

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Datganiad o Gyfrifon 2017-18**TABL CYNNWYS**

	<u>RHIF TUD.</u>
Adroddiad Naratif	2-7
Datganiad o Gyfrifoldebau / Tystysgrif y Trysorydd	8
Adroddiad yr Archwiliad	9-11
Datganiadau Craidd:	
Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant	12
Datganiad ar y Symudiad mewn Cronfeydd	13
Y Fantolen	14
Datganiad Llif Arian	15
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol	
Nodyn 1 - Crebwyll wrth ddilyn Polisiâu Cyfrifyddu	16
Nodyn 2 - Rhagdybiaethau a wneir am y Dyfodol a Ffynonellau Pwysig Eraill o Ansicrwydd wrth Amcangyfrif	16-17
Nodyn 3 - Eitemau Pwysig o Incwm a Gwariant	17
Nodyn 4 - Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen	17
Nodyn 5 - Dadansoddiad o Wariant a Chyllid	18-19
Nodyn 6 - Dadansoddiad Manwl o Wariant ac Incwm	20-21
Nodyn 7 - Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Chyllido dan Reoliadau	21-23
Nodyn 8 - Trosglwyddiad i ac o'r Cronfeydd a Glustnodwyd	24
Nodyn 9 - Gwariant ac Incwm Gweithredu Eraill	24
Nodyn 10 - Incwm a Gwariant Cyllid a Buddsoddiadau	24
Nodyn 11 - Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol	24
Nodyn 12 – Eiddo, Peiriannau ac Offer ac Asedau Anniriaethol	25-26
Nodyn 13 - Offerynnau Ariannol	27-28
Nodyn 14 - Gwerth Teg Asedau ac Ymrwymadau sy'n cael eu cario ar gost amorteiddiedig	29
Nodyn 15 - Rhestrau Stoc	29
Nodyn 16 - Dyledwyr	30
Nodyn 17 - Arian a Chyferwerth ag Arian	30
Nodyn 18 - Credydwyr	30
Nodyn 19 - Darpariaethau	30
Nodyn 20 – Cronfeydd Defnyddiadwy	30-31
Nodyn 21 – Cronfeydd Annefnyddiadwy	31-34
Nodiadau 22 i 24 – Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Gweithredu, Buddsoddi ac Ariannu	35-36
Nodyn 25 - Gweithrediadau Masnachu	36
Nodyn 26 - Lwfansau Aelodau	36
Nodyn 27 - Taliadau Swyddogion	37-38
Nodyn 28 - Ffioedd Archwilio	38
Nodyn 29 - Grantiau	39
Nodyn 30 - Gwasanaethau Asiantaeth	39
Nodyn 31 - Partïon Cysylltiedig	40
Nodyn 32 - Gwariant ac Ariannu Cyfalaf	40-41
Nodyn 33 - Lesoedd	41
Nodyn 34 - Buddion Terfynu	41
Nodyn 35 – Trafodion yn ymwneud â Buddion Ôl-gyflogaeth	42-46
Nodyn 36 - Natur a Maint y Risgiau sy'n deillio o Offerynnau Ariannol	46-47
Nodyn 37 - Asedau Amodol	47
Nodyn 38 – Safon Cyfrifyddu sydd wedi'u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu eto	47
Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân	48-50
Datganiad Polisiâu Cyfrifyddu (Atodiad 1)	51-58
Datganiad Llywodraethu Blyneddol (Atodiad 2)	1-12

ADRODDIAD NARATIF

1. Mae'r cyfarwyddyd gweithredol ar gyfer y Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru i'w gael yn y Fframwaith Cenedlaethol a luniwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae'r Fframwaith Cenedlaethol yn ceisio ehangu rôl y Gwasanaethau Tân ac Achub o safbwynt atal, addysgu ac ymwneud â'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu, gan sicrhau'r un pryd nad yw hynny'n amharu ar eu gallu i ymladd tanau. Ar adeg o heriau ariannol eithriadol, mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru wedi ymrwymo i barhau i ddarparu gwasanaethau ataliol rhagorol, gwasanaethau gorfodi diogelwch tân, ac ymateb brys i amrywiaeth o ddigwyddiadau, gan gynnwys tân, llifogydd a damweiniau traffig ar y ffyrdd.

Mae Gwasanaethau Tân ac Achub Gogledd Cymru yn paratoi cynlluniau gweithredu blynyddol er mwyn lleihau'r risgiau a gwella gwasanaethau, gyda phwyslais cynyddol ar atal ac addysgu. Mae'r Awdurdod yn parhau â'i ymrwymiad i chwarae ei ran yn creu cymunedau cryfach a diogelach, ond hefyd yn cydnabod y bydd y sefyllfa ariannol ar gyfer y dyfodol yn golygu bod y gallu i gynnal gwasanaethau yn gofyn am lawer o hyblygrwydd a dyfeisgarwch.

Mae'r Awdurdod yn gweithio mewn partneriaeth â gwasanaethau brys eraill, er enghraifft, rheolir y portffolio eiddo gan Adran Rheoli Cyfleusterau ar y cyd â Heddlu Gogledd Cymru, ac mae Ystafell Reoli'r Gwasanaeth Tân mewn adeilad sy'n cael ei rannu gyda'r Heddlu yn Llanelwy. Mae'r Awdurdod hefyd yn cymryd rhan mewn nifer o brosiectau eraill sy'n adlewyrchu amcanion y Fframwaith Cenedlaethol, er enghraifft Cymdeithas y Diffoddwyr Tân Ifanc sy'n cael ei rhedeg gan ddiffoddwyr tân pan nad ydynt ar ddyletswydd, gyda changhennau ledled y Gogledd; prosiect y Ffenics sydd wedi bod yn llwyddiannus iawn gyda phobl ifanc yn yr ardal; ac Addysg Diogelwch ar y Ffyrd mewn partneriaeth â Heddlu Gogledd Cymru a Gwasanaeth Ambiwlans Cymru trwy nifer o ddigwyddiadau 'Effeithiau Angheuol' trwy'r Gogledd.

Mae Datganiad o Gyfrifon yr Awdurdod yn gyhoeddiad sy'n ofynnol dan y gyfraith; a'i ddiben yn bennaf yw darparu gwybodaeth glir ynghylch sefyllfa ariannol a pherfformiad ariannol Awdurdod Tân Gogledd Cymru am y flwyddyn ariannol 2017-18.

- 2(a). Mae'r cyfrifon yn cael eu paratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18 (y Cod). Ar gyfer datganiadau 2017-18, mae'r cod wedi cael ei ddiwygio er mwyn ymgorffori ail gysylltiad rhwng datganiadau ariannol awdurdodau lleol a'r ffordd y mae'r awdurdodau hynny'n cael eu trefnu a'u hariannu. Nid yw'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant yn cael ei baratoi mwyach yn unol â SeRCOP (Cod Ymarfer Adrodd Gwasanaethau) ond yn hytrach yn ôl y diwyg a ddefnyddir gan yr Awdurdod i baratoi cyllidebau ac i adrodd ynghylch y sefyllfa ariannol i'r Aelodau. Mae yna ddatganiad craidd ychwanegol, sef Dadansoddiad o Wariant a Chyllid, sy'n cysylltu'r sefyllfa ariannol sy'n gyfarwydd i'r Aelodau a'r gwariant yn unol ag arferion cyfrifyddu cywir sy'n cynnwys taliadau a ddiffinnir yn statudol.

- 2(b). Dyma'r datganiadau, a'u dibenion:-

(i) **Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant (CIES)**

Mae'r datganiad hwn yn dangos y gost cyfrifyddu yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â GAAP, sef yr arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu gan gyfraniadau. Mae gwariant yr Awdurdod yn cael ei ariannu gan gyfraniadau gan y chwe Awdurdod Lleol yng Ngogledd Cymru yn unol â'r rheoliadau; gallai hyn fod yn wahanol i'r gost cyfrifyddu. Dangosir sefyllfa'r cyfraniadau yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd.

(ii) **Y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd**

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiad yn y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd sydd gan yr Awdurdod, wedi'i ddadansoddi'n 'gronfeydd defnyddiadwy' (sef y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu i leihau cyfraniadau gan yr Awdurdodau Cyfansoddol) a chronfeydd eraill. Mae'r Gwarged neu'r (Diffyg) ar y llinell Darpariaeth Gwasanaeth yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, a dangosir rhagor o fanylion am hynny yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sydd angen eu codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol, sy'n cael ei hariannu gan gyfraniadau gan y chwe Awdurdod Cyfansoddol. Mae'r llinell Cynnydd / Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd a Glustnodwyd yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol cyn i'r Awdurdod wneud unrhyw drosglwyddiadau dewisol i'r cronfeydd a glustnodwyd ac ohonynt.

(iii) **Datganiad y Sefyllfa Ariannol (Y Fantolen)**

Mae'r Fantolen yn dangos y gwerth, ar ddyddiad y Fantolen, yr asedau a'r ymrwymadau a gydnabyddir gan yr Awdurdod. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai ymrwymadau) yn cael eu cyfateb gan y cronfeydd sydd gan yr Awdurdod. Adroddir ynghylch cronfeydd mewn dau gategori. Y categori cyntaf o gronfeydd yw cronfeydd defnyddiadwy sef cronfeydd y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gynnal lefel ddarbodus o gronfeydd ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Dderbyniadau na ellir ond ei defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled). Yr ail categori o gronfeydd yw'r rhai nad yw'r Awdurdod yn gallu eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd yn cynnwys cronfeydd sy'n dal enillion a cholledion na wireddwyd (er enghraifft y Gronfeydd Ailbriso), lle na fyddai symiau ond ar gael i ddarparu gwasanaethau os caiff yr asedau eu gwerthu; ac mae cronfeydd sy'n dal gwahaniaethau amseru yn cael eu dangos yn y llinell Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd 'Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu o dan reoliadau'.

(iv) **Datganiad Llif Arian**

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau yn arian a chyfwerth ag arian yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn creu ac yn defnyddio arian a chyfwerth ag arian trwy gategoreiddio llif arian fel gweithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llif arian net sy'n deillio o'r gweithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o'r graddau y mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu trwy gyfraniadau ac incwm grant neu gan dderbynwyr y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae'r gweithgareddau buddsoddi yn dangos y graddau y mae'r all-lifiadau arian wedi eu gwneud ar gyfer adnoddau sydd â'u bwriad o gyfrannu at y modd y gall yr Awdurdod ddarparu gwasanaethau yn y dyfodol. Mae'r llifiadau arian sy'n deillio o weithgareddau ariannu yn ddefnyddiol wrth ragweld ceisiadau o lifiadau arian yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthycia) i'r Awdurdod.

(v) **Dadansoddiad o Wariant a Chyllid**

Mae'r datganiad yn dangos sut mae gwariant blynyddol yn cael ei ddefnyddio a'i ariannu gan adnoddau (grantiau, cyfraniadau ac ati) gan awdurdodau lleol o gymharu ag adnoddau a ddefnyddir neu a enillir gan awdurdodau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae hefyd yn dangos sut mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu ar gyfer gwneud penderfyniadau, a hynny'n unol â'r math o wariant sydd. Mae Incwm a Gwariant y rhoddir cyfrif amdanynt dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol (GAAP) yn cael eu cyflwyno'n llawnach yn y Cyfrif Cynhwysfawr Incwm a Gwariant (CIES). Dangosir hyn yn nodyn 5 o'r cyfrifon.

(vi) **Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân**

Mae hyn yn dangos sefyllfa ariannol Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân, gan nodi a oes arian yn ddyledus i'r Awdurdod gan Lywodraeth Cymru neu iddi, a hynny er mwyn cael balans yn y cyfrif, ynghyd â manylion am ei asedau net.

(vii) **Datganiad o gyfrifoldebau am y Datganiad o Gyfrifon**

Mae hwn yn gosod cyfrifoldebau priodol yr Awdurdod a'i swyddogion am lunio a chymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

Ar dudalen 8, rhoddir datganiad ynghylch y cyfrifoldebau dros y datganiad hwn o gyfrifon.

(viii) **Nodiadau i'r Datganiadau Cyfrifyddu**

Mae'r nodiadau'n cyflwyno gwybodaeth am sail llunio'r datganiadau ariannol a'r polisiâu cyfrifyddu penodol a ddefnyddiwyd. Maent yn rhoi gwybodaeth na chyflwynir yn unlle arall yn y datganiadau ariannol, ac maent yn berthnasol er mwyn deall y cyfrifon.

- 2(c). Mae'r datganiad Dadansoddiad o Wariant a Chyllid, y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant, y Datganiad Symudiad ar Gronfeydd, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian a Chyfrif y Gronfa Bensiwn yn cael eu cefnogi gan nodiadau sy'n darparu gwybodaeth ychwanegol. Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn bodloni gofynion y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Llywodraeth Leol yn y Deyrnas Unedig 2017-18 (y Cod) a gyhoeddwyd gan CIPFA (Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth), a Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 a Diwygiad 2007 i'r Rheoliadau.

3. **CRYNODEB O FLWYDDYN ARIANNOL 2017-2018****Gwariant Refeniw 2017-2018**

Mae Aelodau'r Awdurdod wedi cymeradwyo cyllideb o £33,161,277 ar gyfer y flwyddyn. Yn Nodyn 6, ceir rhagor o fanylion am y gwariant gweithredol, sef gwariant gwirioneddol yr Awdurdod heb yr addasiadau cyfrifyddu. Er mwyn gosod cyllideb fanteoledig a pheidio â chynyddu'r cyfraniadau gan yr awdurdodau cyfansoddol, amcangyfrifiwyd y byddai £414k yn cael ei ddefnyddio o'r cronfeydd. Roedd y gwariant net yn is na'r hyn y cyllidebwyd ar ei gyfer a digwyddodd hyn yn bennaf oherwydd bod arbedion ariannu cyfalaf ar gyfer ariannu'r rhaglen gyfalaf yn is na'r hyn y cyllidebwyd ar ei gyfer, a hynny oherwydd bod rhai prosiectau wedi cael eu cario drosodd o 2016-17 i 2017-18. Mae'r gwariant is yn 2016-17 hefyd wedi golygu bod llai o ddyled i'w thalu. Cafwyd costau llogau is drwy 'fenthycan fewnol', sef defnyddio cronfeydd wrth gefn a balansau i ariannu'r rhaglen yn hytrach na chymryd benthyciadau newydd. Hefyd, gan fod y newid yn y polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw wedi cael ei gymeradwyo, mae hynny wedi arwain at £366k o arbedion ychwanegol yn y ffioedd ariannu cyfalaf ar gyfer 2017-18 yn ogystal â darparu ffioedd is ar gyfer cyllidebau'r dyfodol. Mae'r newidiadau hyn yn darparu ar gyfer darpariaeth ddarbodus. Oherwydd y gwariant is, dim ond £93k o'r cronfeydd wrth gefn a ddefnyddiwyd i ariannu'r gyllideb refeniw eleni. Mae'r tabl isod yn darparu crynodeb o'r sefyllfa ariannol yn y flwyddyn.

	Cyllideb £000	Gwirioneddol £000	Amrywiad £000
<i>Refeniw</i>			
Gwariant	34,308	35,147	839
Incwm	(732)	(1,867)	(1,135)
Gwariant Net	33,576	33,280	(296)
Cronfeydd a Glustnodwyd	0	(25)	(25)
Darpariaethau	(414)	(93)	321
Cyfraniadau Awdurdodau Unedol	(33,161)	(33,161)	0
(Gwarged) /Diffyg	0	0	0
<i>Cyfalaf</i> <i>(gan gynnwys llithriant a ddygydd drosodd)</i>	5,467	3,729	(1,738)

Mae gwariant refeniw ar yr Awdurdod, ar eitemau sy'n cael eu defnyddio o fewn y flwyddyn fel arfer, ac mae hyn yn cael ei ariannu gan gyfraniadau gan y chwe awdurdodau lleol cyfansoddol yn ôl poblogaeth. Yn 2017-18, fel hyn roedd y cyfrannau:

Awdurdod	Cyfraniad 2017/2018 £	Cyfran %
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	5,539,433	16.70
Cyngor Sir Ynys Môn	3,330,579	10.04
Cyngor Gwynedd	5,851,817	17.65
Cyngor Sir Ddinbych	4,524,683	13.64
Cyngor Sir y Fflint	7,339,795	22.13
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	6,574,970	19.83
CYFANSWM	33,161,277	

Mae'r Awdurdod yn gweithredu fel asiant ar ran Llywodraeth Cymru ar gyfer pob Gwasanaeth Tân yng Nghymru, ac mae'n rheoli grantiau dau gynllun, sef y Cynllun Dimensiynau Newydd a'r Ffenics. Nid yw'r grantiau sy'n cael eu talu i'r Gwasanaethau Tân eraill wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol gan mai canolwr yw'r Awdurdod. £3.935m oedd y grantiau a ddyrannwyd i'r ddau Wasanaeth Tân arall yng Nghymru ar gyfer y cynlluniau penodol (£1.9m ar gyfer 2016-17).

Cafodd yr Awdurdod nifer o grantiau gwahanol gan Lywodraeth Cymru yn ystod y flwyddyn i hyrwyddo gwahanol gynlluniau yng Ngogledd Cymru. Cyfanswm gwerth y grantiau a gafwyd oedd £1.43 miliwn o Grantiau Refeniw (£2.23 miliwn 2016-17), a £0.596 miliwn o Grantiau Cyfalaf. Ceir manylion y grantiau refeniw a gafwyd yn Nodyn 29 i'r cyfrifon.

Ffynonellau Refeniw o Gyllid wedi'u cynnwys yn y Cyfrifon Rheolaeth

2016/17 £'000		2017/18 £'000
31,886	Cyfraniadau'r Awdurdodau Unedol	33,161
2,232	Grantiau Refeniw	1,430
6	Llog	3
498	Ffioedd a Thaliadau ac Incwm Arall	438

Gwariant Cyfalaf 2017-2018

£3.729 miliwn oedd cyfanswm y gwariant cyfalaf yn y flwyddyn. Ceir rhagor o fanylion yn Nodyn 31 i'r cyfrifon.

2016/17 £'000		2017/18 £'000
1,053	Eiddo – Adnewyddiadau, addasiadau, adeiladau newydd	793
983	Cerbydau a Pheiriannau	1,698
906	Cyfarpar Gweithredol a TGCh	1,238
2,942	Cyfanswm y Gwariant Cyfalaf	3,729

Benthyca Cyfalaf

Dan y Cod Darbodus, gall yr Awdurdod ariannu'r rhaglen gyfalaf yn unol â pha ddull bynnag o ariannu sydd fwyaf cost-effeithiol. Yn 2017-2018, ariannwyd y rhaglen gyfalaf yn bennaf gan fenthyciadau (£2,468k). £1.26 miliwn oedd y cyllid arall. Ceir rhagor o fanylion yn nodyn 31.

Cyflwynwyd adroddiad manwl am weithgarwch ariannol y flwyddyn i'r Awdurdod Tân ar 4 Mehefin 2018, ac ar gael ar wefan y Gwasanaeth Tân (www.gwastan-gogcymru.org.uk).

Ymrwymiad Pensiwn

Yn 2017-18, ymddeolodd 9 aelod o staff lifrai amser cyflawn, 1 aelod gohiriedig a 7 aelod o staff y system RDS. Cost net y Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân i'r gyllideb refeniw oedd £2.34 miliwn (£2.36 miliwn 16/17). Mae'r ymrwymiad o ran ymrwymadau pensiwn yn y dyfodol wedi cynyddu i £299.82 miliwn (£289.45 miliwn 16/17) oherwydd newid yn y rhagdybiaethau actiwaraid. Mae'r actiwarïaid wedi newid y rhagdybiaethau ar gyfer ailfesur yr ymrwymiad diffiniedig net, ac mae'r rhain yn cynnwys gostyngiad yng nghyfradd y disgownt gan arwain at gynnydd sylweddol yn yr ymrwymadau. Mae'r newidiadau a gymhwyswyd wedi arwain at fwy o ymrwymiad amcangyfrifedig i'r Awdurdod ar gyfer pensiynau Diffoddwyr Tân.

£13.29 miliwn oedd yr ymrwymiad a aseswyd yn actiwaraid ar 31 Mawrth 2018 ar gyfer cynllun pensiwn Llywodraeth Leol (£15.18 miliwn yn 16/17). Digwyddodd y gostyngiad oherwydd newid yn y rhagdybiaethau actiwaraid a ddefnyddiwyd i ail-fesur ymrwymadau'r cynllun sydd wedi wedi arwain at ostyngiad yn ymrwymadau'r cynllun.

Dan Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 19 (Buddion Gweithwyr), mae gofyn i'r Awdurdod ddarparu manylion asedau ac ymrwymadau'r dyfodol ar gyfer pensiynau sy'n daladwy i weithwyr y gorffennol a'r presennol. Amlinellir hyn yn fanylach yn y datgeliadau i'r cyfrifon.

Costau Ariannu Cyfalaf

£3.29 miliwn oedd gost a roddwyd ar gyfrifon refeniw'r gwasanaeth i adlewyrchu cost asedau sefydlog a ddefnyddiwyd i ddarparu gwasanaethau. Dyma gost dybiannol ar gyfer dibrisiant, a gwneir addasiad i'r balans diwedd blwyddyn fel nad yw'n effeithio ar y cyfraniadau sydd eu hangen i ariannu'r gwasanaeth. Y gost wirioneddol i'r gwasanaeth am gyfalaf ariannu yw £455k o log benthyciad, a £2.181m o Ddarpariaeth Isafswm Refeniw.

Mae'r cynnydd mewn benthyciad yn ddibynnol ar nifer o ffactorau; swm y gwariant cyfalaf i'w ariannu trwy fenthycia a dyled y benthyciad i'w dalu'n ôl fel rhan o'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw. £35.445 miliwn oedd dyled benthyciad yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2018.

Cronfeydd wrth gefn

Defnyddir cronfeydd a glustnodwyd ar gyfer nifer o brosiectau. Mae'r prif rai'n talu'r costau pontio ar gyfer y prosiect radio ac i ymorol am y gostyngiad yn y cyllid ar gyfer archwiliadau diogelwch tân yn y cartref. Ni chafodd y cronfeydd hyn eu defnyddio yn 2017-18 ond rhagwelir y byddant yn cael eu defnyddio yn y dyfodol.

Ceir rhagor o fanylion am y darpariaethau a'r cronfeydd yn Nodiadau 19 a 20 i'r datganiadau ariannol craidd.

Effaith yr Hinsawdd Economaidd sydd ohoni

Cyn 2017-18, am y pum mlynedd ariannol ddiwethaf, mae'r Awdurdod wedi gwneud £3.5m o arbedion drwy gael 0.65% o ostyngiad yng ngofyniad y gyllideb net. Er mwyn sicrhau cynaliadwyedd ariannol i'r Awdurdod a chadw'r lefelau gwasanaeth, cytunodd yr Aelodau ar strategaeth ariannol 3 blynedd sy'n cyfuno'r defnydd o gronfeydd wrth gefn, cynyddu'r cyfraniadau ariannol a lleihau gwasanaethau. Cytunodd yr Aelodau, ar gyfer 2017-18, i gynyddu'r cyfraniadau gan yr awdurdodau cyfansoddol 4% a defnyddio £414k o gronfeydd wrth gefn i danategu'r gyllideb. Yn bennaf oherwydd arbedion yn y costau ariannu cyfalaf, dim ond £93k o'r gronfa gyffredinol wrth gefn a ddefnyddiwyd.

4. GWYBODAETH YCHWANEGOL

Penodwyd Ken Finch, Trysorydd a Swyddog Adran 151 presennol yr Awdurdod, yn Ionawr 2017.

Mae gwybodaeth ychwanegol am y cyfrifon hyn ar gael gan Drysorydd yr Awdurdod ym Modlondeb, Conwy. Mae hawl statudol gan aelodau o'r cyhoedd sydd â diddordeb i weld y cyfrifon cyn i'r archwiliad gael ei gwblhau. Rhoddir gwybod ar wefan Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (www.gwastan-gogcymru.org.uk) bod y cyfrifon ar gael i'w gweld a rhoddir hysbysiad ym Mhencadlys y Gwasanaeth Tân.

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD O GYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod wneud y canlynol:

- gwneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn gywir ac i sicrhau bod gan un o'i swyddogion y cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y cyfryw swyddog yw'r Trysorydd
- rheoli ei faterion i sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau ac i ddiogelu ei asedau
- cymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

ARDYSTIAD YR AWDURDOD

Rwy'n cymeradwyo Datganiad o Gyfrifon Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru fel yr oedd ar 31 Mawrth 2018.

LLOFNOD: _____ DYDDIAD: _____
Y Cyngorydd Meirick Lloyd Davies

Cadeirydd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

CYFRIFOLDEBAU'R TRYSORYDD

Y Trysorydd sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad o Gyfrifon yr Awdurdod yn unol ag arferion priodol fel y nodir yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Cod). Mae'n ofynnol i'r Datganiad o Gyfrifon gyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018.

Wrth baratoi'r Datganiad o Gyfrifon, mae'r Trysorydd wedi:

- dethol polisïau cyfrifyddu addas, ac yna wedi eu defnyddio'n gyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a darbodus;
- cydymffurfio â Chod awdurdodau lleol.

Mae'r Trysorydd hefyd wedi gwneud y canlynol:

- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir a oedd yn gyfoes;
- cymryd camau rhesymol i atal a darganfod twyll ac anghysonderau eraill.

ARDYSTIAD Y TRYSORYDD **DATGANIAD O GYFRIFON 2017/2018**

Rwy'n tystio bod y cyfrifon yn darparu golwg gwir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2018 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

LLOFNOD: _____ DYDDIAD: _____
K Finch FCPFA

Trysorydd, Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

ADRODDIAD YR ARCHWILYDD ANNIBYNNOL I AELODAU AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

Adroddiad ar archwiliad y datganiadau ariannol

Barn

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig

- Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru; a
- Chyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2018 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifyddu Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn cynnwys y Datganiad Symud Cronfeydd wrth gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen Datganiad Llif Arian Parod a'r nodiadau perthnasol, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a'r Datganiad Asedau Net.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân ar 31 Mawrth 2018 ynghyd â'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- maent wedi'u paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethau a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018.

Sail y farn

Rwyf wedi cynnal fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Gyfrifyddu yn y DU (ISAs (UK)). Mae fy nghyfrifoldebau dan y safonau hynny yn cael eu disgrifio ymhellach yn yr fy adroddiad, yn yr adran ar gyfrifoldebau'r archwilydd dros archwilio'r datganiadau ariannol. Rwy'n annibynol ar yr Awdurdod Tân ac Achub yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i fy archwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys y Safon Moesegol ar gyfer Adroddiadau Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hynny. Rwy'n credu bod tystiolaeth archwilio rwyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol ar gyfer seilio fy marn.

Casgliadau'n ymwneud â busnes hyfyw

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd am y materion canlynol y mae ISAs (UK) yn eu gwneud yn ofynnol i mi eu hadrodd i chi pan:

- nad yw'n briodol defnyddio'r sail busnes hyfyw mewn cyfrifyddu wrth baratoi'r datganiadau ariannol; neu
- nad yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a ganfuwyd ac a allai daflu amheuaeth am allu'r Awdurdod Tân ac Achub i barhau i fabwysiadu'r sail busnes hyfyw am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pryd mae'r datganiadau ariannol yn cael eu hawdurdodi i'w cyhoeddi.

Gwybodaeth arall

Y swyddog ariannol cyfrifol sy'n gyfrifol am unrhyw wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth sydd yn yr adroddiad blynyddol heblaw am y datganiadau ariannol ac fy adroddiad archwilydd arnynt. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn ymdrin â'r wybodaeth arall ac, heblaw i'r graddau a nodir yn benodol yn nes ymlaen yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd amdanynt.

O ran fy archwiliad ar y datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall i ganfod anghysondebau sylweddol gyda'r datganiadau ariannol a archwiliwyd ac i ganfod unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos yn anghywir iawn neu'n anghyson iawn â'r wybodaeth a gefais wrth gyflawni'r archwiliad. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau sylweddol amlwg, rwy'n ystyried y goblygiadau i fy adroddiad.

Adrodd ynghylch gofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, ar sail y gwaith a wnaed wrth gyflawni fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth sydd yn yr Adroddiad Naratif am y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn cael eu paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol, ac mae'r Adroddiad Naratif wedi'i baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018;
- Mae'r wybodaeth sydd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol am y flwyddyn ariannol y cafodd y datganiadau ariannol eu paratoi ar eu cyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol, ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i baratoi yn unol â'r canllaw.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yn ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth o'r Awdurdod Tân ac Achub a'i amgylchedd a gefais wrth gyflawni'r archwiliad, nid wyf wedi canfod camddatganiadau sylweddol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, os yn fy marn i:

- na chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;
- nad yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Rwyf wedi cyflawni archwiliad o gyfrifon Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Ni ellir cwblhau'r archwiliad na chyhoeddi tystysgrif archwilio hyd oni byddaf wedi gorffen ystyried materion yn ymwneud â Chronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân. Rwyf wedi fy modloni nad yw'r materion hyn yn cael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol a'r datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad o Gyfrifon ar dudalen 8, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi golwg gwir a theg, ac am reolaeth fewnol gan mai'r swyddog ariannol cyfrifol sy'n penderfynu beth sy'n angenrheidiol i allu paratoi datganiad o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau sylweddol, boed oherwydd twyll neu gamgymeriad.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r Awdurdod Tân ac Achub i barhau fel busnes hyfyw, datgelu fel sy'n berthnasol faterion sy'n ymwneud â busnes hyfyw, a defnyddio'r sail busnes hyfyw o gyfrifyddu oni bai y penderfynir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd dros archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion i yw cael sicrwydd rhesymol a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau sylweddol, boed hynny oherwydd twyll neu gamgymeriad, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n warant y bydd archwiliad sydd wedi'i gynnal yn unol ag ISAs (UK) bob amser yn canfod camddatganiad sylweddol os oes un yn bodoli. Gall camddatganiadau ddigwydd oherwydd twyll neu gamgymeriad, ac maent yn cael eu hystyried yn rhai sylweddol os gellid disgwyl eu bod, yn unigol neu'n grynswth, yn dylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar gael ar wefan y Cyngor Adroddiadau Ariannol, www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Anthony J Barrett
Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru
20 Medi 2018

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

DATGANIAD CYNHWYSFAWR AR INCWM A GWARIANT

2016/17			2017/18				
Gross Expenditure	Gross Income	Net Expenditure		Note	Gross Expenditure	Gross Income	Net Expenditure
£'000	£'000	£'000			£'000	£'000	£'000
20,861		20,861	EMPLOYEES		23,417	0	23,417
1,571		1,571	PREMISES COSTS		1,765	0	1,765
1,156		1,156	TRANSPORT		1,008	0	1,008
4,555		4,555	SUPPLIES & SERVICES		4,523	0	4,523
777		777	SUPPORT SERVICES		828	0	828
2,209		2,209	CAPITAL FINANCING COSTS		4,229	0	4,229
0	(2,737)	(2,737)	INCOME		0	(2,073)	(2,073)
			North Wales Fire & Rescue				
31,129	(2,737)	28,392	Cost of Services		35,770	(2,073)	33,697
3	(20)	(17)	Other Operating Expenditure	9	27	(22)	5
8,206	(6)	8,200	Financing & Investment Income & Expenditure	10	8,443	(3)	8,440
0	(31,886)	(31,886)	Taxation and Non Specific Grant Income	11	0	(33,161)	(33,161)
		4,689	Deficit or (Surplus) on Provision of Services				8,981
		2,670	Surplus or Deficit on Revaluation of Property, Plant & Equipment Assets				0
		48,726	Remeasurement of the net defined Benefit Liability				1,415
		51,396	Other Comprehensive (Income) & Expenditure				1,415
		56,085	Total Comprehensive (Income) & Expenditure				10,396

* Mae Cost Net y Gwasanaeth yn cael ei adrodd nawr yn yr un fformat ag y mae'n cael ei adrodd i'r rheolwyr.

DATGANIAD SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD

Symudiad yn y Datganiad Cronfeydd wrth Gefn ar gyfer blynyddoedd yn diweddu 31 Mawrth 2017 & 2018	Nodyn	Balans Cronfa Gyffredinol	Cronfeydd wrth Gefn wedi'u clustnodi a Grant	Cronfa wrth Gefn talebau cyfalaf	Cronfeydd wrth Gefn defnyddiol	Cronfeydd wrth Gefn annefnyddiol	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans 31 Mawrth 2016		2,669	1,161	0	3,830	(231,197)	(227,367)
Symudiad mewn cronfeydd wrth gefn 2016/17							
Gweddill neu (Diffyg) ar y Darpariaeth o Wasanaethau		(4,689)	0	0	(4,689)	0	(4,689)
Incwm a Gwariant arall cynhwysfawr		0	0	0	0	(51,397)	(51,397)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(4,689)	0	0	(4,689)	(51,397)	(56,086)
Cyweiriadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cronfa o dan y rheoliadau	7	4,193	366	(20)	4,539	(4,539)	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn trosi i'r Cronfeydd wrth Gefn a glustnodwyd		(496)	366	(20)	(150)	(55,936)	(56,086)
Cyweiriad		1	0	0	1	0	0
Trosiannau i/(o) Cronfeydd wrth Gefn a glustnodwyd		(24)	24	20	20	(20)	0
Cynnydd/(Gostyngiad) yn 2016/17	8	(519)	390	0	(129)	(55,956)	(56,086)
Balans 31 Mawrth 2017		2,150	1,551	0	3,701	(287,153)	(283,453)

Symudiad yn Natganiad Cronfeydd wrth Gefn	Nodyn	Balans Cronfa Gyffredinol	Cronfeydd wrth gefn grant ac glustnodwyd	Cronfa wrth gefn talebau cyfalaf	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn gellid ei defnyddio	Cronfeydd wrth Gefn annefnyddiol	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans 31 Mawrth 2017		2,150	1,551	0	3,701	(287,153)	(283,453)
Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn yn ystod 2017/18							
Gweddill neu (Diffyg) ar y Darpariaeth o Wasanaethau		(8,981)	0	0	(8,981)	0	(8,981)
Incwm a Gwariant arall cynhwysfawr		0	0	0	0	(1,415)	(1,415)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(8,981)	0	0	(8,981)	(1,415)	(10,396)
Cyweiriadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cronfa o dan y rheoliadau	7	8,863	(803)	0	8,060	(8,060)	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn trosi i'r Cronfeydd wrth Gefn a glustnodwyd		(118)	(803)	0	(921)	(9,475)	(10,396)
Cyweiriad		0	0	0	0	1	1
Trosiannau i/(o) Cronfeydd wrth Gefn a glustnodwyd		25	(109)	0	(84)	84	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2016/17	8	(93)	(912)	0	(1,005)	(9,390)	(10,395)
Balans 31 Mawrth 2018		2,057	639	0	2,696	(296,543)	(293,847)

MANTOLEN

31 Mawrth 2017		Nodyn	31 Mawrth 2018
£'000			£'000
50,431	Eiddo ac Offer	12	49,988
501	Asedau Anniriaethol	12	712
0	Dyledwyr Hir Dymor	3	747
50,932	Asedau Hir Dymor		50,700
536	Rhestrau Stoc	15	564
3,214	Dyledwyr	16	5,125
411	Asedau a ddelir i'w gwerthu	12	0
375	Arian a chyfwerth ariannol	17	1,455
4,536	Asedau Cyfredol		7,144
17,388	Benthyca tymor byr	13	19,702
0	Darpariaethau	19	180
2,556	Credydwyr	18	3,548
19,944	Rhwymedigaethau Cyfredol		23,430
304,626	Rhwymedigaeth Pensiwn	34	313,110
14,350	Benthyca tymor hir	13	15,898
318,976	Rhwymedigaethau tymor hir		329,008
(283,452)	Asedau Net		(293,847)
3,701	Cronfeydd wrth gefn gellid defnyddio	20	2,696
(287,153)	Cronfeydd wrth gefn nas ellid defnyddio	21	(296,543)
(283,452)	Cyfanswm cronfeydd wrth gefn		(293,847)

DATGANIAD LLIF ARIAN

2016/17		Nodyn	2017/18
£'000			£'000
4,689	Gweddill/Diffyg Net ar Ddarpariaeth o Wasanaethau		8,981
(5,365)	Addasiadau i'r Net (Gweddill) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth o Wasanaethau ar gyfer Symudiadau di-ariannol	22	(8,763)
(504)	Addasiadau i Eitemau wedi'u cynnwys yn y net (Gweddill) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth o Wasanaethau sy'n Weithgareddau Buddsoddi ac Ariannu	22	(452)
(1,180)	Llif Arian Net o Weithgareddau gweithredu	22	(234)
2,736	Gweithgareddau Buddsoddi	23	2,564
(1,436)	Gweithgareddau ariannu	24	(3,410)
120	Net (Cynnydd) neu Ostyngiad mewn arian neu gyfwerth ariannol		(1,080)
(495)	Arian a chyfwerth ariannol ar ddechrau'r cyfnod adroddi		(375)
(375)	Arian a chyfwerth ariannol ar ddiwedd y cyfnod adroddi	17	(1,455)

NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL

1. CREBWYLL WRTH DDILYN Y POLISIAU CYFRIFYDDU

Wrth ddilyn y polisïau cyfrifyddu sydd yn Atodiad 1, mae'r Awdurdod wedi gorfod arfer doethineb wrth ymdrin â thrafodion cymhleth neu'r rhai lle mae ansicrwydd am y dyfodol. Rhaid penderfynu ar rai pethau yn y datganiad o gyfrifon oherwydd bod llawer o ansicrwydd am lefelau'r cyllid i Lywodraeth Leol yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i ddarparu arwydd y gallai asedau'r Awdurdod gael eu niweidio o ganlyniad i'r angen i leihau lefelau darpariaeth gwasanaethau.

Mae gan yr Awdurdod gytundeb contract gydag Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwlans Cymru (YGAC) ac adeiladwyd cyfleuster i'w rannu yn Wrecsam. Cyfrannodd yr Awdurdod at gost yr adeiladu, ac am hynny mae wedi cael les 50 mlynedd ar yr adeilad. Mae'r les ar gyfer y rhan o'r adeilad a ddefnyddir yn benodol gan y gwasanaeth a hefyd ar gyfer ardaloedd sy'n cael eu rhannu ag YGAC. Yn dilyn asesiad o'r trefniant, bu'n rhaid penderfynu bod y contract yn cynrychioli les fewnosodedig felly mae'r rhan o'r cyfleuster a ddefnyddir gan y Gwasanaeth wedi cael ei brisio gan y Prisiwr Dosbarth a'r ased wedi'i chydabod ar y Fantolen am swm y prisiad (£6.1 miliwn). Bydd yr ased yn cael ei dibrisio dros oes y cytundeb les (50 mlynedd). Agorwyd yr orsaf yn ystod 2016-17.

2. RHAGDYBIAETHAU A WNAED AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU PWYSIG ERAILL O ANSICRWYDD WRTH AMCANGYFRIF

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sy'n seiliedig ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynglŷn â'r dyfodol neu bethau eraill sy'n ansicr. Mae'r amcangyfrifon yn ystyried profiad hanesyddol, y tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir penderfynu ar falansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol iawn i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

Dyma'r prif eitem ar Fantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2018 y mae y mae iddi risg sylweddol o gael ei haddasu'n fawr yn y flwyddyn ariannol sy'n dod:-

Eitem	Ansicrwydd	Yr Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn wahanol i'r Rhagdybiaethau
YMRWYMIAD PENSIYNAU	Mae'r amcangyfrif o'r ymrwymiad net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ragdybiaethau cymhleth yn ymwneud â'r gyfradd disgownt a ddefnyddiwyd, y gyfradd yr amcanestynnir y bydd cyflogau'n codi, newidiadau mewn oedrannau ymddeol, cyfraddau marw ac, ar gyfer Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, yr enillion a ddisgwylir ar asedau'r gronfa pensiwn. Defnyddir actiwariaid i roi asesiad o'r ymrwymadau.	Mae newidiadau cymharol fach yn y rhagdybiaethau yn gallu cael effaith sylweddol ar ymrwymiad net pensiynau. Ni fydd yr ymrwymiad net pensiynau a ddangosir yn y fantolen ond yn dod yn daladwy dros gyfnod ymddeol y gweithwyr cyfredol a'r rhai sydd wedi ymddeol, fel bod modd ymestyn addasiadau i'r ymrwymadau dros gyfnod o flynyddoedd drwy newidiadau i gyfraniadau gweithwyr a chyflogwyr. Mae cynnydd yng nghyfraniadau cyflogwyr yn cael effaith uniongyrchol ar y gyllideb.

REFFERENDWM YR UE	Yn dilyn pleidlais y DU i adael yr UE, dylid ystyried rhywfaint beth fydd effaith y penderfyniad ar Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru. Ar hyn o bryd, mae'r effaith yn ansicr, fel y mae i'r rhan fwyaf o sefydliadau yn y DU.	Mae'r effaith ar yr economi yn ei chyfanrwydd, ac ar gyllid Awdurdodau Lleol, yn dal yn rhywbeth na wyddom.
GWERTH EIDDO	<p>Mae'r Awdurdod yn ailbriso ei asedau bob 5 mlynedd. Cafodd y prisiad diwethaf ei gynnal yn 2015-16. Mae'n bosibl y gallai gwerthoedd eiddo amrywio'n fawr o fewn y cyfnod o bum mlynedd.</p> <p>Mae'n seilio ei brisiadau ar ragdybiaethau am gyflwr asedau, oes ddefnyddiol, gwerth gweddilliol ac amodau'r farchnad.</p> <p>Mae'r wybodaeth orau sydd ar gael yn sail i'r farn hon, a phriswyr cymwys sy'n darparu'r farn, ond mae'n dal yn seiliedig ar amcangyfrifon.</p>	Byddai amrywiad yng ngwerth eiddo yn effeithio ar y gwerthoedd sydd yn y Fantolen ac ar yr hyn a godir ar y dibrisiad cyfatebol.

3. EITEMAU PERTHNASOL O BWYS

Yn 2017-18, penderfynodd yr Awdurdod rag-dalu 3 blynedd o'r cyfandaliad sy'n ddyledus gan y cyflogwr i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, roedd y taliad yn 2018-19 a 2019-20 yn £1.468m ac mae wedi'i ddangos yn y cyfrifon fel taliad ymlaen llaw. Mae trydedd flwyddyn y taliad yn cael ei ddangos dan asedau tymor hir, sef £747k, a'r ail flwyddyn, sef £721k, dan Ddyledwyr. Cafodd y rhag-daliad ei wneud i fanteisio ar y disgownt a gafwyd o dalu'r cyfandaliad yn gynnar.

4. DIGWYDDIADAU AR ÔL Y CYFNOD ADRODD

Mae'r Datganiad o Gyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi gan Drysorydd yr Awdurdod Tân ar 18 Medi 2018. Nid yw digwyddiadau ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol na'r nodiadau. Pan fo digwyddiadau cyn y dyddiad hwn yn darparu gwybodaeth am amodau a oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2018, mae'r ffigurau yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau wedi cael eu haddasu ymhob agwedd bwysig er mwyn adlewyrchu ardrawiad yr wybodaeth hon.

5. DADANSODDIAD O WARIANT A CHYLLID

2016/17			2017/18			
Net Expenditure Chargeable to the General Fund	Adjustments Between the Funding and Accounting basis	Net Expenditure in the Comprehensive Income & Exp Statement		Net Expenditure Chargeable to the General Fund	Adjustments Between the funding and Accounting basis	Net Expenditure in the Comprehensive Income & Exp Statement
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
23,226	(900)	22,326	EMPLOYEES	24,361	(944)	23,417
1,571	0	1,571	PREMISES	1,765	0	1,765
1,156	0	1,156	TRANSPORT	1,008	0	1,008
4,558	(2)	4,556	SUPPLIES & SERVICES	4,550	(27)	4,523
777	0	777	SUPPORT SERVICES	828	0	828
3,063	3,807	6,870	CAPITAL FINANCING COSTS	2,637	1,592	4,229
(2,737)	8	(2,729)	INCOME	(1,869)	(204)	(2,073)
31,614	(3,222)	28,392	North Wales Fire & Rescue Net Cost of Service	33,280	417	33,697
			Other Income & Expenditure			
0	8,159	8,159	Other Income & Expenditure Adjustments	0	8,445	8,445
(31,886)	0	(31,886)	Taxation and Non Specific Grant Income	(33,161)	0	(33,161)
790	(766)	24	Contribution to/(from) reserves	0	0	0
518	4,171	4,689	Deficit or (Surplus) on Provision of Services	119	8,862	8,981
		(2,669)	Opening General Fund Balance			(2,150)
		519	Deficit on General Fund Balance in Year			118
			Other Movements Not included above i.e. 0 Earmarked Reserves			(25)
		(2,150)	Closing General Fund Balance			(2,057)

* Mae Cost Net Gwasanaeth yn cael ei adrodd nawr yn yr un fformat ag y mae'n cael ei adrodd i'r rheolwyr.

Nodiadau i'r dadansoddiad o wariant a chyllid:

2016/17				
	Addasiad i ddiben cyfalaf	Newid net ar gyfer yr addasiad pensiwn	Gwahaniaethau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	£'000		£'000	£'000
GWEITHWYR	0	(2,406)	41	(2,365)
ADEILADAU	0	0	0	0
TRAFNIDIAETH	0	0	0	0
YFLENWADAU A GWASANAETHAU	0	0	(4)	(4)
GWASANAETHAU CEFNOGI	0	0	0	0
COSTAU ARIANNU CYFALAF	(349)	0	(510)	(859)
INCWM	0	0	6	6
Cost Net y Gwasanaeth	(349)	(2,406)	(467)	(3,222)
Incwm a Gwariant Arall Addasiadau Incwm a Gwariant Arall	(20)	7,694	237	7,911
Gwahaniaeth rhwng Gwarged neu ddiffyg y Gronfa Gyffredinol a Gwarged neu ddiffyg CIES ar ddarparu gwasanaethau	(369)	5,288	(230)	4,689

2017/18				
	Addasiad i ddiben cyfalaf	Newid net ar gyfer yr addasiad pensiwn	Gwahaniaethau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	£'000		£'000	£'000
GWEITHWYR	0	(920)	(24)	(944)
ADEILADAU	0	0	0	0
TRAFNIDIAETH	0	0	0	0
CYFLENWADAU A GWASANAETHAU	0	0	(27)	(27)
GWASANAETHAU CEFNOGI	0	0	0	0
COSTAU ARIANNU CYFALAF	2,048	0	(455)	1,593
INCWM	(207)	0	3	(204)
Cost Net y Gwasanaeth	1,841	(920)	(503)	418
Incwm a Gwariant Arall Addasiadau Incwm a Gwariant Arall	(22)	7,989	479	8,446
Gwahaniaeth rhwng Gwarged neu ddiffyg y Gronfa Gyffredinol a Gwarged neu ddiffyg CIES ar ddarparu gwasanaethau	1,819	7,069	(24)	8,864

6. DADANSODDIAD MANWL O WARIANT AC INCWM

Crynodeb o'r Cyfrifon Rheolaeth 2016/17 a 2017/18

2016/17		2017/18
	GWARIANT	
	COSTAU GWEITHWYR	
14,137,834	Diffoddwyr Tân - Llawn Amser	14,511,324
3,193,582	Diffoddwyr Tân - Rhan amser	3,621,412
4,827,886	Staff Cefnogi	5,090,292
447,058	Costau Hyfforddi	585,851
19,979	Taliadau Atodol i Gronfeydd Pensiynau	11,795
456,080	Taliadau Pensiwn	461,913
143,668	Costau Eraill Staff	78,591
23,226,087	CYFANSWM COSTAU GWEITHWYR	24,361,178
	COSTAU ADEILADAU	
934,787	Cyfleustodau a Threthiant	1,118,296
448,580	Cynnal a Chadw	454,461
187,144	Rhenti	192,122
0	Arall	0
1,570,511	CYFANSWM COSTAU ADEILADAU	1,764,879
	TRAFNIDIAETH	
925,347	Costau Cynnal a Chadw	546,090
230,226	Costau Teithio a Chynllun Car Prydles	461,513
1,155,573	CYFANSWM COSTAU TRAFNIDIAETH	1,007,603
	CYFLENWADAU A GWASANAETHAU	
322,101	Offer	335,880
2,033,777	TG a Chyfathrebu	1,862,073
1,136,314	Cyflenwadau a gwasanaethau eraill	1,337,686
1,065,813	Gwariant Grant	1,014,241
4,558,005	CYFANSWM CYFLENWADAU A GWA	4,549,880
	GWASANAETHAU CEFNOGI	
416,982	Taliadau Asiantaeth	429,088
360,303	Cytundebau Gwasanaeth Cefnogi	398,500
777,285	CYFANSWM GWASANAETHAU CEFN	827,588
3,063,408	COSTAU ARIANNU CYFALAF	2,635,882
34,350,869	CYFANSWM GWARIANT	35,147,010
	INCWM	
(337,066)	Gwerthiant, Ffioedd a Chostau	(339,001)
(167,471)	Incwm Arall	(99,223)
(4,107,115)	Incwm Grant	(1,429,840)
(4,611,652)	CYFANSWM INCWM	(1,868,064)
29,739,217	COSTAU GWEITHREDU NET	33,278,946
24,000	Cyfraniad i'r gronfa Cyfalaf am Offer a Cherbydau	49,914
766,399	Cyfraniad i'r gronfa Grantiau	(74,500)
(518,658)	Cyfraniad i/(o'r) Ddarpariaethau a Chronfeydd wrth gefn	(93,083)
(31,885,845)	Incwm o Gyfraniadau	(33,161,277)
(1,874,887)	GWEDDILL/DIFFYG AR GYFER Y FLWYDDYN	0

Nodyn –

Roedd y gwariant ac incwm grant a adroddwyd yng nghyfrifon y Rheolwyr y llynedd yn cynnwys incwm a gwariant grant y Gwasanaethau Tân eraill, sef £1,874,887 yn ychwanegol. Erbyn hyn, mae hyn wedi'i eithrio gan mai gweithredu fel asiant y mae'r Awdurdod.

Cysoni Incwm a Gwariant y Gwasanaeth a gyflwynwyd yn y Cyfrifon Rheolaeth â Chost Gwasanaethau yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigurau sydd yn y Datganiad Dadansoddi Gwariant a Chyllid yn gysylltiedig â'r symiau sydd yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant.

2016/17 £'000			2017/18 £'000	
	31,614	Gwariant Net yn Nadansoddiad y Gwasanaeth		33,279
		Symiau yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant sydd heb eu hadrodd i'r rheolwyr yn y Dadansoddiad		
3,142		Dibrsiad	3,291	
(186)		Rhyddhau Grant Llywodraeth	(596)	
(2,406)		IAS 19 – Addasiad Pensiynau (Nodyn 33)	803	
1,407		Amhariad	(920)	
41		Absenoldebau Cronedig	671	
(2,160)		Addasiad Dibrsiad CAA	(24)	
			(147)	
	(162)	Symiau sydd yn y Dadansoddiad ac sydd heb eu cynnwys yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant		3,078
(2,553)		Ad-dalu Dyledion (MRP a VRP)	(2,181)	
(510)		Llog a dalwyd	(455)	
6		Llog a gafwyd	3	
(3)		Diffyg Cyfrif Masnachu	(27)	
	(3,060)			(2,660)
	28,392	Cost Gwasanaethau yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant		33,697

7. ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFYDDU A SAIL ARIANNU DAN REOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn rhestru'r addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a'r gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn, a hynny yn unol â'r arfer cyfrifyddu priodol i'r adnoddau a enwir gan y darpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod ar gyfer cwrdd â gwariant cyfalaf a referniw yn y dyfodol.

2017/18	Cronfeydd wrth gefn gellid defnyddio				Cronfeydd wrth gefn na ellid ddefnyddio
	Balans Cronfa wrth Gefn Gyffredinol	Cronfa wrth Gefn Cyfalaf wedi'i giustnodi	Cronfa wrth Gefn Talebion Cyfalaf	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn gellid defnyddio	Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn nas ellid defnyddio
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau'n bennaf yn ymwneud â Chyfrif Cyfalaf wedi'i addasu Gwrthdroi eitemau wedi'u debydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					
Costau ar gyfer dibrisiad a nam ar asedau anghyfredol	3,962	0	0	3,962	(3,962)
Ailbrisió (colledion)/enillion ar Eiddo ac Offer	(147)	0	0	(147)	147
Amorteiddiad Asedau Anghyffwrddadwy	(22)	0	0	(22)	22
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau wnaed	(596)	0	0	(596)	596
Cynnwys yr eitemau heb eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					
Darpariaeth Statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(2,181)	0	0	(2,181)	2,181
Addasiadau'n bennaf yn ymwneud â Chronfa wrth Gefn Talebau Cyfalaf					
Trosglwyddo elw gwerthiant ariannol a gredydwyd fel rhan o'r gwerthiant ennill/colli i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0	0	0	0	0
Defnydd o gronfa wrth gefn talebau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	0	0	0
Addasiad yn bennaf yn ymwneud a'r Cronfa wrth Gefn Pensiynau					
Cyfraniadau pensiynau cyflogwyr a thaliadau uniongyrchol l bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(7,871)	0	0	(7,871)	7,871
Gwrthdroi eitemau'n berthnasol i fuddio ymddeol wedi'u debydu neu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodyn 20)	14,940	0	0	14,940	(14,940)
Reversal of items debited or credited to the comprehensive income and expenditure statement					
Adjustment to Grants reserve	803	(803)	0	0	0
Addasiad yn bennaf yn ymwneud a'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig					
Swm y mae'r tâl swyddog a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau yn wahanol i dâl y gellir ei godi yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(25)	0	0	(25)	25
Cyfanswm Addasiadau	8,863	(803)	0	8,060	(8,060)

2016/17	Cronfeydd wrth gefn gellid defnyddio				Cronfeydd wrth gefn na ellid ddefnyddio
	Balans Cronfa wrth Gefn Gyffredinol	Cronfa wrth Gefn Cyfalaf wedi'i glustnodi	Cronfa wrth Gefn Talebion Cyfalaf	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn gellid defnyddio	Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn nas ellid defnyddio
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau'n bennaf yn ymwneud â Chyfrif Cyfalaf wedi'i addasu Gwrthdroi eitemau wedi'u debydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					
Costau ar gyfer dibrisiad a nam ar asedau anghyfredol	3,142	0	0	3,142	(3,142)
Ailbriso (colledion)/enillion ar Eiddo ac Offer	(753)	0	0	(753)	753
Amorteiddiad Asedau Anghyffwrddadwy	(20)	0	0	(20)	20
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau wnaed	(186)	(400)	0	(586)	586
Cynnwys yr eitemau heb eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					
Darpariaeth Statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(2,553)	0	0	(2,553)	2,553
Addasiadau'n bennaf yn ymwneud â Chronfa wrth Gefn Talebau Cyfalaf					
Trosglwyddo elw gwerthiant ariannol a gredydwyd fel rhan o'r gwerthiant ennill/colli i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0	0	0	0	0
Defnydd o gronfa wrth gefn talebau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	(20)	(20)	20
Addasiad yn bennaf yn ymwneud a'r Cronfa wrth Gefn Pensiynau					
Cyfraniadau pensiynau cyflogwyr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(3,642)	0	0	(3,642)	3,642
Gwrthdroi eitemau'n berthnasol i fuddio ymdeol wedi'u debydu neu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodyn 20)	8,930	0	0	8,930	(8,930)
Gwrth-droi eitemau a ddebydir neu a gredydir i'r Datganiad					
Taliadau am ddibrisiad ac amhariad asedau anghyfredol	(766)	766	0	0	0
Addasiad yn bennaf yn ymwneud a'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig					
Swm y mae'r tâl swyddog a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau yn wahanol i dâl y gellir ei godi yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	41	0	0	41	(41)
Cyfanswm Addasiadau	4,193	366	(20)	4,539	(4,539)

8. TROSLWYDDIADAU I AC O'R CRONFEYDD A GLUSTNODWYD

Mae'r Nodyn hyn yn rhestru'r trosglwyddiadau i'r cronfeydd wrth gefn, ac ohonynt, ers 1 Ebrill 2016.

	Balans 1 Ebrill 2016	Trosglwy- ddiadau allan 2016/17	Trosglwy- ddiadau i mewn 2016/17	Balans 31 Mawrth 2017	Trosglwy- ddiadau allan 2017/18	Trosglwy- ddiadau i mewn 2017/18	Balans 31 Mawrth 2018
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cronfa Gyffredinol Cronfeydd wrth gefn grantiau a rhai a glustnodwyd	(2,669)	549	(30)	(2,150)	143	(48)	(2,057)
Cyfanswm	(1,161)	430	(820)	(1,551)	912	0	(639)
	(3,830)	979	(850)	(3,701)	1,055	(48)	(2,696)

9. GWARIANT AC INCWM GWEITHREDU ERAILL

2016/17 £000		2016/17 £000
3 (20)	Diffyg ar Weithrediadau Masnachu Enillion wrth gael gwared ar asedau anghyfredol	27 (22)
(17)	Cyfanswm	5

10. INCWM A GWARIANT CYLLID A BUDDSODDIADAU

2016/17 £000		2017/18 £000
512 (6) 7,694	Llog yn daladwy a ffioedd tebyg Llog Llog Net ar yr ymrwymiad budd diffiniedig net	454 (3) 7,989
8,200	Cyfanswm	8,440

11. TRETHIANT AC INCWM GRANT AMHENODOL

Isod, nodir y cyfraniadau gan yr Awdurdodau Cyfansoddol.

Cyfraniad 2016/17 £	Awdurdod	Cyfraniad 2017/2018 £
5,277,177	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	5,539,433
3,190,812	Cyngor Sir Ynys Môn	3,330,579
5,598,221	Cyngor Gwynedd	5,851,817
4,363,962	Cyngor Sir Ddinbych	4,524,683
7,022,578	Cyngor Sir y Fflint	7,339,795
6,433,093	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	6,574,970
31,885,843	CYFANSWM	33,161,277

12. EIDDO, PEIRIANNAU AC OFFER AC ASED AU ANNIRIAETHOL

Caiff yr asedau eu prasio fel yr amlinellir yn Nodyn 4 a Nodyn 17 o'r Polisiâu Cyfrifyddu. Isod, ceir manylion yr asedau a oedd yn cael eu dal ar 31 Mawrth 2018 a ffigurau cymharol 31 Mawrth 2017, ynghyd â manylion symudiad yn ystod y flwyddyn:-

2017-2018	<i>Tir ac Adeiladau</i>	<i>Cerbydau a Pheiriannau</i>	<i>Seilwaith</i>	<i>Asedau wrthi'n cael eu hadeiladu</i>	<i>Eiddo, Peiriannau ac Offer</i>	<i>Asedau Anniriaethol</i>	<i>Asedau a gedwir i'w gwerthu</i>
	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>Cyfanswm</i>	<i>Cyfanswm</i>	<i>Cyfanswm</i>
	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>
Gwerth Llyfr Gros ar 1 Ebrill 2017	38,428	29,637	260	720	69,045	566	411
Ychwanegiadau	793	2,571	0	0	3,364	366	0
Ailddosbarthu Asedau sydd wrthi'n cael eu Hadeiladu	0	714		(714)	0	0	0
Ailbrisió Cynnydd / (Gostyngiadau)	147	0	0	0	147	0	0
Gwarediadau	(147)	(3,674)	0	0	(3,821)	(192)	(411)
Amhariad/Cyfalafu dan Statud	(581)	(21)	0	0	(602)	(68)	0
Ailddosbarthu Asedau	0	(192)	0	0	(192)	192	0
Gwerth Llyfr Gros ar 31 Mawrth 2018	38,640	29,035	260	6	67,941	864	0
Dibrisiad Cronedig ar 1 Ebrill 2017	(1,499)	(16,867)	(248)	0	(18,614)	(65)	0
Ailbrisiad	0	0	0	0	0	0	0
Dibrisiad am y flwyddyn	(815)	(2,388)	(1)	0	(3,204)	(87)	0
Ailddosbarthu Asedau	0	192	0	0	192	(192)	0
Gwarediadau	0	3,674	0	0	3,674	192	0
Dibrisiad Cronedig ar 31 Mawrth 2018	(2,314)	(15,389)	(249)	0	(17,952)	(152)	0
GWERTH LLYFR NET AR 31 MAWRTH 2018	36,326	13,646	11	6	49,989	712	0
GWERTH LLYFR NET AR 31 MAWRTH 2017	36,929	12,770	12	720	50,431	501	411

DATA CYMHAROL 2016-2017	<i>Tir ac Adeiladau</i>	<i>Cerbydau ac Offer</i>	<i>Seilwaith</i>	<i>Asedau wrthi'n cael eu hadeiladu</i>	<i>Cyfanswm Eiddo, Peiriannau ac Offer</i>	<i>Cyfanswm Asedau Annir- iaethol</i>	<i>Assets held for Sale</i>
	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>
Gwerth Llyfr Gros ar 1 Ebrill 2016	33,640	29,412	260	6,099	69,411	65	0
Ychwanegiadau	1,050	673	0	718	2,441	501	0
Aiddosbarthu Asedau sydd wrthi'n cael eu Hadeiladu	6,096	0		(6,096)	0	0	0
Ailbrisio Cynyddiadau / (Gostyngiadau)	(907)	0	0	0	(907)	0	0
Addasiad Cyn y Flwyddyn	(1)	0	0	(1)	(2)		0
Gwarediadau	0	(448)	0	0	(448)	0	0
Amhariad/Cyfalafu dan Statud	(1,039)	0	0	0	(1,039)	0	0
Asedau a gedwir i'w gwerthu	(411)	0	0	0	(411)		411
Gwerth Llyfr Gros ar 31 Mawrth 2017	38,428	29,637	260	720	69,045	566	411
Dibrisio Cronedig ar 1 Ebrill 2016	(714)	(14,990)	(247)	0	(15,951)	(65)	0
Ailbrisio							
Dibrisiad am y Flwyddyn	30	0	0	0	30	0	0
Gwarediadau	(815)	(2,325)	(1)	0	(3,141)	0	0
	0	448	0	0	448	0	0
Dibrisio Cronedig ar 31 Mawrth 2017	(1,499)	(16,867)	(248)	0	(18,614)	(65)	0
GWERTH LLYFR NET AR 31 MAWRTH 2017	36,929	12,770	12	720	50,431	501	411
GWERTH LLYFR NET AR 31 MAWRTH 2016	32,926	14,422	13	6,099	53,460	0	0

13. OFFERYNNAU ARIANNOL

Categoriâu Offerynnau Ariannol

Mae'r categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn cael eu cario yn y Fantolen:

	Tymor Hir		Cyfredol	
	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2017
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau				
Benthyciadau a swm sy'n dderbyniadwy	0	0	1,425	375
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	0	0	0	0
Cyfanswm Buddsoddiadau	0	0	1,425	375
Dyledwyr				
Benthyciadau a swm sy'n dderbyniadwy	0	0	0	0
Asedau ariannol a wnaed ar gyfansymiau cytundeb	0	0	0	0
Cyfanswm Dyledwyr	0	0	0	0
Benthyciadau				
Llog a gasglwyd	0	0	155	139
Rhwymedigaeth ariannol ar gost armoteiddio	15,898	14,350	19,547	17,249
Cyfanswm Benthyciadau	15,898	14,350	19,702	17,388
Credydwyr				
Rhwymedigaethau ariannol a wnaed ar gyfanswm cytundebau	0	0	886	1,012
Cyfanswm Credydwyr	0	0	886	1,012

Nodyn 1 – Dan y gofynion cyfrifyddu, mae gwerth i'w gario gwerth yr offeryn ariannol yn cael ei ddangos yn y fantolen, sy'n cynnwys y prif swm y cafwyd ei fenthyg neu a roddwyd i'w fenthyg, ac addasiadau pellach ar gyfer costau torri neu fenthyciadau llog fesul cam (wedi'i fesur gan gyfrifiad cyfraddau llog effeithiol) gan gynnwys llog cronedig. Y gyfradd log effeithiol yw'r llog cronedig effeithiol sy'n dderbyniadwy o dan yr offeryn, wedi'i addasu ar gyfer amorteiddio unrhyw breimymau neu ddisgowntiau sy'n cael eu hadlewyrchu yn y pris prynu.

Nodyn 2 – Mae gwerth teg yn cael ei fesur drwy'r canlynol:

- Cyfeirio'n uniongyrchol at y dyfynbrisiau a gyhoeddwyd mewn marchnad weithredol; a/neu
- Amcangyfrif gan ddefnyddio techneg brisio.

Pan mae asedau'n cael eu nodi fel rhai wedi'u hamharu oherwydd ei bod yn debygol, oherwydd digwyddiad yn y gorffennol, na fydd taliadau dan y contract yn cael eu gwneud, bydd yr ased yn cael ei ysgrifennu i lawr a rhoddir cost ar y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant.

Bydd unrhyw enillion a cholledion sy'n deillio o ddad-gydnabod yr ased yn cael eu credydu/debydu ar y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant.

Er nad oes angen darparu gwybodaeth fwy manwl, bydd angen gwybodaeth ychwanegol yn yr amgylchiadau canlynol, er mor annhebygol yw'r rheini:

- Unrhyw symudiadau anarferol;
- Aildosbarthu offerynnau;
- Da-gydnabod offerynnau;
- Sicrwydd cyfochrog;
- Lwfans ar gyfer colledion credyd; a
- Diffyg-daliadau a thorri cytundebau.

Ceir esboniad manylach o'r rhain isod

Enillion/Colledion Offerynnau Ariannol

Dyma'r enillion a'r colledion sy'n cael eu cydnabod yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant mewn perthynas â'r offerynnau ariannol:

Enillion a Cholledion Offerynnau Ariannol				
	2016/17		2017/18	
	Ymrwymadau Ariannol Mesurir ymrwymadau ar gost amorteiddiedig £'000	Asedau Ariannol Benthyciadau a derbyniadau £'000	Ymrwymadau Ariannol Mesurir ymrwymadau ar gost amorteiddiedig £'000	Asedau Ariannol Benthyciadau a derbyniadau £'000
Gwariant llog	510		455	
Cyfanswm y gwariant yn y Gwaged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	510		455	
Incwm llog		(6)		(3)
Cyfanswm yr incwm yn y Gwaged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau		(6)		(3)
Enillion net/(colledion) am y flwyddyn	(510)	6	(455)	3

Benthycia Allanol

Mae'r benthyciadau sy'n weddill wedi dod trwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ac ar y Marchnadoedd ariannol. Mae'r tabl canlynol yn rhoi dadansoddiad o'r benthyciadau yn ôl adeg aeddfedu. Mae'r tabl isod yn eithrio'r llog am y flwyddyn sy'n cael ei ddangos fel rhan o'r benthyciadau tymor byr sy'n weddill ar y fantolen. Mae'r llog yn £155k yn 2017/18 (£139k – 2016/17).

Ffynhonnell y Benthyciad	Cyfradd Llog yn daladwy 2017/18 2016/17 %	Cyfyng-iadau cymerad-y Isafswm i Uchafswm %	Gwir % Mawrth 2017	Cyfanswm yn weddill at 31 Mawrth 2017		Gwir % Mawrth 2018	Cyfanswm yn weddill ar 31 Mawrth 2018	
				£'000			£'000	
Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	1.45 – 4.9 1.32 – 4.9				17,599			18,445
Benthyciadau'r Farchnad	0.43 – 0.80 0.49 – 0.59				14,000			17,000
<u>DADANSODDIAD O'R BENTHYCIADAU YN ÔL ADEG AEDDFEDU</u>								
O fewn 1 flwyddyn		0% - 55%	54.59		17,249	55.15		19,547
Rhwng 1 a 2 flynedd		0% - 50%	7.27	2,299		8.38	2,971	
Rhwng 2 a 5 mlynedd		0% - 50%	20.35	6,430		21.58	7,648	
Rhwng 5 a 10 mlynedd		0% - 75%	9.72	3,070		6.36	2,255	
Dros 10 mlynedd		0% - 100%	8.07	2,551		8.53	3,024	
CYFANSWM					31,599			35,445

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn rheoli swyddogaeth y Trysorlys ar ran yr Awdurdod Tân ond mae'r holl fenthyciadau dan enw Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru.

14. GWERTH TEG ASEDAU AC YMRWYMIADAU SY’N CAEL EU CARIO AR GOST AMORTEIDDIEDIG

Mae'r ymrwymïadau ariannol a'r asedau ariannol a gynrychiolir gan fenthycïadau a derbyniadau yn cael eu cario ar y fantolen ar gost amorteiddiedig (mewn asedau/ymrwymïadau tymor hir gyda llog cronedig mewn asedau/ymrwymïadau cyfredol). Gellir asesu eu gwerth teg trwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian sy'n digwydd dros weddill oes yr offerynnau, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- O ran benthycïadau gan y Bwrdd Benthycïadau Gwaith Cyhoeddus a benthycïadau eraill sy'n daladwy, mae benthycïadau gan y Bwrdd wedi cael eu defnyddio i ddarparu gwerth teg dan weithdrefnau ad-dalu dyledion y Bwrdd;
- O ran benthycïadau a dderbynnir, defnyddiwyd y cyfraddau farchnad meincnod cyffredinol i ddarparu'r gwerth teg;
- Ni chydabyddir ad-daliad cynnar nac amhariad;
- Pan fo offeryn yn aeddfedu ymhen llai na 12 mis, neu pan fo'n swm masnach neu'n swm derbyniadwy arall, cymerir mai'r gwerth teg yw'r swm sy'n cario neu'r swm ar y bil;
- Cymerir mai gwerth teg swm masnach neu swm derbyniadwy arall yw'r swm ar yr anfoneb neu'r bil.

Dyma'r gwerthoedd teg a gyfrifir:

	31 Mawrth 2017		31 Mawrth 2018	
	Swm cario £000	Gwerth Teg £000	Swm cario £000	Gwerth Teg £000
Dyled y BBGC	17,599	19,657	18,445	19,960
Dyled nad yw i'r BBGC	14,000	14,000	17,000	17,000
Cyfanswm y ddyled	31,599	33,657	35,445	36,960

Mae'r gwerth teg wedi cael ei gyfrifo gan gyfeirio'n benodol at ddyfynbrisiau a gyhoeddwyd mewn marchnad weithredol. Yn achos yr Awdurdod Tân, maent yn seiliedig ar bremymau a fyddai'n daladwy pe ildwyd benthycïadau'r BBGC ac maent yn darparu rhagamcan o'r llog ychwanegol sy'n daladwy i'w gymharu â'r un benthycïad ar gyfraddau cyfredol y farchnad â disgownt yn ôl i'r cyfnod presennol. Mae'r swm cludo yn eithrio'r llog cronedig fel yn nodyn 13.

15. RHESTRAU STOC

Isod, mae dadansoddiad o'r stoc a ddelir, a'r symudiadau yn ystod y flwyddyn fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth 2017 a 31 Mawrth 2018.

	Prif Storfeydd		Stoc Faniau Cludiant		Cyfansymiau	
	2016/17 £'000	2017/18 £'000	2016/17 £'000	2017/18 £'000	2016/17 £'000	2017/18 £'000
Balans ar ddechrau'r flw	504	510	14	26	518	536
Pryniadau	315	529	98	30	413	559
Cydnabyddir fel Gwariar flwyddyn	(309)	(498)	(86)	(33)	(395)	(531)
Balans sy'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn	510	541	26	23	536	564

16. **DYLEDWYR**

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2018 £'000
Cyrff Llywodraeth Ganolog	2,923	3,532
Awdurdodau Lleol Eraill	80	1,133
Cyrff y GIG	51	63
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	38	137
Endidau ac Unigolion Eraill	122	260
CYFANSWM DYLEDWYR	3,214	5,125

17. **ARIAN A CHYFWERTH AG ARIAN**

Mae'r arian gwirioneddol mewn llaw yn cynrychioli'r arian a ddangosir yn y Fantolen, ynghyd â'r trafodion nad effeithir arnynt o fewn y balans banc wedi ei glirio ar 31 Mawrth 2018. Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r sefyllfa:-

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2018 £'000
Cyfrifon Galw Banc	375	1,425
Buddsoddiadau Tymor Byr	0	0
Cyfrifon Banc Cyfredol	(2)	20
Imprest Arian Mân	2	10
Cyfanswm yr Arian a Chyferth ag Arian	375	1,455

18. **CREDYDWYR**

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2018 £'000
Cyrff Llywodraeth Leol	193	453
Awdurdodau Lleol Eraill	822	1,761
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	144	132
Cyrff y GIG	33	103
Endidau ac Unigolion Eraill	1,364	1,099
CYFANSWM CREDYDWYR	2,556	3,548

19. **DARPARIAETHAU**

Ar 31 Mawrth 2018, roedd gan yr Awdurdod ddwy ddarpariaeth. Cafodd darpariaeth newydd ei sefydlu yn 2017-18 i ymorol am gostau ôl-daliadau a oedd yn ddyledus i Ddiffoddwyr Tân Amser Cyflawn Gwledig yn dilyn adolygiad o'r strwythur daliadau a sefydlwyd ar gyfer y categori hwn o staff. Amcangyfrifir y bydd yr ymrwymiad tua £45k. Dangoswyd y costau yn erbyn taliadau Amser Cyflawn Gwledig yn 2017-18. Nid yw'r setliad terfynol ar gyfer dyfarniad cyflog y diffoddwyr tân yn 2017-18 wedi'i gwblhau'n derfynol felly mae darpariaeth ar gyfer 1% yn ychwanegol wedi'i neilltuo i dalu rhai o'r costau posibl, a'r swm a neilltuwyd yw £135k.

20. **CRONFEYDD DEFNYDDIADWY****Cronfeydd Cyffredinol**

Doeth yw i'r Awdurdod ddal Cronfa Gyffredinol, a dyma'r meysydd lle disgwylir y bydd yn cael ei defnyddio:-

- codiadau cyflog;
- tanategu'r gyllideb ar gyfer 2018-19; a
- gostyngiad mewn arian grant.

Balans y gronfa ar 31 Mawrth 2018 yw £2.06 miliwn (31 Mawrth 2017, £2.15 miliwn). Mae'r gostyngiad yn y gronfa wedi digwydd o ganlyniad i ddefnyddio'r gronfa wrth gefn i danategu'r gyllideb refeniw ar gyfer 2017-18.

Cronfeydd a Glustnodwyd

Sefydlwyd nifer o gronfeydd a glustnodwyd ar gyfer cynlluniau y mae'r Awdurdod wedi cytuno i'w hariannu. Defnyddir cronfeydd a glustnodwyd ar gyfer nifer o brosiectau. Mae'r prif rai ar gyfer talu'r costau pontio ar gyfer y prosiect radio ac i ymorol am y gostyngiad yn y cyllid ar gyfer archwiliadau diogelwch tân yn y cartref. Ni chafodd y cronfeydd hyn eu defnyddio yn 2017-18 ond rhagwelir y byddant yn cael eu defnyddio yn y dyfodol.

	Balans 1 Ebrill 16 £'000	Trosglwydd -iadau i mewn/ (allan) 16/17 £'000	Balans 31 Mawrth 17 £'000	Trosglwydd- iadau i mewn/(allan) 17/18 £'000	Balans 31 Mawrth 18 £'000
Cronfa wrth gefn ar gyfer Pensiynau	100	0	100	(56)	44
Cynllun Radio	300	0	300	0	300
Gostyngiad Grant/Hyfforddiant	225	(30)	195	0	195
Cronfa wrth gefn ar gyfer Llog	100	0	100	0	100
Cronfa Gyfalaf	400	(400)	0	0	0
Prynu Cerbydau	0	53	53	(53)	0
Cyfansymiau	1,125	(377)	748	(109)	639

Cronfeydd Grantiau

Dan Safonau IFRS, mae unrhyw grantiau a dderbyniwyd gan yr Awdurdod ar gyfer cynlluniau penodol ond sydd heb gael eu defnyddio yn y flwyddyn yn cael eu dangos dan Gronfeydd Defnyddiadwy.

31 Mawrth 2017 £'000		31 Mawrth 2018 £'000
2,150	Cronfeydd Cyffredinol	2,057
748	Cronfeydd a Glustnodwyd	639
803	Cronfeydd Grantiau	0
3,701	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy	2,696

21. CRONFEYDD ANNEFYDDIADWY

31 Mawrth 2017 £'000		31 Mawrth 2018 £'000
9,676	Cronfa Ailbriso	9,460
8,038	Cyfrif Addasu Cyfalaf	7,323
(304,626)	Cronfa Bensiynau	(313,110)
(241)	Cyfrif Absenoldebau Cronedig	(216)
(287,153)	Cyfanswm Cronfeydd Annefyddiadwy	(296,543)

Cronfa Ailbriso

Mae'r Gronfa Ailbriso yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod sy'n deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, ei Beiriannau a'i Offer. Bydd y balans yn cael ei ostwng pan fo asedau gydag enillion cronedig yn:

- cael eu hailbriso am i lawr, neu eu hamharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, a'r enillion yn cael eu treulio trwy ddibrisiad, neu
- cael eu gwaredu, a'r enillion yn cael eu gwredu.

Nid yw'r Gronfa ond yn cynnwys enillion cronedig ers 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad pryd y crëwyd y Gronfa. Mae enillion cronedig sy'n deillio cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cyfuno yn y balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf. Mae'r symudiad ar y gronfa wedi digwydd oherwydd gwaredu ased ac addasiad rhwng y Cyfrif Addasu Cyfalaf yn dilyn adolygiad o'r cofnodion cyfrifyddu am y blynyddoedd blaenorol.

2016/17 £'000	Cronfa Ailbrisio	2017/18 £'000
12,102	Balans ar 1 Ebrill	9,676
25	Ailbrisio asedau am i fyny/Cael gwared ar y Dibrisiad	0
(2,160)	Addasiad o'r Cyfrif Addasu Cyfalaf drwy CCIG	0
439	Addasiad o'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	0
(219)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth teg a dibrisiad cost hanesyddol	(216)
(511)	Gwaredu Asedau net	0
9,676	Balans ar 31 Mawrth	9,460

Cyfrif Addasu Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sydd rhwng y trefniadau gwahanol ar gyfer rhoi cyfrif am dreuliant asedau anghyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan y darpariaethau statudol. Debydir y Cyfrif gyda chost caffael, adeiladu neu wella gan fod dibrisiad, colled amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant (gyda chofnodion cyson o'r Gronfa Ailbrisio i drosi ffigurau gwerth teg yn sail cost hanesyddol). Credyd y Cyfrif gyda'r symiau a neilltuwyd gan yr Awdurdod fel arian ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi, ac enillion a gydnabuwyd ar asedau rhoddedig sydd eto i gael eu treulio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion prisio a gronnwyd ar Eiddo, Peiriannau ac Offer cyn 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad pryd y crëwyd y Gronfa Ailbrisio ar gyfer dal enillion o'r fath.

2016/17	Cyfrif Addasiad Cyfalaf	2017/18
£'000		£'000
7,513	Balans 1 Ebrill	8,037
	gwrthdroi eitemau sy'n berthnasol i wariant cyfalaf wedi'i ddebydu neu'i gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(25)	- Dileu dibrisiad drwy waredu ased	(411)
(4,330)	- Taliadau am ddibrisiad ac amhariad asedau anghyfredol	(3,745)
2,159	- Addasiad i'r Gronfa Ailbriso drwy CCIG	0
(439)	- Trosglwyddo o'r Gronfa Ailbriso	0
(2,635)		(4,156)
(2,635)	Swm net wedi'i ysgrifennu allan o gost yr asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(4,156)
	Cyllido cyfalaf a wnaed yn y flwyddyn	
20	- Defnydd o Gronfa Wrth Gefn Talebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	569
586	- Grantiau a chyfraniadau cyfalaf a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a ddefnyddiwyd ar gyfer ariannu cyfalaf	692
2,553	- Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a gostiwyd yn erbyn y cronfa gyffredinol	2,181
524		(714)
8,037	Balans 31 Mawrth	7,323

Mae'r nodiadau gwrthgyferbyniol ar gyfer Dibrisio, costau Amhariad ac Ailbriso yn cael eu rhoi naill ai ar y Gronfa Ailbriso neu'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn ôl y meini prawf uchod. Mae'r tabl isod yn dangos y trafodion a wnaed ar y Gronfa Ailbriso a'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2016-17	Datganiad Ased Sefydlog (Nodyn 12)	Cronfa Ailbriso	Cyfrif Addasu Cyfalaf	Cyfansymiau
Dibrisiad	(3,142)	(219)	(2,923)	(3,142)
Ailbrisiadau ac Amhariadau	(1,946)	(523)	(1,423)	(1,946)
Dibrisiad Ailbrisiadau	12	12	0	12
Gwaredu Dibrisiad	0	25	(25)	0
Trosglwyddo rhwng cyfrifon	0	(1,721)	1,721	0
Cyfanswm	(5,076)	(2,426)	2,650	(5,076)
2017-18	Datganiad Ased Sefydlog (Nodyn 12)	Cronfa Ailbriso	Cyfrif Addasu Cyfalaf	Cyfansymiau
Dibrisiad	(3,291)	(216)	(3,075)	(3,291)
Amhariadau	(670)	0	(670)	(670)
Cyfanswm	(3,961)	(216)	(3,745)	(3,961)

Cronfa wrth gefn ar gyfer Pensiynau

Mae'r Gronfa wrth gefn ar gyfer Pensiynau yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n digwydd oherwydd y trefniadau gwahanol ar gyfer cyfrifyddu buddion ôl-gyflogi a buddio ariannu yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddion ôl-gyflogi yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant gan fod y buddion yn cael eu hennill gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r ymrwymadau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau ac adenillion buddsoddiadau ar unrhyw adnoddau a neilltuir i gwrdd â'r costau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw fuddion a enillir gael eu hariannu gan fod yr Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu'n talu unrhyw bensiynau yn y pen draw y mae'n gyfrifol amdanynt. Felly, mae'r balans debyd ar y Gronfa wrth gefn ar gyfer Pensiynau yn dangos diffyg sylweddol yn y buddion a enillwyd gan weithwyr blaenorol a chyfredol a'r adnoddau y mae'r Awdurdod wedi eu neilltuo ar eu cyfer. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd arian wedi ei neilltuo erbyn yr adeg y bydd y buddion i'w talu.

2016/17 * £'000	SYMUDIADAU ar y GRONFA WRTH GEFN AR GYFER PENSIYNAU	2017/18 £'000
(250,612)	Balans Agoriadol 1 Ebrill	(304,626)
(13,715)	Gwrth-droi eitemau a ddebydir i Ddarparu Gwasanaeth yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant	(14,940)
8,427	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn y flwyddyn	7,871
(48,726)	Ailfesur yr ymrwymiad budd diffiniedig net	(1,415)
(54,014)	SYMUDIAD AR Y GRONFA WRTH GEFN AR GYFER PENSIYNAU	(8,484)
(304,626)	BALANS TERFYNOL	(313,110)

**Mae ffigyrau 2016/17 wedi cael eu diwygio oherwydd o'r blaen dangoswyd y sefyllfa net heb y Grant Atodol, mae (13,715) yn lle (8,930) ac mae 8,427 yn lle 3,642. Mae'r balans cloi yr un fath.*

Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn digwydd ar falans y Gronfa Cyffredinol o ganlyniad i absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn, e.e. hawl i wyliau blynyddol wedi ei gario drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol bod yr ardrawiad ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei niwtraleiddio trwy drosglwyddo i mewn neu allan o'r Cyfrif.

2016/17 £'000	Cyfrif Absenoldebau Cronedig	2017/18 £'000
(200)	Balans ar 1 Ebrill	(241)
200	Setlo neu ganslo cronriad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	241
(241)	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	(216)
(241)	Balans ar 31 Mawrth	(216)

22. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU

2016/17 £'000		2017/18 £'000
4,689	(Gwared)/Diffyg Net ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	8,981
	Addasiad i'r (gwarged)/diffyg net ar gyfer symudiadau nad ydynt yn arian parod	
18	Cynnydd yn y Stoc	
2,589	Cynnydd/(Gostyngiad) yn y Dyledwyr	28
(501)	Cynnydd)/(Gostyngiad) yn y Credydwyr	2,658
(3,142)	Cost Dibrisio	(992)
0	Cyfraniadau a Dderbyniwyd/Derbyniadau Cyfalaf	(3,291)
(5,288)	Addasiadau Pensiwn IAS 19	569
(1,039)	Codi am Amhariad	(7,056)
(511)	Tynnu Wreccsam o Gronfa Ailbrisio	(671)
(368)	Colled ar Ailbrisio Wreccsam	0
2,159	Addasiad Ailbrisio Cyfrif Addasu Cyfalaf	0
0	Cyfraniad (i)/o Wahanol Ddarpariaethau	147
766	(Gostyngiad)/Cynnydd yn y Gronfa ar gyfer Grantiau	(180)
0	Trosglwyddiad i/(o) Gronfeydd wrth gefn	0
(41)	Cronfa wrth gefn Absenoldebau Cronedig	25
(7)	Diffyg a nodwyd/Addasiad	0
(5,365)	Llai Cyfanswm Addasiadau am eitemau sydd yn y (Gwarged) neu'r Diffyg net ar Ddarparu Gwasanaethau sy'n Weithgareddau Buddsoddi ac Ariannu	(8,763)
(510)	Llog a dalwyd	(455)
6	Llog a gafwyd	3
(504)	Llai Cyfanswm	(452)
(1,180)	Llif Arian net o Weithgareddau Gweithredu	(234)

23. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI

2016/17 £'000		2017/18 £'000
2,942	Prynu eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	3,729
(20)	Elw o werthu eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	(569)
(186)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	(596)
2,736	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	2,564

24. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU ARIANNU

2016/17 £'000		2017/18 £'000
(28,969)	Derbyniadau arian parod o fenthycyca tymor byr a thymor hir	(38,490)
27,029	Ad-dalu benthyca tymor byr a thymor hir	34,628
504	Taliadau eraill am weithgareddau ariannu	452
(1,436)	Llif arian net o weithgareddau ariannu	(3,410)

25. GWEITHREDIADAU MASNACHU

Agorodd yr Awdurdod ei Orsaf Dân Gymunedol gyntaf yn Rhyl yn 2008-09. Mae'r cyfleuster yn darparu ystafelloedd cyfarfod ar gyfer y gymuned leol, a'r nod yw adennill costau ar yr incwm a dderbynnir o logi ystafelloedd a'r costau gweithredu. Mae'r crynodeb isod yn dangos yr holl incwm a gwariant am y flwyddyn hon a'r llynedd.

2016/17 £'000		2017/18 £'000
(28)	Trosiant	(23)
31	Gwariant	50
3	Diffyg	27

26. LWFANSAU AELODAU

Yn ystod 2017-2018 talwyd swm o £65,677 (£69,280 yn 2016-2017) i'r Aelodau ar ffurf Lwfansau Aelodau a threuliau teithio. Mae gan yr Awdurdod 28 o Aelodau.

2016/17 £		2017/18 £
	<u>Lwfansau Blwyddyn Lawn</u>	
10,400	Cadeirydd	10,415
5,400	Is-gadeirydd	5,415
5,400	Cadeirydd Pwyllgor Archwilio	5,415
1,700	Aelod	1,715
63,167	Cyfanswm Lwfansau Aelodau a dalwyd	57,888
6,113	Cyfanswm Treuliau Aelodau a dalwyd	7,789

Bu gostyngiad yn y lwfansau a dalwyd yn ystod 2017-2018 oherwydd yr etholiadau lleol; cafodd taliadau eu hatal dros dro rhwng 9 Mai 2017 ac 19 Mehefin 2017.

27. TALIADAU SWYDDOGION

TALIADAU I UWCH SWYDDOGION 2017-2018 – CYFLOG RHWNG £60,000 A £150,000

TEITL SWYDD	Blwydd yn	CYFLOG (gan gynnwys ffioedd a lwfansau)	TREULIAU A AD-DALWYD	BUDD MEWN NWYDDAU (Darparu cerbyd)	CYFANSWM (ac eithrio cyfraniad- au pensiwn)	CYFRANIAD -AU PENSIWN	CYFANSWM Y TALIADAU
		£	£	£	£	£	£
Prif Swyddog Tân	2016/17	122,292	126	6,143	128,561	33,655	162,216
	2017/18	123,515	135	6,757	130,407	36,703	167,110
Dirprwy Brif Swyddog Tân	2016/17	100,387	215	4,835	105,437	27,659	133,096
	2017/18	64,802	96	4,507	69,405	19,402	88,807
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	2016/17	88,352	170	5,756	94,278	24,343	118,621
	2017/18	89,235	126	796	90,157	26,516	116,673
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	2016/17	89,035	126	2,942	92,103	22,704	114,807
	2017/18	89,235	245	4,215	93,695	22,755	116,450
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol Dros Dro	2016/17	34,204	53	745	35,002	8,722	43,724
	2017/18	71,514	3	1,600	73,117	18,236	91,353
Prif Swyddog Cynorthwyol	2016/17	0	0	0	0	0	0
	2017/18	19,516	111	0	19,627	5,708	25,335
Trysorydd – Swyddog Adran 151	2016/17	1,809	0	0	1,809	0	1,809
	2017/18	7,236	422	0	7,658	0	7,658

Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw weithwyr sy'n derbyn cyflog sy'n uwch na £150k. Roedd swydd dros dro Prif Swyddog Tân Cynorthwyol yn bodoli rhwng Tachwedd 2016 a Chwefror 2018 dros gyfnod salwch tymor hir. Ymddeolodd deiliad y swydd ar 9 Chwefror 2018. Gadawodd y Dirprwy Brif Swyddog Tân y Gwasanaeth ar 3 Rhagfyr 2017 ac nid yw'r swydd hon wedi'i llenwi. Penodwyd Prif Swyddog Cynorthwyol ar 4 Rhagfyr 2017. Mae'r Trysorydd yn gweithio'n rhan amser ac ar contract i weithio 15 diwrnod y flwyddyn, roedd y taliad gwirioneddol a wnaed yn 2017/18 yn cynnwys y cyflog a oedd yn daladwy ar gyfer 2016/17 (£1,809 yn ogystal â £7,236).

Mae'r Swyddog Monitro'n cael ei ddarparu gan Gyngor Sir y Fflint fel rhan o Gytundeb Lefel Gwasanaeth felly ni ddangosir unrhyw gostau ar gyfer unigolyn yn y tabl uchod.

O ran y swyddogion sy'n aelodau o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, mae cyfraniad y cyflogwr yn cynnwys 14.7% o'u Cyflog yn ogystal â dosraniad o'r cyfandaliad sy'n daladwy i'r Gronfa Bensiwn yn seiliedig ar ganran o'r holl gyflog pensiynadwy.

Dyma nifer y gweithwyr yr oedd eu cydnabyddiaeth ariannol yn £60,000 neu fwy, mewn bandiau o £5,000:-

BAND TALIAD	NIFER Y GWEITHWYR 2016/17	NIFER Y GWEITHWYR 2017/18
£80,000 - £84,999	0	0
£75,000 - £79,999	2	2
£70,000 - £74,999	1	2
£65,000 - £69,999	0	0
£60,000 - £64,999	2	0

Mae'r tâl yn cynnwys pob swm a dalwyd neu i'w dderbyn gan weithiwr, lwfansau treuliau, i'w godi ar dreth, a gwerth ariannol buddion. Nid yw'r data uchod yn cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr.

Mae'r tabl canlynol yn rhoi'r gymhareb rhwng tâl Prif Swyddog Tân a'r tâl canolrifol i staff y Gwasanaeth Tân:

	2016/17 £	2017/18 £
Prif Swyddog Tân	128,561	130,055
Canolrif	29,638	29,934
Cymhareb	4.34	4.34

Mae'r staff sy'n cael eu cyflogi dan Gontractau'r System RDS wedi cael eu cynnwys yn y cyfrifiad ar eu pwynt graddfa Cyfwerth â Llawn Amser yn hytrach na'u henillion gwirioneddol. Mae'r data uchod yn cynnwys cyfanswm y cyflog a dalwyd (ac eithrio cyfraniadau pensiwn).

Mae nifer y pecynnau ymadael gyda chyfanswm y gost fesul band a chyfanswm cost diswyddiadau eraill wedi'u nodi yn y tabl isod. Ni fu unrhyw ddiswyddiadau gorfodol yn 2016-17 nac yn 2017-18.

Band Cost Pecynnau Ymadael (gan gynnwys taliadau arbennig)	Nifer yr Ymadawiadau y Cytunwyd arnynt		Cyfanswm Cost Pecynnau Ymadael ymhob Band	
	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18
£0 - £20,000	0	0	0	0
£20,000 - £40,000	3	0	79,176	0
Cyfanswm	3	0	79,176	0

28. COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

Y ffioedd a oedd yn daladwy i'r archwilydwr statudol oedd £63,671 am y gwasanaethau archwilio allanol a dderbyniwyd.

	2016/2017 £000	2017/2018 £000
Ffioedd yn daladwy i Archwilydd Cyffredinol Cymru am y gwasanaethau archwilio allanol a wnaethpwyd gan yr archwilydd penodedig	62	64

29. GRANTIAU

Derbyniodd yr Awdurdod y grantiau canlynol:-

	2016/17 £'000	2017/18 £'000
Refeniw		
Airwave	416	416
Tîm Lleihau Llosgi Bwriadol	147	157
Tîm Cymorth Cymunedol	84	66
Ymyriadau	153	186
Cynnal a chadw offer NDG	118	99
Dimensiynau Newydd/Cymru Gydnerth	315	291
Y Ffenics	171	162
Swyddog Cydnerthedd	62	53
CYFANSWM	1,466	1,430
Cyfalaf		
Tîm Cymorth Cymunedol	69	37
Cydlynnydd y Trydydd Sector	116	559
CYFANSWM	185	596

Nodyn – Roedd y nodyn grantiau yn 2016-17 yn cynnwys incwm grant ar gyfer y Gwasanaethau Tân eraill yng Nghymru – roedd Dimensiynau Newydd/Cymru Gydnerth yn £2,000k, gyda dim ond £315k ohono ar gyfer Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru, ac roedd £361k i'r Ffenics, gyda £171k ohono ar gyfer Gogledd Cymru. Mae'r tabl wedi'i ddiwygio i gynnwys grantiau Gogledd Cymru yn unig. Gweithredu fel Asiant ar ran Llywodraeth Cymru yr oedd y gwasanaeth felly nid oes raid cynnwys y symiau ar gyfer y Gwasanaethau Tân eraill yn y datganiadau. Nawr hefyd, mae'r grantiau cyfalaf wedi'u cynnwys yn y tabl.

Mae Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru yn cydlynu'r grantiau Dimensiynau Newydd a'r Ffenics ar gan Llywodraeth Cymru, ac mae £3.935m (£1.875m 2016-17) wedi'u dyrannu i'r ddwy frigâd arall yng Nghymru.

30. GWASANAETHAU ASIANTAETH

Mae'r Awdurdod yn gweithredu fel asiant ar ran Llywodraeth Cymru wrth weinyddu dau gynllun grant ar gyfer pob Gwasanaeth Tân yng Nghymru. Mae'r grantiau a gymeradwywyd yn cael eu talu i Wasanaeth Tân Gogledd Cymru, a nhw sy'n gyfrifol am ddsbarthu'r grantiau i'r Gwasanaethau Tân eraill. Dyma'r grantiau ar gyfer y ddau gynllun:-

	2016/17 £'000	2017/18 £'000
Dimensiynau Newydd/Cymru Gydnerth	1,685	3,711
Y Ffenics	190	224
Cyfanswm	1,875	3,935

31. PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae gan yr Awdurdod nifer o gysylltiadau â'r awdurdodau cyfansoddol:

- Mae pob Aelod o'r Awdurdod hefyd yn Aelod o un o'r awdurdodau cyfansoddol
- Mae Trysorydd yr Awdurdod yn gyn-Gyfarwyddwr Strategol – Democratiaeth, Rheoleiddio a Chefnogaeth, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Erbyn hyn, mae'r swydd yn cael ei chyflogi'n uniongyrchol gan y Gwasanaeth Tân.
- Prif Weithredwr Cyngor Sir y Fflint yw'r Swyddog Monitro.

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn rheoli swyddogaeth y Trysorlys ar ran yr Awdurdod Tân ac yn broceru benthyciadau'r Farchnad a buddsoddiadau ar ran yr Awdurdod. Y sefyllfa ar 31 Mawrth 2018 oedd fod Conwy, ar ran yr Awdurdod Tân, wedi broceru £17 miliwn mewn Benthyciadau'r Farchnad. Mae Conwy hefyd yn darparu Gwasanaethau Cyfreithiol i'r Awdurdod.

Mae Cyngor Sir Gaerfyrddin yn darparu gwasanaeth pensiwn i'r Awdurdod, yn benodol ar gyfer cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân.

Mae gan Heddlu Gogledd Cymru rai trefniadau ar y cyd â'r Awdurdod, sy'n cynnwys Adran Reoli Ystadau ar y cyd, rhannu ystafell reoli a gweithio mewn partneriaeth ar nifer o brosiectau.

Yn ystod y flwyddyn bu trafodion gyda phartiön cysylltiedig fel y dangosir isod.

	£'000
Cyngor Sir y Fflint – Swyddog Monitro	14
CBS Conwy – Gwasanaethau Ariannol	135
CBS Conwy – Gwasanaethau Cyfreithiol	4
Cyngor Sir Gaerfyrddin – Gwasanaeth Pensiwn	43
Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru	19
Heddlu Gogledd Cymru – Rheoli Cyfleusterau	145
Heddlu Gogledd Cymru – Caffael	8

Nid oedd unrhyw falansau'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn.

Gofynnwyd i Aelodau ac uwch swyddogion yr Awdurdod ddatgan unrhyw drafodion trydydd parti yn ystod y flwyddyn. Fodd bynnag, mae'r risg sy'n gysylltiedig â'r methiant i ddatgelu'r wybodaeth yn isel yn yr achos hwn. Ac eithrio lwfansau a threuliau'r aelodau, ni nodwyd unrhyw drafodion eraill.

Lluniwyd y nodyn hwn yn unol â'r dehongliad a'r ddealltwriaeth gyfredol o IAS 24 a'r modd y mae'n gymwys i'r sector cyhoeddus.

32. GWARIANT AC ARIANNU CYFALAF

Nodir isod y gwariant cyfalaf a gafwyd yn ystod y flwyddyn, a'r ardrawiad ar y Gofyniad Ariannu Cyfalaf:-

2015/16 £'000		2016/17 £'000
33,879	Gofyniad Agoriadol Ariannu Cyfalaf	33,662
0	Addasiad cyn y flwyddyn	(33)
	Buddsoddiad Cyfalaf yn y flwyddyn	
2,942	• Asedau Sefydlog	3,729
	Ffynonellau cyllid	
(186)	• Grantiau a Chyfraniadau	(596)
(2,973)	• Refeniw a Darpariaethau Eraill	(2,846)
33,662	Gofyniad Terfynol Ariannu Cyfalaf	33,916
(217)	Newid mewn Gofyniad Ariannu Cyfalaf	(254)
	Esboniad o'r newid:	
(217)	Cynnydd yn yr angen gwaelodol i fenthyca	(254)

Dyma'r Gwariant Cyfalaf yn ystod y flwyddyn:

Cynllun	£000
Adnewyddu Gorsafoedd	793
Cerbydau	1,698
Offer yr Ochr Weithredol a TGCh	1,238
Cyfanswm	3,729

YMRWYMIADAU CYFALAF 2018-2019 AC YMLAEN

Doedd dim ymrwymadau cyfalaf a drefnwyd, fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth 2017.

ARIANNU GWARIANT CYFALAF

Cafodd y gwariant cyfalaf yn y flwyddyn ei ariannu fel a ganlyn:

	2016/17 £000	2017/18 £000
Benthyciadau Allanol	1,941	2,468
Arian Grant	186	596
Derbyniadau Cyfalaf	20	569
Cyfraniad Refeniw i Cyfalaf	0	96
Benthyca Mewnol	395	0
Cyfraniad o'r Gronfa Gyfalaf	400	0
Cyfanswm	2,942	3,729

33. LESOEDD

Lesoedd Cyllid

Mae'r Awdurdod wedi cael gorsaf dân Wrecsam dan les cyllid yn 2016/17. Mae'r ased a gafwyd dan y les yn cael ei chario ar y Fantolen dan Eiddo, Peiriannau ac Offer gyda gwerth net o £5.864 miliwn. Mae'r taliad les ar gyfer Gorsaf Dân Wrecsam yn rhent bach felly nid oes cysoniad rhwng cyfanswm y taliadau les gofynnol yn y dyfodol a'r gwerth presennol, rhenti wrth gefn na chyfanswm y taliadau is-les y disgwylir eu cael yn y dyfodol.

Lesoedd Gweithredus

Nid oedd gan yr Awdurdod ymrwymiad i weithredu taliadau les fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth 2018 na 31 Mawrth 2017. Cyn dyfodiad y Cod Ariannol yn 2003, roedd yr Awdurdod yn ariannu'r rhan fwyaf o'i asedau oes fer drwy brydlesu. Yn dilyn dyfodiad y cod, roedd yr Awdurdod yn rhydd i ddewis y ffordd fwyaf cost-ffeithiol o ariannu ei asedau. Mae hyn wedi arwain at symud oddi wrth brydlesu fel dull o ariannu a symud i gyfeiriad prynu'n uniongyrchol. Daeth yr ymrwymadau les diwethaf i ben yn 2013-14.

34. BUDDION TERFYNU

Nid oedd unrhyw gontractau wedi'u terfynu yn ystod 2017-18 ac roedd tri yn 2016-17. £79,175 oedd y costau terfynu yn 2016-17. Byddai unrhyw gostau wedi eu codi o fewn y flwyddyn a'r unig ymrwymadau ar gyfer y dyfodol fydd pensiynau. Roedd y taliadau yn 2016-17 oherwydd ymarferiad ailstrwythuro adrannau. Byddai'r ymrwymadau hyn wedi eu cynnwys o fewn yr ymrwymadau pensiynau dan IAS 19, ac o fewn Nodyn 35 datgelu pensiynau isod.

35. TRAFODION YN YMWNEUD Â BUDDION ÔL-GYFLOGAETH

Pensiynau

(i) Staff Gwasanaethau Llywodraeth Leol a'r Ystafell Reoli

Yn 2017-2018, talodd yr Awdurdod gyfraniad Pensiwn Cyflogwr o 1,471,000 (2016-2017, £1,287,330) sy'n 14.7% (2016-2017, 12.8%) o gyflog pensiynadwy gweithwyr, ac roedd yn cynnwys cyfandaliad o of £695,300 (2016-17, £686,100) i Gronfa Bensiwn Clwyd, sy'n talu buddion diffiniedig i aelodau sy'n gysylltiedig â chyflog a gwasanaeth. Pennir cyfradd y cyfraniad gan Actiwari'r Gronfa, yn seiliedig at werth actiwaraid tair blynedd, gyda'r adolygiad diwethaf ar 31 Mawrth 2016. Yn dilyn yr adolygiad, mae disgwyl i gyfraniad y cyflogwr aros ar 14.7% ar gyfer 2018-19. Dan y Rheoliadau Pensiynau cyfredol, mae cyfraddau'r cyfraniadau'n cael eu gosod i gwrdd â 100% o'r atebolrwydd cyffredinol i'r Gronfa.

Amcangyfrifir y bydd y cyfraniadau pensiwn sydd i'w talu i'r cynllun am flwyddyn ariannol 2018-19 yn £1,458,000 ar gyfer y cyflogwr.

Gellir cael rhagor o wybodaeth am Gronfa Bensiwn Clwyd yn Adroddiad Blyneddol a Chyfrifon y Gronfa Bensiynau sydd ar gael ar gais gan Drysorydd y Sir yng Nghyngor Sir y Fflint, Neuadd y Sir, yr Wyddgrug CH7 6NA neu ar y wefan, www.siryfflint.gov.uk.

(ii) Diffoddwyr Tân

Mae cynllun pensiwn y Diffoddwyr Tân yn gynllun gyda buddion penodol, nad yw'n cael ei ariannu. Yn 2017-2018, talodd yr Awdurdod gyfraniad Pensiwn Cyflogwr o £1,939,508 (2016-17, £1,966,398). Roedd y pensiynau a dalwyd o'r refeniw yn £403,815 (2016-2017 £391,793). Yn 2018-2019, amcangyfrifir mai cyfraniad y cyflogwr i'r cynllun fydd £2,334,866 a'r amcangyfrif am pensiynau a dalwyd o'r refeniw fydd £431,766. Mae'r rhan fwyaf o'r taliadau pensiwn i ddiffoddwyr tân sydd wedi ymddeol yn cael eu talu o gyfrif Cronfa Bensiwn sy'n cael ei weinyddu gan yr Awdurdod, ac mae manylion y Gronfa a sut mae'n gweithredu i'w cael ar dudalen 45.

Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol (IAS) 19 – Buddion Ymddeol

Yn unol â gofynion y Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol Rhif 19 – Buddion Ymddeol (IAS19), mae'n rhaid i'r Awdurdod ddatgelu rhywfaint o wybodaeth am asedau, ymrwymadau, incwm a gwariant yn ymwneud â chynlluniau pensiwn i'w weithwyr. Fel yr esbonnir yn Nodyn 33, mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun, sef Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân ar gyfer Diffoddwyr Tân sydd heb ei ariannu, a'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Cronfa Bensiwn Clwyd) ar gyfer gweithwyr eraill, sy'n cael ei weinyddu gan Gyngor Sir y Fflint. Hefyd, mae'r Awdurdod wedi gwneud trefniadau ar gyfer talu blyneddodedd ychwanegol i weithwyr sydd wedi ymddeol y tu allan i ddarpariaethau'r cynlluniau.

Er mwyn cydymffurfio ag IAS19, bydd yr Awdurdod yn penodi actiwariaid yn flynyddol i asesu asedau ac ymrwymadau'r ddau gynllun. Penodwyd Mercer i asesu'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, ac Adran Actiwari'r Llywodraeth i asesu cynllun y diffoddwyr tân gan eu bod yn ymwneud â gweithwyr blaenorol a chyfredol Awdurdod Tân Gogledd Cymru. O ran y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, asesodd yr actiwari mai ymrwymiad net yr Awdurdod fel ar 31 Mawrth 2018 oedd £13.290 miliwn (31 Mawrth 2017, £15.176 miliwn) ac ar gyfer Cynllun y Diffoddwyr Tân, yr ymrwymiad oedd £299.82 miliwn fel ar 31 Mawrth 2018 (31 Mawrth 2017 £289.45 miliwn). Isod, ceir dadansoddiad o asedau ac ymrwymadau'r ddau gynllun a'r rhagdybiaethau a wnaed yn y cyfrifiadau actiwaraid.

Mae fformat y tabl isod wedi cael ei ddiweddarau i ddarparu dadansoddiad mwy manwl o'r data sydd wedi'i gynnwys, ac mae hyn yn cyd-fynd â'r Cod. Mae rhai o ffigyrau 2016/17 wedi cael eu diwygio oherwydd datgeliadau anghywir fel a ganlyn – *Mae Elw ar Asedau Cynllun (£2,942k) yn cymryd lle £1,133k, mae'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth gefn (£1,485k) yn cymryd lle £8,930k.*

Trafodion yn ymwneud â Buddion Ymddeol a gydnabyddir yn y cyfrifon

	<i>Wedi eu Hariannu</i>		<i>Heb eu Hariannu</i>	
	<i>2016/17</i>	<i>2017/18</i>	<i>2016/17</i>	<i>2017/18</i>
	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>
<u>Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant</u>				
Cost Net Gwasanaeth				
Cost Gwasanaeth Cyfredol	1,044	1,624	3,660	4,960
Costau Gwasanaeth yn y Gorffennaf	0	0	110	180
Treuliau Gweinyddu	54	57	0	0
Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi				
Traul Llog Net	387	329	8,440	7,660
Trosglwyddiadau i mewn/(allan) o'r cynllun	0	0	20	130
Cyfanswm y Budd Diffiniedig a Godir ar Ddarparu Gwasanaeth	1,485	2,010	12,230	12,930
Buddion Eraill ar ôl cyflogi a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant				
Ailfesur y budd diffiniedig net/ymrwymiad, sy'n cynnwys:				
*Elw ar Asedau Cynllun (ac eithrio Llog) (A)	(2,942)	(451)	0	0
*(Enillion)/Colledion Actiwaraidd sy'n deillio o Newidiadau mewn Rhagdybiaethau Demograffig (B)	(709)	0	(3,930)	(8,710)
*(Enillion)/Colledion Actiwaraidd sy'n deillio o Newidiadau mewn Rhagdybiaethau Ariannol (C)	7,842	(1,974)	51,570	8,580
*Arall (D)	(625)	0	(2,480)	3,970
Cyfanswm Costau Pensiwn a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	3,566	(2,425)	45,160	3,840
Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth gefn				
Gwrthdroi ffioedd net a godir ar y gwarged neu'r diffyg wrth Ddarparu Gwasanaethau ar gyfer Buddion ar ôl cyflogi, yn unol â'r Cod	(1,485)	(2,010)	(12,230)	(12,930)
Symiau Gwirioneddol a godir ar y Gronfa Gyffredinol ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn				
Cyfanswm Cyfraniadau Cyflogwr	1,297	1,471	2,358	2,357
Grant Atodol Pensiynau Diffoddwyr Tân	0	0	4,685	4,043

* A + B + C + D = Ailfesur yr Ymrwymiad Budd Diffiniedig Net/(Ased) fel y dyfynnir yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant
: £1,415k 2017/18; £48,726k 2016/17

IAS 19 Addasiad Pensiwn i gost Net y Gwasanaeth – Datganiad Cyfrif Incwm a Gwariant

Addasiad i Gost Net Gwasanaeth	2016/17	2017/18
	£'000	£'000
Costau Gwasanaeth Cyfredol	4,704	6,584
Costau Gwasanaeth Blaenorol	110	180
Costau Gweinyddu	54	57
Cyfraniadau'r Cyflogwr	(3,655)	(3,828)
Grant Atodol	(4,685)	(4,043)
Addasiad Actiwaraidd/Cwtogiad	1,234	260
Gwerth Trosglwyddiadau i mewn	(168)	(130)
Addasiad i gost Net Gwasanaeth	(2,406)	(920)

Dyma asedau ac ymrwymïadau pensiwn a gydnabyddir yn y fantolen sy'n deillio o rwymedigaeth yr Awdurdod o ran ei gynllun buddion diffiniedig:

	31 Mawrth	
	2017	2018
	£'000	£'000
Gwerth Presennol Amcangyfrifedig yr ymrwymïad budd diffiniedig yng Nghronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân	289,450	299,820
Gwerth Presennol Amcangyfrifedig yr ymrwymïad budd diffiniedig yng Nghronfa Bensiwn Clwyd	40,030	40,275
Cyfanswm Cyfran Amcangyfrifedig yr ymrwymïadau	329,480	340,095
Cyfran Amcangyfrifedig yr asedau yng Nghronfa Bensiwn Clwyd	(24,854)	(26,985)
Diffyg Pensiynau Net	304,626	313,110

Asedau ac Ymrwymïadau mewn perthynas â Buddion Ôl-gyflogaeth

Ail-gysoni gwerth presennol ymrwymïadau'r cynllun (rhwymedigaeth buddion diffiniedig):

Ymrwymïadau	2016/17	2016/17	2017/18	2017/18
	£'000	£'000	£'000	£'000
	Clwyd	Diffoddwyr tân	Clwyd	Diffoddwyr tân
Balans ar 1 Ebrill	31,660	239,190	40,030	289,450
Cost Gyfredol y Gwasanaeth	1,044	3,660	1,624	4,960
Gwerth Trosglwyddiadau	0	20	0	130
Llog	1,133	8,440	1,035	7,660
Colled/Enillion Actiwaraidd	6,508	45,160	(1,974)	3,840
Buddion a dalwyd	(635)	(8,550)	(779)	(8,010)
Cyfraniad Aelodau	320	1,410	339	1,610
Cost Gwasanaeth Blaenorol *	0	120	0	180
Ymrwymïadau Pensiwn Net ar ddiwedd y flwyddyn	40,030	289,450	40,275	299,820

* cafodd y llinell hon ei hepgor o'r tabl 2016/17 drwy gamgymeriad

Mae'r enillion disgwylïedig ar asedau'r cynllun yn cael eu pennu drwy ystyried yr enillion disgwylïedig ar yr asedau sy'n sail i'r polisi buddsoddi cyfredol. Mae'r arenillion disgwylïedig ar fuddsoddiadau llog sefydlog yn seiliedig ar arenillion adbryniant gros, fel y maent ar ddyddiad y Fantolen. Cysoniad o werth teg Asedau'r cynllun, mae hyn yn ymwneud â Chronfa Bensiwn Clwyd yn unig:

Asedau	2016/17 £'000	2017/18 £'000
Balans 1 Ebrill	(20,238)	(24,854)
Llog ar Asedau Cynllun	(746)	(706)
Ailfesuriadau/Gweinyddu	(2,942)	(451)
	54	57
Cyfraniadau Cyflogwr	(1,297)	(1,471)
Cyfraniadau Aelodau	(320)	(339)
Buddion a dalwyd	635	779
Asedau Pensiwn Net ar ddiwedd y flwyddyn	(24,854)	(26,985)

Mae'r cynllun Llywodraeth Leol yn cael ei ariannu ac felly mae wedi adeiladu asedau dros y blynyddoedd i gynhyrchu incwm i gwrdd ag ymrwymïadau yn y dyfodol. Mae'r asedau yng Nghronfa Bensiwn Clwyd yn cynnwys:

Categori Asedau	Prisiau a Ddyfynnir mewn Marchnad- oedd Gweithredol	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2018
		£'000	%	£'000	%
Gwarannau Ecwiti					
Dyfynnwyd yn Fyd-eang	Y	1,914	8	2,213	8
Egin-farchnadoedd	Y	1,541	6	1,889	7
Bondiau					
Tramor Eraill	Y	2,958	12	3,076	11
Buddsoddiad ar sail ymrwymiad	Y	5,791	23	6,099	23
Eiddo					
Y DU	Y	1,118	4	1,376	5
Tramor	Y	572	2	351	1
Amgen					
Cronfeydd Rhagfantoli/Ecwiti Preifat					
Nwyddau/GTAA	Y	10,736	43	11,657	43
Arian Parod a Chyferth ag Arian Parod					
Popeth	Y	224	1	324	1
Cyfansymiau	0	24,854	100	26,985	100

Gellir cael manylion am y newidiadau yn rheolau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, gan gynnwys newid o fuddion cyflog olaf i fuddion ailbrisedig cyfartaledd gyrfu am wasanaeth o 1^{af} Ebrill 2014 ymlaen, ar y ddolen ganlynol: <http://www.lgps.org.uk/lge/core/page.do?pageld=97977>

Dadansoddiad Sensitifrwydd

Petai'r rhagdybiaethau'n newid, byddai'r effaith ar y data canlynol yn y tabl.

	CPLIL % Newid	Effaith CPLIL £ Miliwn	Diffoddwyr tân % Newid	Effaith diffoddwyr tân £ Miliwn
Cyfradd Disgowntio	+0.1	(0.837)	-0.5	(28)
Cyfradd Cynnydd mewn Cyflogau	+0.1	0.204	+0.5	5
Cyfradd Cynnydd mewn Pensiwn	+0.1	0.855	+0.5	22
Disgwyliad Oes + 1 Flwyddyn	1	0.755	1	6

Y Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau ac Ymrwymiadau

Mae gwerth yr ymrwymiadau wedi eu seilio'n actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull unedau rhagamcanol sy'n asesu ymrwymiadau'r cynllun yn y dyfodol gyda disgownt i'w gwerth presennol. Mae gwerth Cynllun y Diffoddwyr Tân wedi ei wneud gan Adran Actiwaraidd y Llywodraeth ac mae gwerth ymrwymiadau Cronfa Bensiwn Clwyd wedi ei wneud gan Mercer, sef cwmni annibynnol o actiwariaid. Dyma'r prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd yn y cyfrifiadau:

	Cynllun y Diffoddwyr Tân		Cronfa Bensiwn Clwyd	
	2017 %	2018 %	2017 %	2018 %
Cyfradd Chwyddiant	2.35	2.30	2.3	2.1
Cyfradd y Cynnydd mewn Cyflogau	4.35	4.30	3.55	3.35
Cyfradd y Cynnydd mewn Pensiynau	2.35	2.30	2.3	2.2
Cyfradd Gostwng Ymrwymiadau'r Cynllun	2.65	2.55	2.6	2.7
Disgwyliad oes Amcangyfrif 31 Mawrth 2018				
Disgwyliad oes yn 65	Dynion	Merched	Dynion	Merched
Pensiynwyr Cyfredol	21.9	21.9	23.1	25.6
Pensiynwyr yn y Dyfodol	23.9	23.9	25.7	28.3

Mae Cynllun y Diffoddwyr Tân yn gynllun sydd heb ei ariannu, felly nid yw'n dal asedau i greu incwm i gwrdd ag ymrwymiadau'r cynllun. Mae'r cyllid ar gyfer taliadau'r cynllun yn dod gan gyfraniadau'r cyflogwyr a'r gweithwyr yn y flwyddyn, a grant blynyddol gan Lywodraeth Cymru.

36. NATUR A MAINT Y RISGIAU SY'N DEILLIO O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae amcanion yr Awdurdod yn ei wneud yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

Risg Credyd

Dyma'r posibilrwydd y gallai partïon eraill fethu â thalu symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod. Mae'r risg credyd uchaf yn ymwneud â buddsoddiadau, a rheolir y rhain trwy Strategaeth Rheoli'r Trysorlys. Yn y farchnad gyfredol, nid yw'r Awdurdod ond yn buddsoddi ar gyfer y tymor byr, hyd at uchafswm o 3 mis, a hynny gyda sefydliadau sydd ar restr partïon i gontract yr Awdurdod. Bydd yr Awdurdod yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf bob dydd am unrhyw newidiadau i statws credyd y sefydliadau ar restr y partïon i gontract, ac os bydd unrhyw sefydliadau'n cael eu hisraddio ac yn methu â chwrdd â'r meini prawf sydd yn Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, byddant yn cael eu tynnu oddi ar y rhestr. Os bydd sefydliad yn methu ag ad-dalu buddsoddiad, yna gallai'r golled ariannol i'r Awdurdod fod yn uwch na £1 miliwn. Fodd bynnag, oherwydd bod y portffolio'n cael ei reoli'n ofalus, nid oes yr un sefydliad wedi methu ag ad-dalu arian sy'n ddyledus.

Risg Hylifedd

Dyma'r posibilrwydd na fydd gan yr Awdurdod ddigon o arian ar gael i ateb ei ymrwymiadau i wneud taliadau.

Mae'r Awdurdod yn gallu cael gafael yn rhydd ar fenthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, ac nid oes unrhyw risg sylweddol na fyddai'n gallu codi'r arian i gwrdd â'i ymrwymiadau dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, y risg yw y bydd yr Awdurdod yn rhwym o ailgyflenwi cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar adeg o gyfraddau llog anffafriol.

Risg y Farchnad

Dyma'r posibilrwydd y gallai colled ariannol ddigwydd i'r Awdurdod o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau fel cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc.

Gwnaed asesiad o effaith ariannol 1% o gynnydd mewn cyfraddau llog; byddai'r llog ar fenthyciad cyfradd amrywiol wedi cynyddu £100k; a byddai'r llog oddi ar fuddsoddiadau wedi cynyddu £105k.

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys, sy'n sicrhau bod gan yr Awdurdod fesurau i reoli'r risgiau uchod. Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, cafodd yr Aelodau adroddiad sy'n amlinellu'r Strategaeth Rheoli'r Trysorlys i'w dilyn yn y flwyddyn, a gosod y Dangosyddion Darbodus am y flwyddyn. Hanner ffordd drwy'r flwyddyn, ceir adroddiad yn nodi cynnydd o'i gymharu â'r strategaeth, ac os oes angen, adolygiad o'r Dangosyddion Darbodus. Ar ddiwedd y flwyddyn, mae'r adroddiad terfynol yn nodi sut mae'r Awdurdod wedi perfformio yn ystod y flwyddyn. Mae'r ffordd y mae'r Awdurdod yn rheoli risgiau sy'n deillio o'r offerynnau ariannol yn cael ei nodi yn adroddiadau'r trysorlys a gyflwynir i'r Aelodau, a gellir eu cael ar wefan Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru sef www.gwastan-gogcymru.org.uk.

37. ASEDAU AMODOL

Prynodd Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru nifer o unedau larwm mwg gan gyflenwr penodol. Canfuwyd bod nifer o'r unedau a brynwyd yn ddiffygiol ac mae'r gwasanaeth wedi gorchymyn cyfreithwyr allanol i fwrw ymlaen â hawliad yn erbyn y cwmni. Disgwylir y gallai'r swm y gellid ei hadfer fod yn fwy na £150k. Cafodd y cyllid ar gyfer yr unedau ei ddarparu gan Lywodraeth Cymru a disgwylir na fydd Llywodraeth Cymru yn hawlio unrhyw arian a fydd yn cael ei adfer. Yn hytrach, bydd yr arian ar gael i'w wario gan y gwasanaeth yn unol ag amodau a osodwyd gan y corff ariannu.

38. SAFONAU CYFRIFYDDU A GYHOEDDWDYD OND NA FABWYSIADWDYD ETO

Ar ddyddiad y fantolen, mae'r safonau newydd canlynol a'r newidiadau i safonau sy'n bodoli eisoes wedi cael eu cyhoeddi ond nid ydynt wedi cael eu mabwysiadu eto gan y Cod Ymarfer ar gyfer Cyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig:

- IFRS 9 Offerynnau Ariannol Safonau, sy'n cyflwyno newidiadau helaeth i gategoreiddio a mesur asedau ariannol, a model "colled credyd disgwylidig" newydd ar gyfer amharu ar asedau ariannol. Yr effaith fydd ailddosbarthu asedau sy'n cael eu categoreiddio ar hyn o bryd fel benthyciadau a derbyniadau, ac ar gael i'w gwerthu am gost amorteiddiedig a gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall yn seiliedig ar y llifoedd arian cytundebol a'r model busnes ar gyfer dal yr asedau. Nid oes disgwyl cael unrhyw newidiadau ym mesuriadau asedau ariannol. Ni ragwelir unrhyw amhariad wrth asesu asedau ariannol yr Awdurdod.
- Mae IFRS 15 Refeniw o Gontractau gyda chwsmeriaid yn golygu gofynion newydd ar gyfer cydnabod refeniw, ar sail model cydnabod refeniw ar sail rheolaeth. Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw lifoedd refeniw sylweddol o fewn y safon newydd.
- Bydd IAS 7 Datganiad Llifoedd Arian (Menter Datgelu) efallai'n gofyn am rywfaint o ddadansoddi ychwanegol ar y Llifoedd Arian o Weithgareddau Ariannu yn y blynyddoedd nesaf. Petai'r safon wedi bod yn berthnasol yn 2017/18, ni fyddai unrhyw ddatgeliad ychwanegol oherwydd nid oes gan yr Awdurdod unrhyw weithgareddau a fyddai'n gofyn am ddatgeliad ychwanegol.
- Mae IAS 12 Trethi Incwm (Cydnabod Asedau Trethi Gohiriedig ar gyfer Colledion nas Gwireddwyd) yn berthnasol i asedau trethi gohiriedig sy'n gysylltiedig ag offerynnau dyledion wedi'u mesur yn ôl gwerth teg.
- Bydd IFRS 16 Lesoedd yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol sy'n leseion gydnabod y rhan fwyaf o lesoedd ar eu mantolenni fel asedau hawl i'w defnyddio gyda'r ymrwymadau lesoedd cyfatebol (rhoddir cydnabyddiaeth i lesoedd â gwerth isel a thymor byr).

Mae'r gwahanol newidiadau o dan y Gwelliannau Blynyddol i gylchoedd IFRS yn ddiweddariadau cymharol fach i'r safonau perthnasol i egluro'r driniaeth gywir. Ni fydd yr un yn cael effaith sylweddol ar y Datganiad o Gyfrifon.

CYFRIF CRONFA BENSIWN Y DIFFODDWYR TÂN

<i>Cyfrif y Gronfa</i>	<i>2016/17 £000</i>	<i>2017/18 £000</i>
INCWM		
Cyfraniadau Derbyniadwy:		
Cyfraniadau arferol y Cyflogwr	(1,966)	(1,940)
Cost Afiechyd y Cyflogwr	(55)	(56)
Cyfraniadau arferol yr Aelodau	(1,402)	(1,430)
Cyfraniadau Aelodau wedi'u Hôl-ddyddio	(170)	(75)
Trosglwyddiadau i mewn	(126)	(131)
CYFANSWM	(3,719)	(3,632)
GWARIANT		
Buddion Taladwy:		
Taliadau Pensiwn	6,586	6,609
Cymudo buddion Pensiynau a Chyfundaliad	1,694	1,066
Taliadau Cymudo wedi'u Hôl-ddyddio	106	0
Taliadau i Ymadawyr, ac ar eu rhan:		
Trosglwyddiadau allan	18	0
CYFANSWM	8,404	7,675
SWM NET (TALIADWY)/DERBYNIADWY CYN Y GRANT YCHWANEGOL	4,685	4,043
Grand Ychwanegol gan Lywodraeth Cymru	(4,685)	(4,043)
Grant Atodol a dalwyd gan Drysorlys EM ar ran y Gronfa Bensiwn	0	0
SWM NET (TALADWY)/DERBYNIADWY AM Y FLWYDDYN	0	0

<i>Datganiad Asedau Net</i>	<i>2016/17 £000</i>	<i>2017/18 £000</i>
Asedau ac Ymrwymadau Cyfredol Net:		
Rhagdaliadau i Bensiynwyr	(574)	(599)
Grant Ychwanegol yn daladwy (oddi wrth) /i Lywodraeth Cymru	(1,435)	(1,143)
Swm yn ddyledus (o'r) / i'r Gronfa Gyffredinol	2,009	1,742
Asedau Net ar ddiwedd y flwyddyn	0	0

Nodiadau i Gronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân

Sefydlwyd y Gronfa ar 1 Ebrill 2007, ac mae'n ymorol am Gronfeydd Pensiwn y Diffoddwyr Tân 1992, 2007 a 2015, a'r Awdurdod sy'n ei gweinyddu. Telir cyfraniadau'r cyflogwr a gweithwyr i'r Gronfa, a gwneir taliadau i bensiynwyr ohoni. Mae lefelau cyfraniadau'r gweithwyr a'r cyflogwr yn seiliedig ar ganrannau o'r cyflog pensiynadwy a osodir yn genedlaethol gan Lywodraeth Cymru, ac maent yn agored i ailwerthusiad bob tair blynedd gan Adran Actiwari'r Llywodraeth. Mae'r cynllun yn un nad yw'n cael ei ariannu, nid oes ganddo asedau buddsoddi, a bydd unrhyw wahaniaeth rhwng y buddion sy'n daladwy a'r cyfraniadau derbyniadwy, yn cael ei ateb gan Grant Ychwanegol gan Lywodraeth Cymru.

Trosglwyddiadau i'r cynllun yw trosglwyddo buddion pensiwn o gynllun pensiwn arall ar gyfer gweithwyr newydd neu bresennol, a throsglwyddiadau allan yw trosglwyddo buddion i weithwyr sydd wedi gadael yr Awdurdod ac wedi ymuno â chynllun pensiwn arall.

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am dalu cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa, a dyma'r costau a gynhwysir yn y cyfrifon ar gyfer yr Awdurdod.

Mae Cyngor Sir Gaerfyrddin, yn gweithredu ar ran Cronfa Bensiwn Dyfed, yn darparu gwasanaeth i'r Awdurdod drwy reoli'r taliadau a wneir i Ddiffoddwyr Tân sy'n bensiynwyr, a hynny ar ran yr Awdurdod. Maent hefyd yn gyfrifol am reoli cofnodion y pensiynwyr presennol ac aelodau gweithredol o'r cynllun.

Yn 2017-18, £3.659 miliwn oedd amcangyfrif y Grant Atodol a oedd yn ddyledus, a £4.04 miliwn oedd y swm gwirioneddol. Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd £1.143 miliwn yn ddyledus i'r Awdurdod gan Lywodraeth Cymru.

Mae'r polisiau cyfrifyddu ar gyfer Cyfrif y Gronfa Bensiwn yn gyson â'r polisiau cyfrifyddu sydd yn Atodiad 1.

Cyfraddau Cyfraniadau

Dan Reoliadau Pensiwn Diffoddwyr Tân, 14.3% o'r cyflog pensiynadwy oedd cyfraddau cyfraniad cyflogwyr ar gyfer cynllun 2015, gyda chyfraddau'r gweithwyr fel y bandiau cyflog pensiynadwy a nodir isod:

Band Cyflog Pensiynadwy	% Cyfradd Cyfraniad 2017-18
Hyd at a chan gynnwys £27,543	10.5
Mwy na £27,544 a hyd at a chan gynnwys £51,005	12.7
Mwy na £51,066 a hyd at a chan gynnwys £142,500	13.5
Mwy na £142,501	14.5

Dan Reoliadau Pensiwn y Diffoddwyr Tân, cyfraddau'r cyfraniadau cyflogwr ar gyfer cynllun 2007 oedd 16.8% o gyflog pensiynadwy gyda chyfraddau'r gweithwyr fel y bandiau cyflog pensiynadwy isod:

Band Cyflog Pensiynadwy	% Cyfradd Cyfraniad 2017-18
Hyd at a chan gynnwys £15,454	8.5
Mwy na £15,454 a hyd at a chan gynnwys £21,636	9.4
Mwy na £21,636 a hyd at a chan gynnwys £30,909	10.4
Mwy na £30,909 a hyd at a chan gynnwys £41,212	10.9
Mwy na £41,212 a hyd at a chan gynnwys £51,515	11.2
Mwy na £51,515 a hyd at a chan gynnwys £61,818	11.3
Mwy na £61,818 a hyd at a chan gynnwys £103,030	11.7
Mwy na £103,030 a hyd at a chan gynnwys £123,636	12.1
Mwy na £123,636	12.5

Ar gyfer cynllun 1992, roedd cyfradd cyfraniad y cyflogwr yn 25.5% o'r cyflog pensiynadwy gyda chyfraddau'r gweithwyr fel y bandiau cyflog pensiynadwy isod:

Band Cyflog Pensiynadwy	% Cyfradd Cyfraniad 2017-18
Hyd at a chan gynnwys £15,454	11.0
Mwy na £15,454 a hyd at a chan gynnwys £21,636	12.2
Mwy na £21,636 a hyd at a chan gynnwys £30,909	14.2
Mwy na £30,909 a hyd at a chan gynnwys £41,212	14.7
Mwy na £41,212 a hyd at a chan gynnwys £51,515	15.2
Mwy na £51,515 a hyd at a chan gynnwys £61,818	15.5
Mwy na £61,818 a hyd at a chan gynnwys £103,030	16.0
Mwy na £103,030 a hyd at a chan gynnwys £123,636	16.5
Mwy na £123,636	17.0

Nid yw Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn cymryd ystyriaeth o'r ymrwymadau am bensiynau a buddion eraill wedi diwedd y cyfnod, gan mai cyfrifoldeb yr Awdurdod yw hyn. Mae manylion am yr ymrwymadau pensiwn tymor hir i'w cael yn Nodyn 33 o'r datganiadau ariannol craidd (2018 - £299.82 miliwn, 2017 - £289.45 miliwn).

Nodyn Ychwanegol i'r Cyfrif Pensiwn Diffoddwyr Tân

Daeth Gorchymyn Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (Cymru) (Diwygio) 2014 i rym ar 31 Rhagfyr 2014 a'r dyddiad pryd cafodd effaith oedd 1 Gorffennaf 2013. Roedd y Gorchymyn yn cynnwys newid y rheoliadau pensiwn i gyflwyno pwerau newydd i'r Awdurdod sicrhau bod rhai lwfansau ac enillion dros dro yn rhai pensynadwy dan drefniant Budd Pensiwn Ychwanegol.

Daeth i'r amlwg yn ystod Tachwedd 2017 nad oedd Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru wedi gweithredu'r Gorchymyn ac roedd lwfansau dros dro wedi cael eu trin yn unol â'r rheoliadau cynt. Ar 19 Mawrth 2018 fe wnaeth yr Awdurdod gymeradwyo adroddiad yn gweithredu gofynion y Gorchymyn, gan gytuno â'r cyrff cynrychioliadol ar y dyddiad pryd byddent yn cael effaith. Cytunwyd mai 1 Gorffennaf 2018 fyddai'r dyddiad hwnnw.

O ganlyniad i'r oedi wrth weithredu'r Gorchymyn, mae nifer fach o bobl sydd wedi ymddeol wedi cael setliadau pensiwn nad ydynt yn cyd-fynd â'r rheoliadau perthnasol. Er bod yr Awdurdod wedi'i fodloni nad yw'r symiau'n rhai sylweddol, mae gwaith yn mynd yn ei flaen i fynd i'r afael ag unrhyw faterion sy'n weddill yn ymwneud â sail a chyllid y taliadau hyn ac i gytuno ar unrhyw gamau angenrheidiol i gywiro pethau.

DATGANIAD O BOLISIÂU CYFRIFYDDU

1. CYFFREDINOL

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod am flwyddyn ariannol 2017-18, a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2018. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad blynyddol o Gyfrifon dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, ac mae'r Rheoliadau hynny yn ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu paratoi gydag arferion cyfrifyddu priodol. Yn bennaf, mae'r arferion hyn yn cynnwys y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017-18 (y Cod), a gefnogir gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) a'r cyfarwyddyd statudol a gyhoeddwyd dan Adran 12 o Ddeddf 2003.

Y prif newid i'r polisïau cyfrifyddu yng Nghod Ymarfer 2016-17 yw newid yn y ffordd y mae'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant (CIES) yn cael ei adrodd. Yn y blynyddoedd blaenorol adroddwyd hyn yn unol â Chod Ymarfer Adrodd Gwasanaethau CIPFA, ond o 2016-17 ymlaen mae'r CIES yn cael ei adrodd ar sail gwasanaeth felly dim ond un llinell sydd ar gyfer cost gwasanaethau. Hefyd, mae datganiad newydd ar gyfer 2016-17, sef y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid sy'n cysoni'r cyfrifon rheolaeth â'r CIES.

Yr arfer cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad o Gyfrifon yw cost hanesyddol yn bennaf, a hwnnw wedi ei addasu trwy ailwerthuso rhai categorïau o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

Mae'r gymhareb rhwng Ymrwymadau Cyfredol ac Asedau Cyfredol yn uchel, a byddai hyn yn dangos bod gan yr Awdurdod broblem gyda hylifedd efallai o ran bod heb ddigon o adnoddau ar gael i ddiwallu ei rwymedigaethau tymor byr. Fodd bynnag, mae modd i'r Awdurdod gael gafael yn rhwydd ar fenthyciadau gan Fwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus a ffynonellau eraill, ac nid oes risg sylweddol os bydd yn methu cael cyllid i gwrdd â'i rwymedigaethau.

2. INCWM A GWARIANT

Yn y cyfrifon refeniw, rhoddir cyfrif am yr incwm a'r gwariant, yn net o TAW, yn bennaf yn y flwyddyn pryd maent yn digwydd, nid pan wneir neu pan dderbynnir y taliadau arian parod. Yn arbennig:

- Rhoddir cyfrif am y ffioedd, costau a rhenti sy'n ddyledus gan gwsmeriaid fel incwm ar y dyddiad pryd mae'r Awdurdod yn darparu'r nwyddau neu'r gwasanaethau perthnasol.
- Cofnodir y cyflenwadau fel gwariant pan gânt eu defnyddio – pan fo bwlch rhwng y dyddiad yn cael eu derbyn a phryd y cânt eu defnyddio, nodir hwy fel stoc ar y Fantolen.
- Nodir gwaith fel gwariant pan fydd wedi ei gwblhau, a chyn hynny caiff ei nodi ar y Fantolen fel gwaith yn mynd rhagddo.
- Rhoddir cyfrif am y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau ar sail y gyfradd llog sydd mewn grym ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na'r llif arian sy'n cael ei osod neu ei benderfynu gan y contract.
- Pan fo incwm a gwariant wedi cael eu cydnabod, ond nad oes arian wedi ei dderbyn na'i dalu, cofnodir dyledwr neu gredydwr y swm perthnasol ar y Fantolen. Pan fo amheuaeth a fydd dyledion yn cael eu setlo, ysgrifennir balans y dyledwyr a nodir cost ar y refeniw am yr incwm na fydd modd ei chasglu efallai.
- Pan fo taliadau'n ymwneud â gwasanaethau sy'n pontio mwy nag un flwyddyn ariannol, gall taliad gael ei gydnabod yn y flwyddyn pryd y cafodd y taliad ei wneud.

3. **ARIAN A CHYFWERTH AG ARIAN**

Arian yw arian mewn llaw ac adnau gyda sefydliadau ariannol sy'n daladwy heb gost ar rybudd o ddim mwy na 24 awr. Cyfwerth ag arian yw buddsoddiadau sy'n aeddfedu ymhen tri mis neu lai o ddyddiad caffael, ac maent i'w troi'n symiau hysbys o arian gyda risg ansylweddol o newid gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian, dangosir yr arian a'r cyfwerth ag arian yn net o orddrafftiau banc sy'n daladwy ar gais ac sy'n rhan annatod o reolaeth ariannol yr Awdurdod.

4. **COSTAU AR Y REFENIW AM ASED AU ANGHYFREDOL**

Darperir dibrisiad ar gyfer cerbydau ar sail llinell syth, gyda chaffaeliadau'n cael eu dibrisio yn y flwyddyn ar ôl eu prynu.

Mae adeiladau wedi eu dibrisio ar sail llinell syth dros oes ddefnyddiol amcangyfrifedig yr asedau, fel y cyflenwyd gan Wilks Head and Eve, y Syrffewyr Siartredig. Defnyddir y Dull Beacon pan fo amcangyfrif yn cael ei wneud o gydrannau'r adeilad ac oes ddefnyddiol pob cydran. Yna, defnyddir y dull cyfartaledd wedi'i bwysoli i bennu canran dibrisiad llinell syth. I Orsafoedd Tân, 2.45% yw'r ganran a ddefnyddir a 2.21% i Adeiladau Swyddfa.

Caiff dibrisiad ei godi ar adrannau'r gwasanaeth o fewn y cyfrif incwm a gwariant. Caiff y swm hwn ei gredydu ar Falans y Gronfa Gyffredinol, felly mae'n cael effaith niwtral ar y cyfraniadau a wneir gan yr awdurdodau cyfansoddol.

Caiff asedau eu dibrisio gan ddefnyddio'r dull llinell syth dros y cyfnodau canlynol neu gan ddefnyddio canran o'r gwerthoedd agoriadol:-

Adeiladau	2.21% i 2.45%
Seilwaith	10-20 mlynedd
Cerbydau, Peiriannau ac Offer	3-20 mlynedd
Aседau Anniriaethol	5-15 mlynedd

Mae adeiladau ar les, sy'n cael eu cydnabod yn y fantolen dan Eiddo, Peiriannau ac Offer yn cael eu dibrisio dros gyfnod y les.

Nid yw'n ofynnol i'r Awdurdod godi ardoll i ariannu dibrisiad, ailbrisiad a cholledion amhariadau neu amorteiddiad. Fodd bynnag, y mae'n ofynnol iddo wneud cyfraniad blynyddol o'r refeniw at y gostyngiad yn ei ofyniad benthyca cyffredinol. Fodd bynnag, mae'r cyfraniad o Fantolenni'r Gronfa Gyffredinol (MRP) yn cymryd lle'r dibrisiad, ailbrisiad a cholledion amhariadau ac amorteiddiad drwy drosglwyddiad addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Symudiad mewn Cronfeydd am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

5. **BUDDION GWEITHWYR**

Buddion yn daladwy yn ystod cyflogaeth

Bydd cyflogau a thaliadau'n gysylltiedig â chyflogaeth yn cael eu cydnabod yn y cyfnod pryd y derbynnir y gwasanaeth gan y gweithwyr. Mae cost hawliad seibiant blynyddol a enillwyd ond na chymerwyd gan y gweithwyr ar ddiwedd y cyfnod yn cael ei chydabod yn y datganiadau ariannol i'r graddau y mae gan y gweithwyr hawl i gario seibiant drosodd i'r cyfnod canlynol.

Buddion terfynu

Buddion terfynu yw symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad a wneir gan yr Awdurdod i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad gwirfoddol, a chânt eu talu ar sail cronladau i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant ar yr adeg cynharaf o blith yr adeg pryd na all yr awdurdod mwyach dynnu'r cynnig am y buddion hynny neu pryd mae'r awdurdod yn cydnabod costau ar gyfer ailstrwythuro.

6. **BUDDION ÔL-GYFLOGAETH**

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun pensiwn gwahanol, sy'n diwallu anghenion grwpiau gwahanol o weithwyr. Dyma'r cynlluniau:

Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (CPDT)

Mae cynllun pensiwn y diffoddwyr tân yn gynllun gyda buddion, nad yw'n cael ei ariannu, ac ystyr hynny yw nad oes unrhyw asedau buddsoddi wedi eu casglu i gwrdd â'r ymrwymadau o ran pensiynau a rhaid creu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn eu hunain pan maent yn ddyledus. Mae cyfraniadau'r gweithiwr a'r cyflogwr yn seiliedig ar gyfran o'r cyflog pensiynadwy a osodir yn genedlaethol gan Lywodraeth Cymru, ac mae hyn yn destun ailwerthusiad bob tair blynedd gan Adran Actiwari'r Llywodraeth.

Caiff y gronfa pensiwn ei thrin fel datganiad incwm a gwariant ar wahân yn y Datganiad o Gyfrifon, ac mae'n cael ei neilltuo er mwyn sicrhau eglurder, gweler Nodyn 21, 34 a 'Chyfrif Cronfa Pensiwn y Diffoddwyr Tân' ar dudalen 45 i gael rhagor o fanylion. Trwy'r gronfa pensiwn y mae'r Awdurdod yn cyflawni ei gyfrifoldeb o ran talu pensiynau swyddogion sydd wedi ymddeol, y rhai sy'n eu goroesi ac eraill sy'n gymwys am fuddion dan y cynllun.

Caiff ymrwymiad tymor hir amcangyfrifedig yr Awdurdod Tân ac Achub i dalu'r costau eu hun eu datgelu gan Nodyn i'r cyfrifon fel sy'n ofynnol gan IAS 19.

Staff yr Ochr Gefnogol a'r Ystafell Reoli

Dyma gynllun a ariennir, gyda'r pensiwn yn cael ei dalu o'r cronfeydd buddsoddi gwaelodol a reolir gan gronfa pensiwn Cyngor Sir y Fflint (y 'gronfa') sy'n rhan o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL). Actiwarïaid sy'n pennu cyfradd cyfraniad y cyflogwr. Mae rhagor o gostau'n codi mewn perthynas â rhai pensiynau a delir i weithwyr sy'n ymddeol ar sail heb ei ariannu. Gweler Nodyn 34 am ragor o fanylion.

7. **DIGWYDDIADAU AR ÔL Y CYFNOD ADRODD**

Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pryd y mae'r datganiadau ariannol wedi eu hawdurdodi i gael eu cyhoeddi. Gellir nodir dau fath o ddigwyddiad.

- a) y rheini sy'n darparu tystiolaeth o amodau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd (digwyddiadau sy'n addasu ar ôl y cyfnod adrodd), a
- b) y rheini sy'n dangos amodau a ddigwyddodd ar ôl y cyfnod adrodd (digwyddiadau nad ydynt yn addasu ar ôl y cyfnod adrodd).

8. **EITEMAU EITHRIADOL**

Pan fo eitemau incwm a gwariant yn bwysig, datgelir eu natur a'u swm ar wahân, naill yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant neu yn y nodiadau i'r cyfrifon, gan ddibynnu ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau er mwyn deall perfformiad ariannol yr Awdurdod.

9. **ADDASIADAU I'R CYFNOD BLAENOROL, NEWIDIADAU MEWN POLISIAU CYFRIFYDDU AC AMCANGYFRIFON A GWALLAU**

Gall addasiadau i'r cyfnod blaenorol ddigwydd o ganlyniad i newid mewn polisiau cyfrifyddu neu i gywiro gwall pwysig. Rhoddir cyfrif yn rhagolygol am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifyddu, h.y. yn y flwyddyn gyfredol a'r blynnyddoedd i ddod pryd y bydd y newid yn effeithio arnynt ac nad ydynt yn arwain at addasiad cyn y cyfnod.

Ni chaiff newidiadau i bolisiau eu gwneud ond pan fo hynny'n ofynnol gan arferion cyfrifyddu priodol neu bod y newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynglŷn ag effeithiau trafodion, digwyddiadau ac amodau eraill ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan gaiff newid ei wneud, caiff ei wneud am yn ôl (oni bai y nodir fel arall) trwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi cael ei ddilyn erioed. Mae gwallau sylweddol a ganfyddir yn ffigyrau'r cyfnod blaenorol yn cael eu cywiro am yn ôl drwy newid y balansau agoriadol a'r symiau cymharol am y cyfnod blaenorol.

10. **OFFERYNNAU ARIANNOL**

Y diffiniad o Offeryn Ariannol yw 'unrhyw gytundeb sy'n achosi ased ariannol un endid ac ymrwymiad ariannol neu offeryn ecwiti un arall'. Bydd ymrwymadau ariannol (benthyciadau) ac asedau ariannol (buddsoddiadau) yn cael eu mesur i ddechrau ar werth teg, ac yn cael eu cario ar eu cost amorteiddiedig. Bydd y llog blyneddol a delir ac a dderbynnir yn y cyfrif Incwm a Gwariant yn seiliedig ar swm cludo'r benthyciad neu'r buddsoddiad wedi ei luosogi gan gyfradd effeithiol y llog ar gyfer yr offeryn. O ran pob benthyciad a buddsoddiad sydd gan yr Awdurdod, y symiau sydd yn y Fantolen yw'r prifswm sy'n aros, ynghyd ag unrhyw log cronedig am y flwyddyn.

11. **BUDDSODDIADAU**

Dangosir y buddsoddiadau yn y Fantolen ar eu cost i'r Awdurdod, a chânt eu heitemeiddio mewn Nodyn ar wahân.

12. **TROSI ARIAN TRAMOR**

Mae'r rhan fwyaf o drafodion yr Awdurdod mewn punnoedd sterling. Pan fo'r Awdurdod wedi cael trafodion mewn arian tramor, caiff yr arian ei drosi i bunnoedd sterling ar y gyfradd gyfnewid pryd y gwnaed y trafodion. Pan fo'r cyfarpar wedi cael ei brynu o dramor, bu'n rhaid talu am y nwyddau yn arian y wlad lle digwyddodd y trafodion.

13. **RHOI CYFRIF AM GRANTIAU'R LLYWODRAETH**

Ni ellir rhoi grantiau'r Llywodraeth yn erbyn asedau sefydlog, ond bydd grantiau'r llywodraeth (a chyfraniadau eraill) yn cael eu cydnabod ar unwaith yn y Cyfrif Cynhwysfawr Incwm a Gwariant pan fo'r amodau gofynnol wedi cael eu bodloni. Yna, trosglwyddir yr incwm i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf neu'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio, yn ddibynnol ar p'un ai bydd wedi ei ddefnyddio ai peidio. Yn ei hanfod, defnyddir Grantiau'r Llywodraeth a ddyfernir ar gyfer cynlluniau cyfalaf fel ffynhonnell arian ar gyfer y rhaglen gyfalaf.

14. **RHESTRAU STOC**

Mae rhestrau stoc wedi cael eu prisio gan ddefnyddio FIFO (*First In First Out*) neu fformiwlâu cost ar gyfartaledd wedi eu pwysoli. Pan fo telerau taliadau gohiriedig ar gyfer prynu rhestrau stoc, ystyrir hyn yn drefniant ariannu, ac mae'r gwahaniaeth rhwng y pris a fyddai wedi cael ei dalu o dan delerau credyd "arferol" a'r swm a dalwyd mewn gwirionedd wedi cael ei gydnabod fel gwariant llog dros y cyfnod ariannu.

15. **LESOEDD**

Lesoedd cyllid

Pan mai'r Awdurdod sy'n cynnal pob risg a gwobr bod yn berchen ar ased ar les, caiff yr ased ei chofnodi fel Eiddo, Peiriannau ac Offer a chofnodir ymrwymiad cyfatebol. Y gwerth a gydnabyddir ar gyfer y ddau yw'r isaf o werth teg yr ased neu werth presennol isafswm y taliadau les, wedi ei ddisgowntio gan ddefnyddio'r gyfradd llog sy'n ymhlwg yn y les. Y gyfradd llog sy'n ymhlwg yw'r hyn sy'n cynhyrchu cyfradd llog rheolaidd a chyson ar yr ymrwymiad sy'n weddill. Caiff yr ased a'r ymrwymiad eu cydnabod ar gychwyn y les, a chânt eu dad-gydnabod pan gaiff yr ymrwymiad ei ryddhau, ei ganslo neu pan ddaw i ben. Caiff y rhent blyneddol ei rannu rhwng ad-dalu'r ymrwymiad a'r cost cyllido. Caiff y gost cyllido flynyddol ei chyfrifo trwy roi'r gyfradd llog sy'n ymhlwg at yr ymrwymiad sy'n weddill, a chaiff ei chodi ar y Costau Ariannu yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm.

Lesoedd Gweithredu

Pan fo asedau ar gael i'w defnyddio dan drefniadau les, caiff y rhenti sy'n daladwy eu codi ar gyfrif y gwasanaeth priodol ar sail llinell syth, ni waeth beth fo'r trefniadau talu. Gan nad yw'r Awdurdod yn berchen ar yr asedau hyn, nid yw'r costau'n ymddangos yn y Fantolen. Felly hefyd, caiff yr ymrwymiad i dalu costau rhentu yn y dyfodol eu heithrio, ond atodir Nodyn ar wahân i'r Fantolen.

16. DYRANNU COSTAU GWEINYDDOL CANOLOG

Mae'r gwasanaethau gweinyddol canolog mawr, megis Cyllid, Rheoli Eiddo a'r Gefnogaeth Gyfreithiol a Gweinyddol yn cael eu prynu gan Awdurdodau Lleol eraill. Mae'r costau hyn, a chostau gweinyddiaeth ganolog yn yr Awdurdod Tân, wedi cael eu dyrannu i wasanaethau rheng-flaen yn unol â Datganiad CIPFA ar Gyfrifyddu Gorbenion a Chod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau, ac eithrio:

- Craidd Corfforaethol a Democraidaidd – costau sy'n ymwneud â statws yr Awdurdod fel sefydliad amlswyddogaethol a democrataidd.
- Costau heb eu dosrannu – cost y buddion yn ôl disgrisiwn a roddir i weithwyr sy'n ymddeol a cholledion amhariadau i'w codi ar Asedion a Ddelir ar Werth.

17. EIDDO, PEIRIANNAU AC OFFER

Cydnabod

Caiff Eiddo, Peiriannau ac Offer eu cyfalafu pan:

- mae'n cael ei gadw i'w ddefnyddio i ddarparu gwasanaethau neu i ddibenion gweinyddol;
- mae'n debygol y bydd buddion economaidd yn y dyfodol yn llifo i'r Awdurdod, neu y bydd gwasanaeth yn debygol o gael ei ddarparu iddo;
- mae disgwyl iddo gael ei ddefnyddio am fwy nag un flwyddyn ariannol;
- gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy;
- mae'r eitemau'n rhan o gost gychwynnol cyfarparu neu sefydlu adeilad newydd neu wrth adnewyddu gorsaf neu swyddfeydd, ni waeth beth fo'u cost unigol neu ar y cyd. Pan fo ased mawr, er enghraifft adeilad, yn cynnwys nifer o gydrannau gyda gwahaniaeth mawr yn oes yr ased, e.e. peiriannau ac offer, yna caiff y cydrannau hyn eu trin fel asedau ar wahân, a'u dibrisio dros eu hoes economaidd ddefnyddiol eu hunain.

£1000 yw'r lefel *de Minimus* ar gyfer cyfalafu asedau.

Oes Economaidd Ddefnyddiol Asedau

Caiff yr asedau eu dal gan y gwasanaeth am eu hoes economaidd ddefnyddiol am y cyfnodau a ganlyn:

Adeiladau	20-75 blynedd
Seilwaith	10-20 blynedd
Cerbydau, Peiriannau ac Offer	3-20 blynedd
Asedau Anniriaethol	5-15 blynedd

Asedau Anarbenigol yr Ochr Weithredol ac Anweithredol

Mae tir ac adeiladau anarbenigol yr ochr weithredol ac anweithredol yn cael eu cario drosodd ar Werth Teg, sy'n cael ei bennu fel arfer yn ôl tystiolaeth y farchnad, sef yn gyffredinol y gwerth ar y farchnad agored, ond mae'r Cod yn caniatáu i'r rhain gael eu cario drosodd ar y gwerth defnydd presennol.

Asedau o Natur Arbenigol

O ran asedau o natur arbenigol lle nad oes unrhyw dystiolaeth ar y farchnad, mae amcangyfrif o werth teg wedi cael ei seilio ar Gost Amnewid Dibrisiedig (*Depreciated Replacement Cost (DRC)*), gyda'r prisiad yn Ased Cyfwerth Modern (*Modern Equivalent Asset (MEA)*) gan ddefnyddio'r dull "adeiladu ar unwaith". Mae gorsafodd tân yn cael eu cynnwys yn y categori hwn.

Tir ac Adeiladau

Rhodddwyd cyfrif am dir ac adeiladau ar wahân, a thybir bod oes ddi-ddiwedd gan dir. Caiff eiddo ei ailbriso bob 5 mlynedd, a chynhaliwyd y prisiad diwethaf ar 1 Ebrill 2015.

Asedau sy'n cael eu Hadeiladu

Mae asedau sy'n cael eu hadeiladu wedi cael eu prasio ar gost hanesyddol.

Asedau dros ben

Mae asedau dros ben wedi cael eu prasio ar Werth Teg, sef yr hyn a ystyrir yn werth ar y farchnad agored. Pan nad yw'r ased yn cael ei ddal er mwyn creu llif arian, y gwerth a ddefnyddir yw gwerth presennol potensial gwasanaeth yr ased sy'n weddill, a thybir bod hynny yn gyfwerth o leiaf â chost amnewid y potensial gwasanaeth hwnnw a'i ddefnyddio fel mesur o werth teg.

Os yw'r ased dros ben o natur arbenigol, yna bydd y gost amnewid dibrisiedig wedi cael ei ddefnyddio fel amcangyfrif o werth teg. Mae asedau dros ben wedi eu dibrisio, gyda'r dibrisiad wedi ei ddangos yn erbyn "costau na ddosrannwyd" yn hytrach na gwasanaeth penodol.

Cyfrifyddu Cydrannol

Cydran o eiddo, peiriant ac offer yw eitem sydd â chost yn sylweddol mewn perthynas â chyfanswm cost yr ased. Mae cydrannau'n cael eu dibrisio'n unigol dros eu hoes defnyddiol, ac mae adeiladau'n cael eu dibrisio ar sail cydran. Ni fydd cyfrifyddu cydrannol ond yn cael ei ddefnyddio pan fo cydran yn dod yn lle cydran neu gydran yn cael ei wella'n rhannol a'r hen gydran wedi cael ei ddad-gydnabod.

Ailbriso

Pan fo ased yn cael ei ailbriso, gwneir Nodyn rhwng y Gronfa Ailbriso a'r Cyfrif Addasu Cyfalaf, sy'n cynrychioli'r gwahaniaeth rhwng y dibrisiad yn seiliedig ar gost hanesyddol a swm yr ailbrisiad.

Colledion Ailbriso

Bydd colled ailbriso o ganlyniad i dreulio budd economaidd, os bydd gwarged ailbriso ar yr ased hwnnw, yn cael ei godi i ddechrau yn erbyn y gwarged i faint y gwarged hwnnw, gyda balans y golled yn cael ei godi ar y Cyfrif Cynhwysfawr Incwm a Gwariant.

Cafodd y prisiad llawn diwethaf o'r eiddo ei gynnal ar 1 Ebrill 2015 gan Wilks Head and Eve, sef cwmni prasio o Lundain. Mae'r lle swyddfeydd wedi eu prasio ar werth eu defnydd presennol, ac mae'r gorsafodd tân ar gost amnewid dibrisiedig. Er mwyn cydymffurfio â'r Cod Ymarfer, fe wnaeth y prisiwr amcangyfrif yr oes sydd ar ôl i holl adeiladau'r Awdurdod. Mae dibrisiad yn seiliedig ar y Dull Beacon pan fo amcangyfrif yn cael ei wneud o gydrannau'r adeilad ac oes ddefnyddiol pob cydran. Yna, defnyddir y dull cyfartaledd wedi'i bwysoli i bennu canran dibrisiad llinell syth. I Orsafodd Tân, 2.45% yw'r ganran a ddefnyddir a 2.21% i Adeiladau Swyddfa. Mae asedau eraill yn cael eu cydnabod ar sail cost hanesyddol, sef procsi ar gyfer y gost gyfredol ar asedau oes fer ac wedi'u dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol.

Amhariad

Mae'r asedau'n cael eu cario heb fod dim uwch na'u swm adferadwy, a mesurir yr amhariad trwy gymharu'r gwerth sy'n cael ei gario gyda'r uchaf o'r gwerth teg, llai y costau i werthu (cyfwerth â'r pris gwerthu net) a'r gwerth o'u defnyddio. Bydd yr amhariad yn cael eu fesur bob blwyddyn, ac mae'r dangosyddion i wrth-droi'r amhariad yr un fath ar gyfer asedau diriaethol ac asedau anniriaethol. Bydd yr holl golledion amhariad ar asedau wedi eu hailbriso yn cael eu cydnabod yn y Gronfa Ailbriso hyd at y swm yn y Gronfa Ailbriso ar gyfer pob ased unigol.

18. DERBYNIADAU CYFALAF

Bydd derbyniadau asedau y cafwyd gwared arnynt yn cael eu dal fel Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy yn y gronfa Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy hyd oni fyddant yn cael eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf. Mae pob derbyniad o werthu asedau dros £10k yn cael eu trin fel derbyniadau cyfalaf. Yr eithriad i'r rheol yw pan fo derbyniad yn ymwneud â cherbydau penodol lle mae'r enillion wedi cael eu ffactorio i mewn i'r amserlen ad-dalu, gallai'r symiau hyn fod yn llai na £10k.

19. CRONFEYDD DROS BEN A DARPARIAETHAU

Gwneir darpariaethau pan fo rhywbeth wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth ar yr awdurdod sy'n debygol o ofyn am setliad trwy drosglwyddo buddion economaidd, ond lle bo amseriad y trosglwyddiad yn ansicr.

Codir tâl am y darpariaethau ar gyfrif refeniw'r gwasanaeth priodol yn y flwyddyn y mae'r awdurdod yn dod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, yn seiliedig ar yr amcangyfrif gorau o'r setliad tebygol. Pan wneir y taliadau, cânt eu codi ar y ddarpariaeth a sefydlir yn y Fantolen. Bydd setliadau amcangyfrifedig yn cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol – phan fo hi'n fwy tebyg na pheidio na fydd angen trosglwyddo buddion economaidd mwyach (neu y gwneir setliad is na'r disgwyl), bydd y ddarpariaeth yn cael ei gwrth-droi a'i chredydu'n ôl i gyfrif refeniw priodol y gwasanaeth.

Mae'r Awdurdod yn cadw cronfeydd i ymorol am wariant yn y dyfodol. Cânt eu datgelu o fewn y fantolen, ac esbonnir eu diben yn nodiadau'r fantolen.

20. YMRWYMIADAU AMODOL

Bydd ymrwymiad amodol yn digwydd pan fo digwyddiad wedi bod sy'n gwneud ymrwymiad posib ar yr Awdurdod na chaiff ei gadarnhau ond trwy fodolaeth, neu fel arall, rywbeth nad yw'n llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod. Bydd ymrwymadau amodol eraill yn digwydd mewn amgylchiadau pan fyddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall, ond nad yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau, neu na ellir mesur swm yr ymrwymiad yn ddibynadwy.

Ni fydd ymrwymadau amodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond yn cael eu datgelu mewn Nodyn i'r cyfrifon.

21. TRETH AR WERTH

Mae TAW yn cael ei gynnwys yn y cyfrifon incwm a gwariant, boed o natur gyfalaf neu refeniw, dim ond i'r graddau y mae'n anadferadwy.

22. ASEDAU ANNIRIAETHOL

Mae asedau anniriaethol a grëir yn fewnol yn cael eu cyfalafu lle bo'r meini prawf ar gyfer cydnabod yn cael eu hateb. Dyma'r meini prawf: rhaid iddi fod yn bosib gwahanu'r ased oddi wrth yr endid, rhaid i'r endid reoli'r ased, rhaid bod budd economaidd yn y dyfodol i'r ased, rhaid iddi fod yn debygol y bydd y manteision economaidd yn llifo i'r endid, ac y gellir mesur cost yr ased yn ddibynadwy. I ddechrau, bydd yr ased anniriaethol yn cael ei fesur ar gost, bydd pob ailbrisiad yn cael eu codi i ddechrau ar y gronfa ailbrisiad, ac nid oes uchafswm ar oes ddefnyddiol yr ased.

23. POLISI DARPARIAETH ISAFSWM REFENIW

Mae rheoliadau'n eu gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod Tân gymeradwyo datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw cyn pob blwyddyn. Yn 2017/18, fe wnaeth yr Aelodau gymeradwyo polisi diwygiedig yn Rhagfyr 2017, a chafodd ei gymhwyso i'r ddarpariaeth a neilltuwyd ar gyfer gwariant a fu cyn 1 Ebrill 2018. Ar gyfer Tir ac Adeiladu, y polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw yw ad-dalu gwariant a fu gan ddefnyddio'r Dull Oes Ased – llinell syth. Ar gyfer Cerbydau, Peiriannau, Offer a Seilwaith, bydd y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw yn seiliedig ar oes amcangyfrifedig yr asedau. Rhaid ad-dalu gwariant a fu ar Orsaf Dân Wrecsam dros oes y les sydd gydag Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwlans Cymru (50 mlynedd).

24. ASEDAU WRTH GEFN

Mae ased wrth gefn yn codi pan fydd rhywbeth wedi digwydd i roi ased posibl i'r awdurdod na fydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau os bydd pethau'n digwydd, neu fel arall, yn y dyfodol heb fod o fewn rheolaeth lwyr yr awdurdod. Nid yw asedau wrth gefn yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, yn hytrach maent yn cael eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon lle mae'n debygol y bydd llif i mewn o fanteision economaidd neu botensial i'r gwasanaeth.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2017/18

Cafodd y Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn ei lunio yn unol â'r egwyddorion a amlinellwyd mewn dogfen ganllawiau, sef fframwaith *Delivering Good Governance in Local Government (CIPFA/SOLACE 2016)*. Mae'r Datganiad hwn yn esbonio sut mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru wedi cydymffurfio â'r fframwaith i sicrhau bod yr adnoddau'n cael eu cyfeirio yn unol â pholisïau a blaenoriaethau y cytunwyd arnynt.

1 Hyd a Lled y Cyfrifoldeb

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith, i'r safonau priodol, bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a bod cyfrif cywir amdano. Hefyd, mae dyletswydd ar yr Awdurdod o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999 i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y mae ei swyddogaethau'n cael eu cyflawni, gan dalu sylw i ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau cywir yn eu lle ar gyfer llywodraethu ei faterion a'i gwneud yn haws i gyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol, gan gynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.

Mae'r datganiad hwn yn esbonio sut y mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r cod, a hefyd sut mae'n ateb gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, mewn perthynas â chyhoeddi datganiad ar reolaeth fewnol.

2 Pwrpas y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau, y prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n cyfarwyddo a rheoli'r Awdurdod i ddangos atebolrwydd priodol, arweiniad ac i ymgysylltu. Mae'n galluogi'r Awdurdod i fonitro'r modd y mae'n cyflawni ei amcanion strategol ac ystyried p'un a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol a chost-effeithiol a gwelliannau parhaus.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan bwysig o'r fframwaith hwnnw, a'i nod yw rheoli risg i fod ar lefel resymol. Ni all gael gwared ar bob risg o fethu â chyflawni polisïau, nodau ac amcanion ac felly ni all ond darparu sicrwydd rhesymol, heb fod yn absoliwt, o effeithiolrwydd. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sydd â'r nod o adnabod a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisïau, nodau ac amcanion y Gwasanaeth, gwerthuso'r tebygolrwydd o wireddu'r risgiau hynny a'r effaith petaent yn cael eu gwireddu, a'u rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus.

Mae'r fframwaith llywodraethu sy'n cael ei ddisgrifio yn yr adroddiad hwn wedi bodoli ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon.

3 Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r datganiad hwn yn disgrifio prif elfennau Fframwaith Llywodraethu'r Awdurdod a'n hunanasesiad o gydymffurfiaeth â Chod Llywodraethu Blynyddol yr Awdurdod. Mae'r sicrwydd Llywodraethu sydd yn y datganiad hwn wedi ei strwythuro o gwmpas yr egwyddorion a sefydlwyd o fewn y fframwaith *Delivering Good Governance in Local Government (CIPFA/SOLACE 2016)*.

Mae pob un o'r egwyddorion hyn yn rhan bwysig o drefniadau llywodraethu'r Awdurdod. Drwy ddilyn yr egwyddorion hyn, gallwn fod yn hyderus ein bod yn cyflwyno'r gwasanaethau i'n dinasyddion a'n cymunedau mewn ffordd sy'n dangos atebolrwydd, tryloywder, effeithiolrwydd, didwylledd a chynhwysiant.

Mae'r Awdurdod Tân ac Achub (ATA) yn cynnwys 28 o Aelodau o'r chwe awdurdod unedol yn ardal y Gwasanaeth Tân ac Achub fel y diffinnir yng Ngorchymyn y Gwasanaeth Tân (Cynllun Cyfuno) 1995. Mae swyddogaeth yr ATA wedi'i nodi yn y cyfansoddiad, ac mae'n cynnwys cyfrifoldeb am arweiniad strategol, rhyngwyneb gwleidyddol a her gorfforaethol. Mae'r Aelodau'n mynd ati'n unigol i lofnodi'r cod ymddygiad pan fyddant yn ymuno â'r ATA. Mae gan yr ATA gyfres o ddogfennau cyfansoddiadol sydd ar gael ar ei wefan. Mae'r rhain yn cynnwys Rheolau Sefydlog Cytundebau, Cynllun Dirprwyaethau a Rheoliadau Ariannol. Mae'r dogfennau hyn yn cael eu hadolygu'n rheolaidd gan y Swyddog Monitro a'r Trysorydd, ac mae'r Awdurdod yn cael gwybod am unrhyw newidiadau angenrheidiol er mwyn eu cymeradwyo. Mae'r Pwyllgor Safonau hefyd wedi mabwysiadu rhaglen dreigl i adolygu dogfennau allweddol yng Nghyfansoddiad yr Awdurdod er mwyn sicrhau eu bod yn parhau'n berthnasol a chyfoes.

<http://www.nwales-fireservice.org.uk/media/4196/cyfansoddiad-2017.pdf>

Mae'r Awdurdod wedi'i drefnu'n bwyllgorau a gweithgorau, ac mae'r rheini'n cael eu penodi yn y cyfarfod blynyddol. Mae gan bob pwyllgor a gweithgor gylch gorchwyl cynhwysfawr, sydd ar gael ar y wefan, gyda manylion eu haelodau. Rhaid i'r aelodau ddatgan buddiannau pan fyddant yn mynychu pob cyfarfod, a chofnodir y rheini yn y cofnodion. Mae gan yr Awdurdod y modd o sefydlu grwpiau gorchwyl am amser cyfyngedig i gynnal adolygiadau, ac mae ganddo'r disgrisiwn i gyfethol aelodau Gweithredol sydd â'r arbenigedd perthnasol ar y grwpiau hyn. Cyfarfu Gweithgor y Cynllunio Gwella ddwywaith ym mis Chwefror a Mawrth 2017 – cyn yr etholiadau i'r cynghorau yn 2017; mae'r gweithgor hwn wedi cael enw newydd, sef y Gweithgor Cynllunio, a chyfarfu bum gwaith rhwng Ionawr a Mawrth 2018.

<http://www.nwales-fireservice.org.uk/fire-and-rescue-authority/?lang=cy-gb>

Er mwyn darparu dull ymarferol o ymdrin â rheolaeth weithredol ac ariannol ym mhob rhan o'r sefydliad, mae swyddogion wedi cael pwerau penodol gan yr Awdurdod ar ffurf Dirprwyaethau'r Prif Swyddog Tân. Dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, rhaid cynnal rhestr o'r pwerau hyn a'r Swyddog Monitro sy'n gwneud hyn drwy adolygu'n rheolaidd pa mor effeithiol ydynt ac adrodd a chytuno ynghylch unrhyw newidiadau gyda'r Awdurdod Tân ac Achub.

Mae'r Grŵp Gweithredol yn gyfrifol am arweinyddiaeth drefniadaethol, rheolaeth swyddogaethol a darparu gwasanaethau. Mae'n ofynnol i bob Swyddog gydymffurfio â pholisïau a gweithdrefnau'r ATA, gan gynnwys y Cod Ymddygiad sy'n cael ei adolygu a'i ddiweddarau'n rheolaidd.

Mae'r Trysorydd yn gyfrifol am weinyddu materion ariannol yr Awdurdod mewn modd priodol fel sy'n ofynnol gan Adran 112 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988, ac mae trefniadau rheolaeth ariannol yr Awdurdod yn cael eu hasesu mewn perthynas â'r gofynion llywodraethu sydd yn Natganiad Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus ac Atebolrwydd ar Swyddogaeth Prif Swyddog Cyllid mewn Sefydliadau Cyhoeddus (2015).

<http://www.cipfa.org/policy-and-guidance/reports/the-role-of-the-chief-financial-officer-in-public-service-organisations>

Mae Cyngor Sir y Fflint, o dan gytundeb lefel gwasanaeth, yn darparu gwasanaethau Swyddog Monitro yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, ac mae'n sicrhau cydymffurfiaeth â pholisïau, gweithdrefnau, cyfreithiau a rheoliadau sefydledig. Mae hyn yn cynnwys cadw Cofrestr o Fuddiannau Personol a Busnes Aelodau yn unol â'r Cod Ymddygiad. Hefyd, mae'r Awdurdod yn cadw cofrestr o roddion a lletygarwch, a'r adran Gyllid sy'n cadw'r gofrestr hon. Mae'r polisi wedi'i gynnwys yn nogfen cyfansoddiad yr Awdurdod.

Sefydlwyd trefniadau ar gyfer Rheolaeth Ariannol effeithiol drwy weithdrefnau cyfrifyddu'r Awdurdod, y systemau ariannol allweddol a'r Rheoliadau Ariannol. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau sefydledig ar gyfer cynllunio cyllidebau a monitro, gan gynnwys adrodd yn rheolaidd ynghylch y perfformiad ariannol i aelodau'r Awdurdod. Mae trefniadau Rheoli'r Trysorlys yn yr Awdurdod yn dilyn arferion proffesiynol, ac maent yn agored i'w hadolygu'n flynyddol gan y Aelodau. Mae'r cynllun Archwilio Mewnol ar gyfer pob blwyddyn ariannol yn cynnwys Datganiad Sicrwydd Blynyddol ar weithrediad y rheolaethau ariannol mewnol.

Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn ymdrin â chyfnod 2018-2021 a dyma gonglfaen y gyllideb fanwl flynyddol, sy'n cynnwys cyllid cenedlaethol a lleol. Mae'r Strategaeth yn ystyried:

gwybodaeth o'r alldro ar gyfer y flwyddyn ariannol ddiwethaf a chyllideb refeniw eleni fel sylfaen;

- golwg ar fynegeion perthnasol i'w defnyddio ar y sylfaen;
- dull a gynlluniwyd o ymdrin â chronfeydd wrth gefn o ganlyniad i amcanestyniad y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig;
- golwg ar fylchau cyllido posibl a dulliau a gynlluniwyd i fynd i'r afael â'r rhain yn y cyfnod dan sylw.

<http://www.nwales-fireservice.org.uk/media/337355/7-medium-term-financial-strategy-fra-report-16-17.pdf>

Mae'r Cynllun blynyddol ar Lesiant a Gwella yn esbonio'n gyhoeddus i ba gyfeiriad y mae'r Awdurdod yn mynd. Mae'n amlinellu sut mae'r Awdurdod yn bwriadu gweithio gyda chyrff cyhoeddus eraill yn fwy effeithiol i ddelio â'r materion cymhleth sy'n effeithio ar fywydau pobl ac na ellir eu datrys gan un sefydliad yn unig drwy gynllunio tymor byr. Mae'r cynllun yn cael ei baratoi yn unol â dyletswyddau penodol sy'n deillio o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 a Fframwaith Cenedlaethol Tân ac Achub Cymru 2016.

Mae perfformiad y sefydliad mewn perthynas â'r Cynllun Gwella a Llesiant yn cael ei adrodd yn rheolaidd i'r Awdurdod a'r Panel Gweithredol. Mae Asesiad o Berfformiad yr Awdurdod mewn perthynas â'i Gynllun Gwella a Llesiant yn cael ei lunio ym mis Hydref bob blwyddyn. Mae'r cynllun a dogfen asesu o'r enw 'Sut wnaethom ni' ar gael drwy'r ddolen isod:

<http://www.nwales-fireservice.org.uk/about-us/performance-and-improvement/improvement-planning/?lang=cy>

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu **Strategaeth Cyfathrebu Corfforaethol 2014-19: Rhoi Pobl yn Gyntaf**, sy'n nodi'r egwyddorion a'r dull i'w dilyn er mwyn sicrhau gwelliant parhaus yn y gwaith cyfathrebu â rhanddeiliaid allweddol. Hefyd, mae'r Awdurdod yn rhan o **Femorandwm Cydddealltwriaeth Cymru Gyfan: Ein Cyfeiriad Strategol**, a luniwyd gan Grŵp Cyfathrebu Cymru Gyfan. Ei bwrpas yw cynorthwyo'r tri ATA yng Nghymru i fabwysiadu dull cyffredin a generig o ymgysylltu ac ymgynghori â'r cyhoedd.

Mae'r Strategaeth Cynllunio Strategol yn dweud mai ein gweledigaeth yw gwneud Gogledd Cymru yn fwy diogel drwy leihau risg. Rydyn ni'n cydnabod mai'r unig ffordd o gael cymunedau mwy diogel yw herio a gwella'r ffordd rydyn ni'n gweithio drwy weithlu diogel a chymwys a rheoli ein hadnoddau mewn ffordd effeithiol. Felly, rydyn ni wedi gosod cyfeiriad strategol ar gyfer y sefydliad drwy ein Cynllun Gwella a Llesiant gan roi sylw dyledus i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn ogystal â gofynion Dogfen Fframwaith Cenedlaethol Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru 2016 a luniwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae pob adran yn creu ei chynllun ei hun i gefnogi'r amcanion strategol, ac mae'r rheini'n cael eu monitro bob chwarter.

Mae Polisi Rheoli Risgiau Strategol yr Awdurdod yn nodi'r broses a ddefnyddir gennym i ganfod a rheoli amlygrwydd i ansicrwydd a allai effeithio ar gyflawni ein hamcanion neu ein gweithgareddau. Caiff hwn ei adolygu drwy gydol y flwyddyn er mwyn sicrhau bod risgiau'n cael eu canfod a'u hasesu'n briodol. Mae Risgiau Corfforaethol yn cael eu sgorio o ran pa mor debygol ydynt a beth fyddai eu heffaith, gan gymryd camau a nodi camau pellach angenrheidiol i atal y tebygolrwydd y bydd y risg yn digwydd. Mae'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol yn cofnodi'r risgiau hyn, ac maent yn cael eu monitro'n rheolaidd ac adroddir yn eu cylch i'r Panel Gweithredol.

Mae'r Gwasanaeth wedi cytuno i Strategaeth Gaffael Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru gyfan, sy'n gwneud y gorau o gyfleoedd i sicrhau arbedion effeithlonrwydd a gwelliannau eraill wrth gaffael nwyddau, gwasanaethau a dyfarnu contractau ledled y Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru. Mae hyn yn cynnwys defnyddio fframweithiau'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol pan fo modd er mwyn sicrhau gwerth am arian a chydymffurfio â rheolau caffael.

Mae'r Awdurdod wedi cytuno ar egwyddorion a phrosesau i sicrhau bod ei amcanion, ei flaenoriaethau a'i werthoedd yn cael eu hyrwyddo a'u diogelu wrth weithio mewn partneriaeth. Yn arbennig, mae gweithio mewn partneriaeth wedi cael ei gynyddu drwy ein haelodaeth statudol o'r **Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus**. Mae'r Byrddau hyn wedi cael eu sefydlu drwy Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol gyda'r nod o wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol drwy weithio ar y cyd ar draws y Sector Cyhoeddus. Mae'r Byrddau'n cael eu sefydlu'n rhanbarthol, ac yn cyd-fynd â ffiniau Awdurdodau Lleol.

Mae gan yr Awdurdod drefniadau gwrth-dwyll a threfniadau chwythu'r chwiban, ac mae'r swyddogion yn eu hadolygu'n rheolaidd. Cytunwyd ar weithdrefnau i fodloni gofynion Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000, y cytunwyd arnynt gan Swyddfa'r Comisiynydd Goruchwyllo (Swyddfa'r Comisiynydd Pwerau Ymchwilio (IPCO) bellach).

Drwy ei **Bolisi Cydraddoldeb ac Amrywiaeth** a'i **Gynllun Cydraddoldeb Strategol**, mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i sicrhau cyfle cyfartal mewn cyflogaeth ym mhob rhan o'r sefydliad. Y nod yw sicrhau bod pob ymgeisydd a gweithiwr yn cael ei drin yn deg gyda gofal, a hybu amgylchedd gweithio braf i'r holl staff, yn rhydd o aflonyddu a fictimeiddio. Mae'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol wedi'i gynnwys yng nghyfarfodydd cyllideb a chynllunio yn yr adrannau.

<http://www.nwales-fireservice.org.uk/about-us/equality-and-diversity/strategic-equality-plan-2016-2020/>

Mae'r Datganiad Blynyddol ar y Polisi Tâl wedi'i gymeradwyo a'i gyhoeddi yn unol â Deddf Lleoliaeth 2011. Mae cyflogau'r aelodau'n cael eu talu yn unol ag argymhellion y Panel Annibynnol ar Gydabyddiaeth Ariannol.

Mae ffurflenni ar drafodion partïon cysylltiedig yn cael eu llenwi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y DU. Mae'r ffurflenni hyn yn gymorth i sefydlu trafodion a balansau fel sy'n ofynnol gan y safon cyfrifyddu perthnasol (Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 24, Datgeliadau Partïon Cysylltiedig).

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn gyfrifol am oruchwyliaeth strategol a chraffu mewn pedwar maes allweddol, sef llywodraethu, sicrwydd, rheoli risg a pherfformiad.

http://www.nwales-fireservice.org.uk/media/1248/cylch_gwaith_pwyllgor_archwilio.pdf

Mae gan y Pwyllgor Archwilio bedwar ar ddeg o aelodau o blith aelodau'r Awdurdod Tân ac Achub, ac mae'n cwrdd o leiaf ddwywaith y flwyddyn. Mae'r Cadeirydd a'r Dirprwy Gadeirydd yn cael eu penodi o awdurdodau cyfansoddol gwahanol er mwyn cynrychioli cymunedau Gogledd Cymru.

Mae gwasanaethau Archwilio Mewnol yn cael eu prynu gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, sy'n gweithio yn ôl Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS) sy'n berthnasol i bawb sy'n darparu gwasanaethau Archwilio Mewnol yng Nghymru. Mae'r safonau hyn yn seiliedig ar elfennau gorfodol Fframwaith Arferion Proffesiynol Rhyngwladol (IPPF) y Sefydliad Archwilwyr Mewnol (IIA), a'u bwriad yw hyrwyddo rhagor o welliannau ym mhroffesiynoldeb, ansawdd, cysondeb ac effeithiolrwydd archwilio mewnol ym mhob rhan o'r sector cyhoeddus.

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn cytuno ar y Cynllun Archwilio Blynyddol, ac maen nhw'n cael adroddiadau rheolaidd ar yr archwiliadau sy'n cael eu cynnal, ynghyd ag adroddiad blynyddol cynhwysfawr.

Archwilydd Cyffredinol Cymru yw archwilydd statudol yr Awdurdod, ac mae'r Archwiliad yn cael ei ddarparu gan Swyddfa Archwilio Cymru. Maen nhw'n darparu her dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, Deddf Llywodraeth Leol 1999 ac Arferion y Cod Archwilio. Maen nhw'n cyhoeddi adroddiadau/datganiadau blynyddol am berfformiad yr Awdurdod, er mwyn:

- archwilio ac ardystio a yw'r datganiadau ariannol yn gywir ac yn deg;
- asesu a oes trefniadau priodol wedi'u gwneud i sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau;
- archwilio ac asesu a yw dyletswyddau a gofynion y Mesur wedi cael eu cyflawni;
- cynnal astudiaethau er mwyn gallu gwneud argymhellion ystyriol ar gyfer gwella darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd neu ar gyfer gwella trefniadau ariannol neu drefniadau rheoli eraill.

Archwilydd Cyffredinol Cymru, o Swyddfa Archwilio Cymru, yw'r archwilydd allanol penodedig ar gyfer yr Awdurdod. Mae gwaith yn cael ei wneud yn unol â chynllun archwilio y cytunwyd arno bob blwyddyn, ac mae'r canfyddiadau a'r cynnydd yn cael eu hadrodd i'r Pwyllgor Archwilio. Mae'r adroddiadau ar gael ar wefan yr Awdurdod.

<http://www.nwales-fireservice.org.uk/media/337760/6i-cynllun-archwilio-2017.pdf>

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu Pwyllgor Safonau sy'n cynnwys 2 aelod o'r Awdurdod a 4 aelod annibynnol sy'n cael eu recriwtio drwy hysbyseb cyhoeddus. Mae'r Pwyllgor wedi newid 2 o'r aelodau hynny eleni. Mae wedi cymryd y cam arloesol o fynd ati ar y cyd i benodi aelod annibynnol gyda Chyngor Sir y Fflint er mwyn rhannu costau recriwtio a datblygu, yn ogystal ag i rannu arferion da. Mae'r Pwyllgor yn cyfarfod ddwywaith y flwyddyn a bydd yn adolygu elfennau o'r Cyfansoddiad fesul cam.

4.0 Adolygu Effeithiolrwydd

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am gynnal, o leiaf unwaith y flwyddyn, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Yn sail i'r adolygiad o effeithiolrwydd mae gwaith y Grŵp Gweithredol ac uwch swyddogion eraill o fewn yr Awdurdod, sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, adroddiad blynyddol y Pennaeth Archwiliad Mewnol, a hefyd y sylwadau a wneir gan archwilwyr allanol ac asiantaethau arolygion eraill ac adolygiadau eraill a gynhelir.

Roedd Pennaeth Archwilio Mewnol wedi cael ei fodloni fod y gwaith archwilio mewnol a wnaed, ynghyd â'r wybodaeth sydd gan Archwilio am yr Awdurdod a'i weithdrefnau, wedi eu galluogi i ddod i gasgliad rhesymol ynglŷn â pha mor ddigonol ac effeithiol yw prosesau rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu ATAGC. Yn eu barn nhw, roedd gan yr Awdurdod, am y 12 mis a ddaeth i ben ar 31ain Mawrth 2018, brosesau boddhaol ar gyfer rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol i reoli'r gwaith o gyflawni amcanion yr Awdurdod.

Cafodd y datganiad o sicrwydd ei drafod a'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ynglŷn â pha mor effeithiol yw'r trefniadau llywodraethu y mae'n gyfrifol amdanynt, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol.

Wrth gynnal ac adolygu pa mor effeithiol yw trefniadau llywodraethu'r Awdurdod, rhoddwyd ystyriaeth i'r canlynol:-

- i) Gwaith pwyllgorau'r Awdurdod. Mae'r Awdurdod wedi cael adroddiadau blynyddol gan y pwyllgor Safonau a'r Bwrdd Pensiwn Lleol yn amlinellu'r gwaith a wnaed drwy gydol y flwyddyn i roi cyfle i'r Aelodau graffu a gofyn am sicrwydd fel y bo'n briodol.
- ii) Adolygiadau rheolaidd o bolisiâu gan y swyddog sy'n gyfrifol a gan y Tîm Safonau Gwasanaeth Proffesiynol.
- iii) Adolygiad rheolaidd o'r dogfennau cyfansoddiadol a threfniadau llywodraethu moesegol gan y Swyddog Monitro a'r Trysorydd.
- iv) Mae'r Panel Gweithredol yn mynd ati'n rheolaidd i graffu ar y gwariant refeniw a chyfalaf mewn perthynas â'r gyllideb a ddyrannwyd, yn ogystal â chraffu'n rheolaidd ar berfformiad y Gwasanaeth mewn perthynas â'r Cynllun Gwella.
- v) Mae uwch swyddogion yn mynd ati'n rheolaidd i adolygu'r risgiau i'r sefydliad, ac maent yn adrodd yn rheolaidd i'r Aelodau.
- vi) Mae'r swyddogaeth Archwilio Mewnol yn cynnal adolygiadau rheolaidd o'r systemau a'r rheolaethau ariannol, a hynny er mwyn darparu sicrwydd i'r Awdurdod drwy ei Bwyllgor Archwilio;
- vii) Y swyddogaeth Archwilio Mewnol, y mae ei gwaith yn ystyried y risgiau a ganfuwyd drwy archwiliadau rheolaidd o'r systemau mawr, niferoedd staff a phrosiectau pwysig yn unol â'r cynllun archwilio mewnol blynyddol, ac sy'n cynnwys gwaith dilynol i sicrhau bod y prif swyddogion yn gweithredu argymhellion y cytunwyd arnynt.
- viii) Mae Archwilio Mewnol wedi cynnal yr adolygiadau canlynol hefyd:
 - mae adolygiad o orsafoedd RDS (Conwy a Sir Ddinbych) wedi dangos bod rheolaethau allweddol yn eu lle i sicrhau bod amcanion yn cael eu cyflawni ac i amddiffyn rhag risgiau sylweddol y gellir eu rhagweld a'u bod yn cael eu defnyddio'n gyson ac yn effeithiol gan arwain at sgôr sicrwydd boddhaol.

- mae adolygiad o dechnolegau, prosesau a mesurau diogelwch seiber wedi dangos bod rheolaethau allweddol yn eu lle ond mae bylchau, sy'n golygu bod GTAGC yn agored i risgiau a allai fod yn sylweddol. Mae hyn yn arwain at sgôr sicrwydd Cyfyngedig. Drwy weithredu'r 18 argymhelliad, bydd hynny'n gwella'r rheolaethau mewnol sydd ar waith ac yn rhoi sicrwydd i'r rheolwyr fod systemau cadarn yn bodoli a bod mesurau priodol wedi cael eu cymryd i liniaru'r risgiau pwysig a welwyd. Bydd archwiliad dilynol yn cael ei gynnal ymhen chwe mis i wirio cydymffurfiaeth â'r argymhellion a wnaed. Ymdrinnir â'r materion yn yr adran ar gamau gweithredu yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2018/19.
 - cafodd y polisi Datgeliadau Er Lles y Cyhoedd (Chwythu'r Chwiban) a Llwgwrwbrwyo ei gymeradwyo ym mis Hydref 2014. Roedd adolygiad o'r Polisi hwn yn dangos bod rheolaethau allweddol yn eu lle i sicrhau bod amcanion yn cael eu cyflawni ac i amddiffyn rhag risgiau sylweddol y gellir eu rhagweld, a bod y rheolaethau'n cael eu defnyddio'n gyson ac yn effeithiol gan arwain at sgôr sicrwydd Boddhaol. Drwy weithredu'r 12 argymhelliad, bydd hynny'n gwella'r rheolaethau mewnol sydd ar waith ac yn rhoi sicrwydd i'r rheolwyr fod systemau cadarn yn bodoli a bod mesurau priodol yn cael eu cymryd i liniaru'r risgiau bach a welwyd.
- ix) Cafodd y Strategaeth Archwilio Mewnol 2018-21 ei chyflwyno a'i chymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio yn Ionawr 2018, yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus.
- x) Ymdrinnir â barn ac argymhellion archwilwyr allanol yr Awdurdod ac asiantaethau arolygol ac adolygol eraill; argymhellion a wnaed ar ôl cwblhau cyfrifon blynyddol 2016-17. Mae'r gwaith yn parhau mewn perthynas â'r prif argymhelliad am wella'r Gofrestr Asedau Corfforaethol.
- xi) Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi cyhoeddi barn archwilio ddiamedod ar ddatganiad ariannol yr Awdurdod 2016/17, gan gadarnhau eu bod yn rhoi golwg gwir a theg o sefyllfa a thrafodion ariannol yr Awdurdod a'r Cynlluniau Pensiwn.
- xii) Fe wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol ardystio hefyd fod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau dan adran 15(6) i (9) o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 ac mae wedi gweithredu yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau mewn perthynas â'r Cynllun Gwella a gyhoeddwyd yn ystod Mawrth 2018.
- xiii) Mae camau cadarnhaol wedi cael eu cymryd yn ystod y flwyddyn i geisio cryfhau rhagor ar y trefniadau Llywodraethu, ac amlinellir y rhain yn Adran 5.

5.0 Argymhellion ar gyfer Gwella – rhoi camau gweithredu ar waith yn ystod 2017/2018

O ran y materion a nodwyd yn y Datganiad ar Reolaeth Fewnol ar gyfer y flwyddyn ariannol flaenorol (2016/17), dyma'r cynnydd a fu yn 2017/18:

Mater	Cam Gweithredu	Canlyniad	Swyddog arweiniol	Dyddiad Cwblhau
Mae bwlch yn y gyllideb, fel y nodir yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig	Defnyddio proses effeithiol ar gyfer rheoli cyllidebau a monitro a sicrhau arbedion a ganfuwyd	Cyfarfu'r Gweithgor Cynllunio (Gweithgor y Cynllun Gwella gynt) bum gwaith rhwng mis Ionawr a mis Ebrill 2018 i ystyried gwahanol opsiynau i fynd i'r afael â'r diffyg yn y gyllideb ar gyfer 2018-19 a'r tu hwnt; bydd ymgynghoriad cyhoeddus yn cael ei gynnal ym misoedd yr haf 2018.	Prif Swyddog Cynorthwyol (Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad)	Yr Awdurdod Tân ac Achub i benderfynu ar ôl Mehefin 2018
Angen cydweithio gwell rhwng partneriaid yn y Gwasanaethau Brys.	Lleihau'r risg o anaf a marwolaeth oherwydd tân drwy sicrhau cydweithio gwell rhwng partneriaid yn y Gwasanaethau Brys drwy rannu llwyfannau technoleg gwybodaeth cyffredin (Frequentis LifeX i ddechrau) er mwyn cyfnewid gwybodaeth yn fwy amserol i reoli adnoddau'n wella i ddarparu ymateb mwy effeithiol i gymunedau Gogledd Cymru.	Bydd GTAGC yn symud ei Ystafell Reoli i becyn meddalwedd cyfathrebu newydd, Frequentis LifeX, sef llwyfan sy'n cael ei rannu gyda Heddlu Gogledd Cymru (HGC). Oherwydd oedi i HGC, nid oes disgwyl i'r Gwasanaeth Tân ac Achub ymuno â chydweithwyr yn yr Heddlu ar y system hon tan drydydd chwarter, 2018/19.	Pennaeth yr Ystafell Reoli	Yn mynd ymlaen
Adolygu'r gofrestr asedau a sicrhau bod systemau cadarn yn eu lle i sicrhau bod yr holl wybodaeth berthnasol yn cael ei chofnodi.	Gwella adroddiadau ariannol a'r amgylchedd rheolaeth ariannol. Bydd Rheolwyr Adrannol y mae hyn yn effeithio arnynt yn cael eu briffio'n llawn am y gofynion. Sicrhau bod asedau'n cael eu categorio'n gywir.	Sicrhau bod agweddau ansoddol a meintiol y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol ac adroddiadau ariannol yn cael eu hateb,	Dirprwy Brif Swyddog Tân/Prif Swyddog Cynorthwyol	Gwelliannau'n mynd ymlaen; dyddiad cwblhau fydd 31 Mawrth 2019

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU 2017/18

Mater	Cam Gweithredu	Canlyniad	Swyddog Arweiniol	Dyddiad Cwblhau
Datblygu gwybodaeth ymysg y weinyddiaeth newydd	Bydd aelodau'r Awdurdod yn cael eu briffio'n llawn am y materion perthnasol. Rhaid i'r swyddogion a'r aelodau fod yn ymwybodol o'r protocol aelodau/swyddogion a chydymffurfio â'r protocol hwnnw. Bydd sesiynau cynefino llawn i'r aelodau a byddant yn cael eu hail-gynnal fel y bo angen a bydd disgwyl i'r aelodau fynychu.	Mae trosglwyddo'r arweinyddiaeth o'r hen weinyddiaeth i'r un newydd wedi cael ei roi ar waith. Cafodd sesiynau cynefino eu cynnal ym mis Mehefin 2017 i aelodau newydd ac aelodau sy'n dychwelyd ar ôl etholiadau awdurdodau lleol. Mae pob aelod wedi cael ei wahodd i ddod i sesiynau hyfforddi ar wahanol bynciau sy'n cael eu cynnal cyn cyfarfodydd yr Awdurdod. Darperir hyfforddiant penodol a pharhaus i aelodau'r Bwrdd Pensiwn Lleol.	Prif Swyddog Tân gyda chymorth y Clerc a'r Trysorydd	Wedi'i gwblhau
Posibilrwydd o nifer sylweddol o aelodau newydd	Darperir hyfforddiant effeithiol i bob aelod; mae rolau a chyfrifoldebau'n cael eu hegluro.	Fel uchod	Prif Swyddog Tân	O fis Medi 2017 hyd at Ebrill 2022 – yn mynd ymlaen
Adolygu diwyg papurau'r Awdurdod	Egluro rhagor, a phroses y polisi asesu effaith	Cyflwyniad gwell, a phapurau cyson i'r Awdurdod	Rheolwr Cynllunio Corfforaethol	Wedi'i gwblhau
Gwella'r modd y mae prosiectau'n cael eu hadolygu ar ôl eu rhoi ar waith	Dysgu rhagor	Cyflwyno prosiectau'n well	DBST	Wedi'i gwblhau
Canfod arbedion/prosiectau ar gyfer y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig	Adolygu'r gyllideb refeniw i ganfod arbedion ac i fonitro effaith prosiectau ar arbedion yn y dyfodol	Mwy o gadernid ariannol er mwyn lliniaru rhag gostyngiadau mewn cyllid yn y dyfodol	Gweithgor Gwella	Wedi'i gwblhau
Safonau'r Gymraeg	Sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau a'r canllawiau perthnasol	Darparu gwasanaethau'n well, ac ymgysylltu'n ehangach â chymunedau	Rheolwr Cyfathrebu Corfforaethol	Wedi'i gwblhau

Mae gan yr Awdurdod reolaethau a llywodraethiant da, ond nid yw'n hunanfodlon. Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn, yn ogystal ag archwiliadau mewnol a gynhaliwyd, wedi canfod meysydd lle mae angen gwneud gwelliannau pellach.

6.0 Materion a Heriau Sylweddol mewn perthynas â Llywodraethu

Yn dilyn Etholiadau Llywodraeth Leol yn 2017, penodwyd un deg saith o aelodau newydd i'r Awdurdod ar gyfer y flwyddyn ddinesig. Cafodd proses gynhwysfawr ar gyfer cynefino'r Aelodau ei chynnal ym mis Mehefin 2017, nid yn unig er mwyn rhoi gwybod i'r Aelodau am waith a dyletswyddau statudol yr Awdurdod a'r Gwasanaeth ond hefyd i roi gwybod iddynt am yr heriau sy'n debygol o godi yn y dyfodol.

Yn Chwefror 2017, fe wnaeth Llywodraeth Cymru gyhoeddi Papur Gwyn "Diwygio Llywodraeth Leol: Cadernid ac Adnewyddiad". Er ei fod yn canolbwyntio'n bennaf ar y Cynghorau, cyfeiriwyd at yr Awdurdodau Tân ac Achub. Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n adolygu trefniadau Llywodraethu a Chyllid Awdurdodau Tân ac Achub Cymru, a bydd yr Awdurdod yn cymryd ran lawn yn y broses.

Mae cyllido'r sector cyhoeddus yn parhau i fod yn her allweddol ym mhob rhan o'r Sector Cyhoeddus. Mae effaith ansicrwydd o ran cyllido, cynnydd mewn costau a phwysau ar wasanaethau yn fater allweddol i'r Awdurdod. Bydd yr Awdurdod yn parhau i weithio i wreiddio ei strategaeth ariannol tymor canolig, gan ganolbwyntio ar ddefnyddio adnoddau'n effeithiol a datblygu cyllideb fanteoledig ar gyfer 2019/2020.

Roedd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn cymryd lle Deddf yr Iaith Gymraeg 1993, ac fel rhan o'r ddeddfwriaeth newydd, mae gan y Gymraeg, yng Nghymru, yr un statws cyfreithiol â'r Saesneg a rhaid iddi beidio â chael ei thrin yn llai ffafriol. Nid oes angen mwyach i gyrrff cyhoeddus ddatblygu a gweithredu Cynlluniau Iaith Gymraeg. Yn hytrach, rhaid iddynt gydymffurfio â chyfres o Safonau cenedlaethol newydd ar gyfer y Gymraeg. Mae Comisiynydd y Gymraeg wedi cyhoeddi Hysbysiad Cydymffurfio sy'n nodi pa Safonau sy'n berthnasol i'r Awdurdod, ynghyd ag unrhyw eithriadau a'u dyddiadau gweithredu. Mae'r Awdurdod wedi cyhoeddi cynllun gweithredu sy'n nodi sut mae'n bwriadu cydymffurfio ar lefel gorfforaethol â'r Safonau a beth yw ei brosesau mewnol ar gyfer goruchwyllo a monitro gweithrediad. Mae hyn ar gael ar wefan Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru.

Nod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yw gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Fel un o'r partneriaid statudol ar y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, buom yn ystyried y gofynion hyn yn gynnar yn ein cylch cynllunio. Bydd raid i bob Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus gyhoeddi Cynllun Llesiant erbyn Mai 2018, a bydd gofyn iddynt ddarparu tystiolaeth drwy adolygiad blynyddol o'r modd y mae nodau'n cael eu cyrraedd. Felly, bydd angen i ni sicrhau ein bod ni'n gallu cyflawni mewn perthynas ag anghenion a disgwyliadau amcanion pob Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, a hynny heb effeithio ar y gwaith o ddarparu gwasanaethau o ddydd i ddydd ymhob sefydliad.

Cafodd y Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR) ei gymeradwyo yn 2016 a daeth i rym ar 25^{ain} Mai 2018. Mae'r rheoliadau hyn yn disodli'r gyfarwyddeb diogelu data gyfredol a sefydlwyd yn 1995, ac maen nhw'n adeiladu arni. Nod y Rheoliad GDPR yw gwella rhagor a chryfhau'r trefniadau i leihau'r risg o dorri rheolau preifatrwydd a data unigolion. Yn tanategu'r trefniadau newydd, mae trefniadau gwell i'r unigolion allu rhoi caniatâd i sefydliadau gadw a defnyddio eu data personol. Rhaid i sefydliadau gael Swyddog Diogelu Data i fod yn gyfrifol am gydymffurfiaeth. Mae'r Rheoliad newydd yn cynnwys trefniadau mwy llym ar gyfer adrodd ynghylch achosion o dorri'r rheoliad, a dirwyon uwch am beidio â chydymffurfio.

7.0 Cynllun Gweithredu Datganiad Llywodraeth Blynyddol 2017/18 – Camau ar gyfer 2018/19:

Amcan	Nod	Canlyniad	Pwy sy'n gyfrifol	Dyddiad pryd y disgwylir cadarnhau
Gweithio gydag Ysgrifennydd y Cabinet ar Drefniadau Llywodraethu a Chyllid Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru	Cymryd rhan lawn mewn unrhyw gynigion i newid	Egluro unrhyw newidiadau arfaethedig a throsglwyddo'n effeithiol er mwyn sicrhau nad oes perygl i gynaliadwyedd tymor hir yr Awdurdod.	Prif Swyddog Tân a'r Cadeirydd	Mae hyn y tu hwnt i reolaeth yr Awdurdod, ac Ysgrifennydd y Cabinet fydd yn penderfynu
Sicrhau bod Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn cael eu hyfforddi a'u datblygu'n barhaus.	Darparu hyfforddiant effeithiol i'r holl aelodau; egluro rolau a chyfrifoldebau	Trosglwyddo Arweinyddiaeth yn effeithiol o'r hen weinyddiaeth i'r un newydd	Prif Swyddog Tân	O Fedi 2017 hyd at Ebrill 2022
Cydymffurfio â Gofynion y Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR)	Sicrhau bod yr Awdurdod yn deall gofynion Rheoliad GDPR a'i fod wedi cymryd camau priodol i ddarparu sicrwydd ynghylch cydymffurfiaeth.	<ul style="list-style-type: none"> • Penodi Swyddog Diogelu Data • Adroddiad sicrwydd, gan gynnwys cynllun gweithredu i'w weithredu'n llwyr 	Prif Swyddog Cynorthwyol (Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad)	<ul style="list-style-type: none"> • 25^{ain} Mai 2018 (cadarnhau penodiad y Swyddog Diogelu Data) • 30^{ain} Medi 2018 datganiad sicrwydd
Penodi Clerc i'r Awdurdod/Swyddog Monitro	Penodi Clerc i'r Awdurdod/Swyddog Monitro yn unol â Chyfansoddiad yr Awdurdod	Penodiad yn ei le cyn diwedd y flwyddyn ariannol	Prif Swyddog Tân	31 ^{ain} Mawrth 2019
Cylch Gorchwyl i bob Pwyllgor	Adolygu Cylch Gorchwyl pob Pwyllgor, a'i ddiweddarau fel y bo angen er mwyn sicrhau ei fod yn cydymffurfio'n llwyr â gofynion Llywodraethu'r Awdurdod	Sicrwydd bod y Pwyllgorau'n cael eu sefydlu a'u bod yn gweithredu yn unol â gofynion Cyfansoddiad yr Awdurdod.	Clerc i'r Awdurdod	31 ^{ain} Mawrth 2019

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU 2017/18

Diweddarau Rheolau Sefydlog Cytundebau	Adolygu a diweddarau Rheolau Sefydlog Cytundebau'r Awdurdod er mwyn sicrhau eu bod yn darparu fframwaith Llywodraethu a Rheoli mewn perthynas â chaffael nwyddau a gwasanaethau, gan gynnwys gwariant cyfalaf	Rheolau Sefydlog Contractau wedi'u diweddarau, ac yn cydymffurfio'n llwyr â Rheolau Caffael y Sector Cyhoeddus.	Prif Swyddog Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau)	31 ^{ain} Mawrth 2019
Bwrdd Pensiwn Lleol	Adolygu a diweddarau gwaith y Bwrdd Pensiwn Lleol	Rhoi sicrwydd i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu fod Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yn cael ei weithredu yn unol â'r rheoliadau a bod cyfrif amdano.	Prif Swyddog Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau)	31 ^{ain} Mawrth 2019

8.0 Crynodeb o Sicrwydd

Llywodraethu da yw sylfaen y gwaith o ddarparu gwasanaethau o safon sy'n diwallu anghenion yr holl randdeiliaid, ac mae'n hanfodol er mwyn dangos bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n dda. Yn seiliedig ar yr adolygiad, yr asesiad a'r gwaith monitro parhaus a wnaed yn ystod 2017/18, rydym o'r farn fod trefniadau llywodraethu da yn eu lle, bod y systemau allweddol yn gweithredu'n iawn ac nad oes unrhyw dystiolaeth o wendidau sylfaenol mewn rheolaeth. Fodd bynnag, ni all yr un system reolaeth ddarparu sicrwydd absoliwt yn erbyn camddatgan na cholled. Yn seiliedig ar y gwahanol sicrwydd a roddwyd, bwriad y datganiad hwn yw rhoi sicrwydd rhesymol fod trefniadau llywodraethu corfforaethol boddhaol yn eu lle a'u bod yn gweithio'n effeithiol.

Dros y flwyddyn nesaf, rydym yn bwriadu cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion uchod i wella rhagor ar ein trefniadau llywodraethu. Rydym wedi ein bodloni y bydd y camau hyn yn ymdrin â'r angen i gael y gwelliannau a nodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd, a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnod:
(Prif Swyddog Tân) 2018

Llofnod:
(Cadeirydd ATAGC) 2018